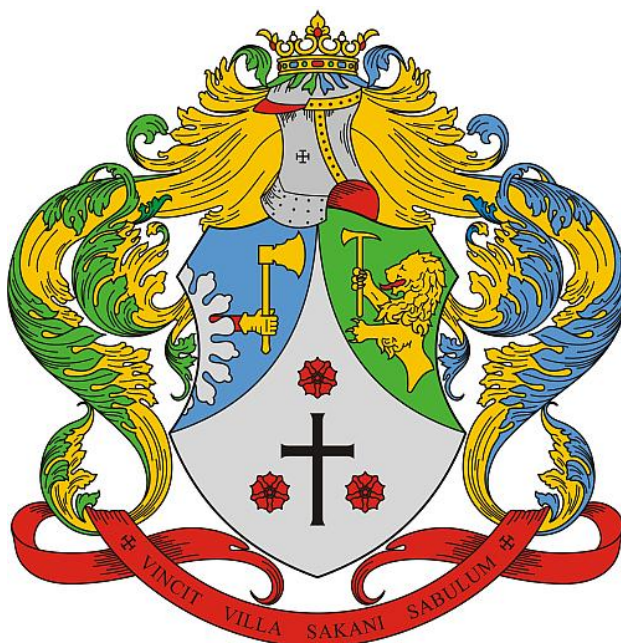

Helyi Esélyegyenlőségi Program

Zákányszék Község Önkormányzata

2022– 2027.

*2024. évi I. felülvizsgálatot követően
A 2024. évi felülvizsgálat során belekerült részeket ezzel a betűformával jelöljük.*

2024 december

Tartalom

Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP).....	3
Bevezetés.....	3
A település bemutatása.....	3
Értékeink, küldetésünk	11
Célok	12
A Helyi Esélyegyenlőségi Program Helyzetelemzése (HEP HE).....	13
1. Jogszabályi háttér bemutatása.....	13
2. Stratégiai környezet bemutatása	13
3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége	18
4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység	50
5. A nők helyzete, esélyegyenlősége	68
6. Az idősek helyzete, esélyegyenlősége	74
7. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége	80
8. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása	84
9. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága	86
A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)	88
1. A HEP IT részletei.....	88
A helyzetelemzés megállapításainak összegzése	88
Jövőképünk	89
Az intézkedési területek részletes kifejtése (<i>intézkedésenként, kitöltése javasolt, opcionális</i>)	90
2. Összegző táblázat - A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)	102
3. Megvalósítás.....	108
3.1 A megvalósítás előkészítése	108
3.2 A megvalósítás folyamata	108
3.3 Monitoring és visszacsatolás	111
3.4 Nyilvánosság	111
3.6 Érvényesülés, módosítás	112
4. Elfogadás módja és dátuma	113

Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP)

Bevezetés

Összhangban az Egyenlő Bánásmódról és az Esélyegyenlőség Előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény, a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló **2021.06.30-án módosított 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet alapján megjelent Belügyminisztérium „Módszertani útmutató a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szempontjaihoz és a program felülvizsgálatához” c. dokumentum szerint átdolgozva** Zákányszék Község Önkormányzata Esélyegyenlőségi Programban rögzíti az esélyegyenlőség érdekében szükséges feladatokat.

Az önkormányzat vállalja, hogy az elkészült és elfogadott Esélyegyenlőségi Programmal összehangolja a település más dokumentumait¹, valamint az önkormányzat fenntartásában lévő intézmények működtetését. Vállalja továbbá, hogy az Esélyegyenlőségi Program elkészítése során bevonja partneri kapcsolatrendszerét, különös tekintettel a köznevelés állami és nem állami intézményfenntartóira.

Jelen helyzetelemzés az Esélyegyenlőségi Program megalapozását szolgálja.

A település bemutatása

Földrajzi elhelyezkedés:

Zákányszék község Magyarországon – Csongrád-Csanád megyében, Szegedtől 22 km-re Ny-i irányban a Duna-Tisza közti síkvidék középtájában, Kiskunsági-homokvidék kistáj-csoportjának a Dorozsma-Majsai-homokhát kistájában, 46°15' szélességen és a 19°52' földrajzi hosszúságon fekszik.

A település történelme:

A község jelenlegi területéről hosszú időre visszavezethető emlékek maradtak fent. Zákány északi részén a késői bronzkorból való leleteket találtak a régészek. I.e. 1000 körül már település volt ezen a részen. Az első írásos emlék II. Béla király dömösi prépostság alapítására vonatkozó levele, melyben Villa Sakani néven említették. Településünk legősibb feljegyzett nevét a Zákány családtól kapta. A családnak jószágai, birtokai voltak itt.

A tatárjárás előtt a kunok foglalták el ezt a területet. A majdhogynem parlagon heverő hatalmas pusztákat Mátyás király engedélye alapján a szegedi polgárok is használhatták a kunokkal együtt. Az e területre is áldatlan hatást gyakorló török uralom után a pusztákért véget nem érő perlekedések folytak, majd 1731-ben III. Károly király Szeged városához csatolta ezt a területet. A község fejlődése sajátos tanyás településfejlődésből indult ki. A szegedi polgárok szőlőt telepítettek itt. Ekkoriban a városi lakosság egy része is kitelepült a közel eső homokföldekre, a mocsaras, vizes területekről kiemelkedő halmokra, azaz "hőgyekre". Az elsősorban Alsóvárosról kitelepülő családok az 1800-as évek első harmadában kezdték kibontakoztatni a hatalmas pusztákon a tanyavilágot. Zákány kapitányság gócpontjában a zabosfai részen alakult ki a mai község elődje, Lengyelkápola.

A Zabosfa név érdekes helyi hagyományon alapul. Valamikor a legenda szerint egy öreg nyárfa állt itt, melynek odvából mindig kikelt néhány szál zab. Csodával magyarázták ezt az emberek,

¹ Költségvetési koncepció, Gazdasági program, Szolgáltatástervezési koncepció, Településfejlesztési stratégia, Településrendezési terv, Településszerkezeti terv, Településfejlesztési koncepció

innét a helység rész Zabolcs elnevezése. A Lengyelkápólna név a település történetében jelentős szerepet játszó Lengyel család nevéhez fűződik. E család tagjai kápólnát építették itt.

1924-ben létesül a gazdasági kisvasút. 1933-ban a településen állami anyakönyvi hivatal is indul. A postaigazgatóságot 1935. július 1-én állítják fel a faluban, a nyilvános telefonszolgálat pedig a következő évben indul. 1937-ben kerül átadásra a helyi iskola második tanterme.

1938-ban Lengyel-kápólna rendőrőrsöt kap. 1940-ben a faluközpont lassú felépülése is megkezdődik. 1945. előtt a kápólna, egy szatócsbolt, egy kocsmá az "öreg iskola" és 27 ház alkotja a falut.

1949-ben közigazgatási kirendeltség alakul. A belügyminiszter 5202-33/1949. BM.sz. rendelete értelmében 1950-től településünk önálló községgé válik, a legrégebbi írásos alapokra (Villa Sakani) támaszkodva a Zákányszék nevet veszi fel. A név a Zákány családra, és a területen ekkor jelentős méretű szikes ("székes") területekre utal.

Természeti adottságok:

A település felszíni kialakulása az Alföld, valamint a Duna-Tisza köze felszíni változásainak következtében hosszú évmilliókon keresztül alakult ki. A Duna és Tisza, valamint az Alföld uralkodó széljárása miatt löszből és homokból alakultak ki a domborzati viszonyok. A felszín folyamatosan, de sokkal lassabb ütemben változik az előző évszázadokhoz képest. Átlagos tengerszint feletti magassága 92-98 m között változik, de a település nyugati határában, az egykori buckafelszíneken a 100 m-t is meghaladja. A homokbuckás tájon itt-ott vízállások, nádasok itteni szóval „semlyékek” helyezkednek el.

A település közigazgatási területe 6.607 ha-t hasít ki a homokos öntéstalajú "Zákány-medencéből", melyből a belterületet 133 ha tesz ki.

Településszerkezet, Épített környezet:

A belterületet központosított jellegű és nyitott szerkezeti rendszerrel alakították ki a meglévő tanyaközponti mag köré. Zákányszék településre jellemzően falusias beépítettség, a tudatos építés, a mesterséges elrendezés jellemző. Központja a főutca és a Lengyel tér, ahol fákkal árnyékolt park található. A síkvidék miatt széles telekosztás alakult ki. A házak többsége az 1950-es, 60-as, 70-es évek jellegzetes háztípusa, a sátoztetős, szabadon álló ház. Az 1980-as, 90-es években épített házak a kertvárosi jellegűt követik. Zákányszék község tipikusan utcás (soros) település, amely korai állapotában szalagtelkes és fésűs beépítésű volt. Az átmenő főúttal párhuzamosan ill. arra merőlegesen futó utcák jellemzőek. A többutcás fejlődött, tipikusan átmenő utas település részben organikus fejlődés, részben tervezett telepítés eredménye. Ugyanis e mesterségesen faluvá történő fejlesztés célja elsősorban a tanyavilág felszámolása, a tanyasi lakosság falvakba kényszerítése volt. A tanyavilág azonban a település külterületén megmaradt.

A szétszórt tanyavilág ma is a legmeghatározóbb településszerkezeti jellemző, és fennmaradására hosszútávon is számítani lehet. Jelenleg is Csongrád-Csanád megye egyik legnagyobb mértékben tanyásodott települése. A tanya kedvező adottság a területhasználat, a tájformálás, a gazdálkodás, a tanyai turizmus, az üdülés-pihenés lehetőségének szempontjából. A lakosság fele tanyán él, illetve kétlaki életet folytat. A tanyai lakosság sajátos helyzete (infrastrukturális elmaradás, elzártság, szociális gondok), a tanya mint egyedülálló lakó és gazdasági egység indokolja a tanyavilág problémáinak önálló kezelését.

Gazdaság:

Szeged és környéke – ideszámítva Zákányszéket is – országunk napfényben leggazdagabb tája, így a település éghajlati adottságai kedvezőek a mezőgazdasági növénytermesztés számára. A

település talajadottságai kedvezőtlenek, homoktalajok fordulnak elő főként. A futóhomok mellett a humuszos homok, a rétiesedő homok és a szikes, terméketlen homok is gyakori. A homoktalajok kedveznek bizonyos növények, gyümölcsök termelésének, de a gyakori, aszályos nyarak miatt csak öntözéses növénytermesztést lehet folytatni.

Zákányszék tipikus homoki tanyás falu, az arra jellemző mezőgazdasági termeléssel. Kiemelkedő jelentőségű a zöldség-gyümölcs termesztése a településen. Az őszibarack termesztése a szatymazi „őszibarack tájegység” részeként országos viszonylatban is kiemelkedő, de jelentős volt az alma-, a szőlő-, valamint a fóliás- és szabadföldi zöldségtermesztés, valamint üvegházak is épültek az elmúlt időszakban. A mezőgazdasági termelés szerkezete folyamatos átalakulás alatt áll, a fóliás termesztés kezd visszaszorulni, a szabadföldön termesztett növények aránya is változik a jellemző gazdasági üzemmérettel együtt. Állattenyésztés: az elmúlt 20 év alatt a töredékére csökkent az állatlétszám. A nagyállat (szarvasmarha) telepek megszűntek. A tejtermelés minimálisra csökkent. A baromfi ágazat gyakorlatilag megszűnt, jóformán csak saját fogyasztásra tenyésztenek, a sertés tenyésztés is jelentősen visszaszorult.

Zákányszéken a termőföld döntő hányada östermelők és egyéni vállalkozók tulajdonában van. A termelést magángazdálkodók végzik, a lakosság egy része mezőgazdaságból él. Zákányszék jelenleg nem rendelkezik komolyabb feldolgozó üzemmel.

A térség kevésbé iparosodott, a településen az ipar majdnem teljes egészében hiányzik.

A termelő és szolgáltató ágazatok részben a mezőgazdasághoz kapcsolódva, annak igényeit ellátva működnek. A vállalkozások többsége a kereskedelem, javítás-karbantartás ágazatban tevékenykedik. A kereskedelem és a szolgáltató-szektor döntően a helyi igényeket szolgálja ki.

Alapvető törekvés a gazdasági szerkezet egyoldalúságának feloldása, más gazdasági ágak-, a feldolgozóipar fejlődésének elősegítése.

Közlekedés:

A település csak közúti kapcsolatokkal rendelkezik. A Bordányi út - Dózsa György utca – Mórahalmi út biztosítja a településen az átmenő forgalmat. A kistérség településeit egy Szeged-központú, hálózatos közútrendszer köti össze. Ennek keretében Zákányszékről alsóbbrendű közúton elérhető az 55-ös út, valamint Domaszék és Szatymaz irányában az M5-ös autópálya. A közutak minősége javításra szorul, Mórahalom irányában a felújítás megtörtént 2014-ben.

A település a szegedi közigazgatási agglomeráció, valamint a Mórahalomi kistérség részét képezi.

A térségi települési kapcsolatok több tekintetben is kifejezetten erősnek mondhatók, és általánosságban elmondható, hogy Zákányszék település kötődése elhelyezkedésének és a települési kapcsolatok rendszerének köszönhetően is Mórahalomhoz több vonatkozásban jelentősebb, mint Szegedhez.

Területfejlesztési besorolás:

A „kedvezményezett járások besorolásáról” szóló 290/2014. (XI.26.) Kormányrendelet 2. és 3. melléklete alapján a „Mórahalmi” járás „Kedvezményezett” járások közé tartozik.

Demográfiai áttekintés:

1960. A lakóépületek száma a külterületen 879 db. A belterületen csak 89 lakás található és azt 317 fő lakja. A lakónépesség **3393 fő**. 60 év feletti a lakosság 14 %-a. 1962-től közüzemi vízellátás létesül. A villanyhálózat bővítése 1967-ben kezdődik el, a tanyavilágban az emberek saját költségükön építetik ki a hálózatot.

1970. A lakónépesség **3257 fő**. Külterületen él 2777 fő 976 lakásban, a belterületen a lakóházak száma 122-re emelkedik, 480 lakossal. 60 éven túli a lakosság 19 %-a.

1980. A lakónépesség **3015 fő**. A külterületen élők száma 2042 fő, a belterületen élőké 973 fő. A lakóházak száma a belterületen 334-re emelkedik. Kialakul a "kétlaki életmód": a család beköltözik az új lakásba, azonban megtartja a tanyát és visszajárt dolgozni a tanya körül elhelyezkedő termőföldekre.

1990. A lakónépesség **2698 fő**. A belterületi lakások száma 489 db, a külterületi lakásoké 806 db. Belterületen él 1255 fő, a külterületen élők száma 1443 fő.

1999. A lakónépesség **2779 fő**. 1990 és 1999 között a természetes fogyás ellenére sem csökken a lakónépesség száma a betelepülések miatt. Az új lakosok 80 %-a a külterületre költözik, és elsősorban mezőgazdaságból próbálja megélhetését biztosítani. A belterületen él 1397 fő, a külterületen élők száma 1382 fő. A belterületen a lakások száma 584 db, a külterületi ingatlanok száma 800 db. 60 éven túli a lakosság 22 %-a.

2010. A lakónépesség **2830 fő**, A lakosság 24%-a 60 éven felüli. A külterületen élők száma 1324 fő. A betelepülők kb. 60%-a külterületre költözik. A tanyára költözők közül egyre több a fiatal, gyermekes család. A belterületen a lakások száma 655 db. Növekedett ugyan a tanyán élés presztízse, de csak a belterület közelében. Jellemzően még mindig hátrányosabb helyzetűek és az átlagosnál idősebbek a tanyasi lakosok.

2020. A lakónépesség száma **2723 fő**, az állandó lakosság 26,6 %-a 60 éven felüli. Az öregedési index évről évre 130 % fölötti az elmúlt években. A nők és férfiak aránya közel 50%.

Jövőkép:

A település népességváltozása nem egyenletes, mivel a Zákányszéken és a környező településeken történő beruházások nagyban befolyásolják a betelepülési kedvet. A településen a tervezett fejlesztések és a gazdasági-, társadalmi környezet változásainak következtében megállt a népesség csökkenése, és lassú növekedés prognosztizálható. Ezen belül folytatódik, de lassul a 60 éven túli lakosság arányának emelkedése. A kül- és belterületi lakosság arányának további átrendeződése várható az utóbbi javára.

Népesség:

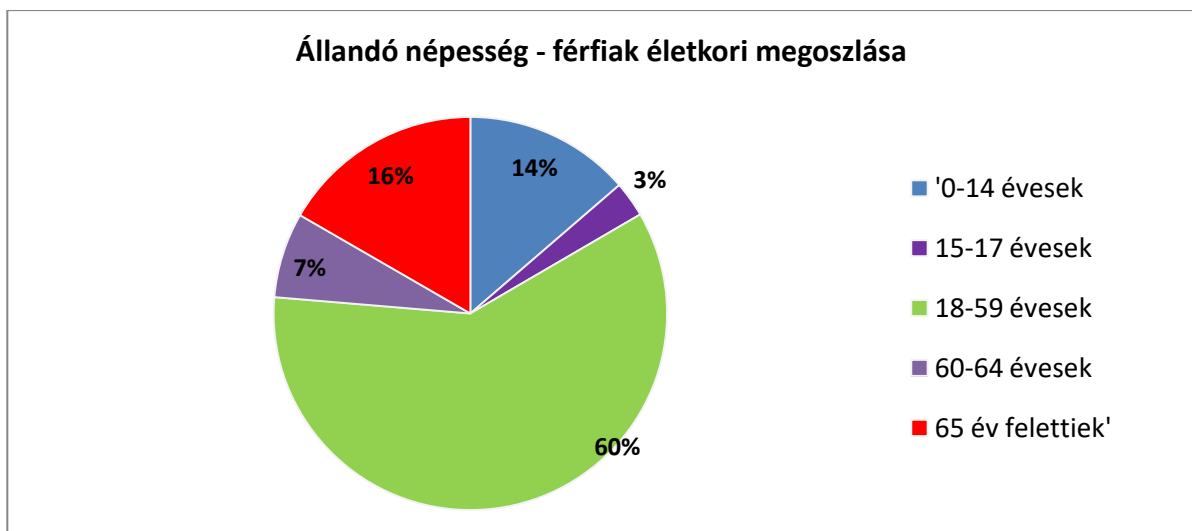
1. számú táblázat - Lakónépesség száma az év végén		
Év	Fő (TS 001)	Változás
<i>2018</i>	<i>2 731</i>	<i>bázis év</i>
<i>2019</i>	<i>2 742</i>	<i>100,40%</i>
<i>2020</i>	<i>2 723</i>	<i>99,31%</i>
<i>2021</i>	<i>2 741</i>	<i>100,66%</i>
<i>2022</i>	<i>2 647</i>	<i>96,57%</i>
<i>2023</i>	<i>2 672</i>	<i>100,94%</i>

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

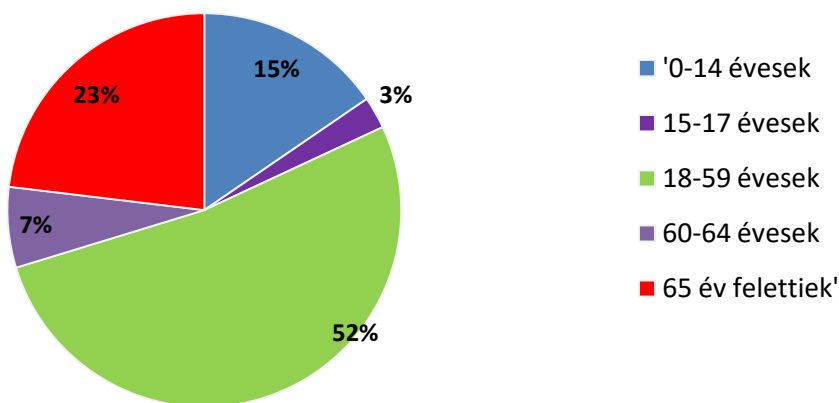
A lakónépességet úgy értjük, mint az adott területen lakóhellyel rendelkező, de másutt tartózkodási hellyel nem rendelkező személyek, valamint az ugyanezen a területen tartózkodási hellyel rendelkező személyek együttes száma. Ez a számadat, illetve a változás aránya megmutatja, hogy Zákányszéken 2723 fő lakónépességre vonatkoztatva kell áttekinteni az esélyegyenlőség megvalósulását. A lakónépesség 2007 – 2011 között csökkenő tendenciát mutatott (3,5 %-kal csökkent), majd 2013-2016 között 1,8 %-kal emelkedett, ezt követően jelentősebb, évente 1 %-ot meghaladó változás *csak 2022-ben* történt. Az életkor szerinti bontás vizsgálata segít az esélyegyenlőség különböző célcsoportjainak beazonosításában, a tervezés során arra, hogy mely korcsoport ellátási igényeire kell fokozottabban tekintettel lenni, figyelni.

2. számú táblázat - Állandó népesség összetétele nemek és korcsoportok szerint (2019)					
Korcsoport	Fő			Az állandó népességből a megfelelő korcsoportú nők és férfiak aránya (%)	
	Férfiak	Nők	Összesen (TS 003)	Férfiak (TS 005)	Nők (TS 007)
Állandó népesség száma (férfiak TS 004, nők TS 006)	1 470	1 450	2920	50,34%	49,66%
0-2 évesek (összes száma TS 008, aránya TS 009)			96	3,29%	
0-14 éves (férfiak TS 010, aránya TS 011; nők TS 012, aránya TS 013)	201	224	425	6,88%	7,67%
15-17 éves (férfiak TS 014, aránya TS 015; nők TS 016, aránya TS 017)	43	38	81	1,47%	1,30%
18-59 éves (férfiak TS 018, aránya TS 019; nők TS 020, aránya TS 021)	878	757	1635	30,07%	25,92%
60-64 éves (férfiak TS 022, aránya TS 023; nők TS 024, aránya TS 025)	103	96	199	3,53%	3,29%
65 év feletti (férfiak TS 026, aránya TS 027; nők TS 028, aránya TS 029)	245	335	580	8,39%	11,47%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

Állandó népesség - nők életkori megoszlása

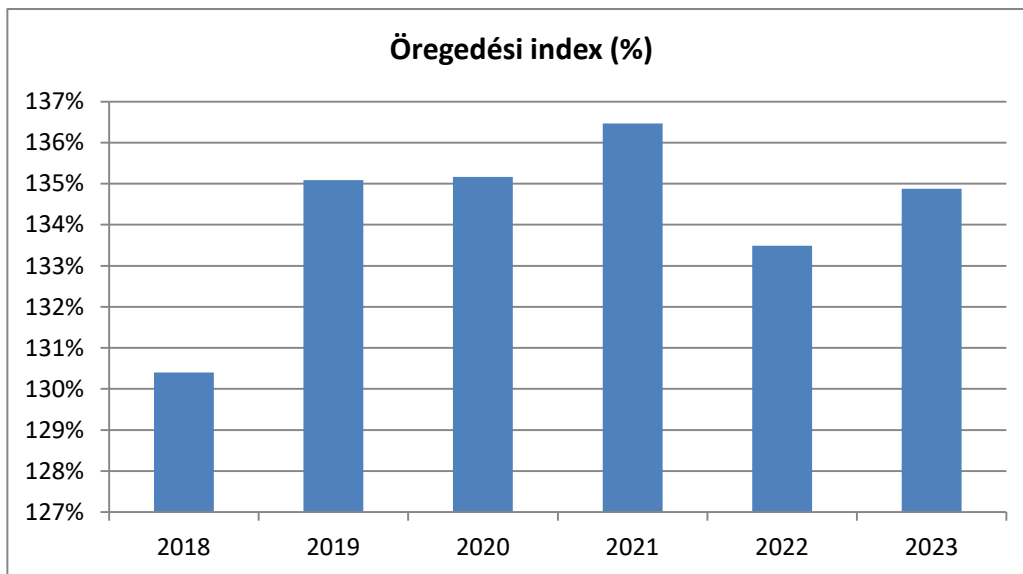
Az állandó népesség számát úgy értelmezzük, mint a bejelentett állandó népességet. Tehát az adott területen bejelentett lakóhellyel (állandó lakással) rendelkező személyek tartoznak a bejelentett állandó népesség körébe, függetlenül attól, hogy van-e máshol bejelentett tartózkodási helyük (ideiglenes lakásuk) vagy, hogy az összeírás eszmei időpontjában jelen voltak-e. Jól látható, hogy a közép-korosztály létszáma számottevő, településünk korösszetétele idősödő, tehát esélyegyenlőségi szempontból fontos tényező. A nők és a férfiak aránya a teljes lakosságot tekintve közel azonos, azonban megállapítható, hogy a 65 év feletti korosztályból a nők aránya **3 százalékponttal** magasabb a férfiak arányához képest, mely jelentős különbség.

3. számú táblázat - Öregedési index

Év	65 év feletti állandó lakosok száma (fő) (TS 026 és TS 028 összesen)	0-14 éves korú állandó lakosok száma (fő) (TS 010 és TS 012 összesen)	Öregedési index % (TS 030)
2018	549	421	130,40%
2019	566	419	135,08%
2020	565	418	135,17%
2021	580	425	136,47%
2022	582	436	133,49%
2023	584	433	134,87%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

Az öregedési index azt jelzi, hogy 100 fő 14 év alatti lakosra hány fő 65 éven felüli jut. A százalékban kimutatott változás megmutatja, hogy Zákányszéken több mint 30 %-kal magasabb a 65 év felettek száma a 14 év alatti lakosoknál és az idősek aránya egyre magasabb. Megállapítható, hogy településünk öregedő, ezért az idősebb korosztályra való fokozott odafigyelésre nagy szükség van. A gyermekekre való odafigyelés esélyegyenlőségi szempontból is indokolt a gazdasági-társadalmi környezet alakulása miatt, különösen, ha szüleik alacsony jövedelműek, vagy ők maguk csonka családban nevelkednek. Figyelmet kell szentelni a fiatal korosztályok megtartására is, mivel leginkább ők lehetnek érintettek az elvándorlásban és ez tovább rontja a település öregedési mutatóit.

4. számú táblázat - Belföldi vándorlások	
Év	Állandó oda-, és elvándorlások különbségének 1000 állandó lakosra vetített száma (fő) (TS 031)
<i>2018</i>	<i>6,62</i>
<i>2019</i>	<i>0,73</i>
<i>2020</i>	<i>-7,32</i>
<i>2021</i>	<i>7,69</i>
<i>2022</i>	<i>-1,82</i>
<i>2023</i>	<i>10,15</i>

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

Az el- és beköltözők aránya a 2023-ig változó volt, ez a hullámzó tendencia *kismértékű javulást mutatott a korábbi időszakhoz képest, viszont 2023-ban jelentős mértékben nőtt a beköltözési arány. Korábban a település megtartó ereje romlott, mely tendencia most megfordult.* Továbbra is figyelmet kell szentelni a fiatal korosztályok megtartására a megélhetési, kulturális és egyéb lehetőségek biztosításával, mivel leginkább ők lehetnek érintettek az elvándorlásban. A fiatal, képzett szakemberek a jobb kereseti lehetőségek miatt a megyeszékhely irányába és egyre gyakrabban külföldre mozdulnak, míg több esetben szociálisan lecsúszott, kevésbé képzett emberek próbálnak olcsóbb lakáslehetőségek miatt a községben letelepedni, nehéz szociálpolitikai feladatok elé állítva a község önkormányzatát. Jellemző a romániai vendégmunkások foglalkoztatása Zákányszéken. Fontos feladat a letelepülő személyek integrálása a közösségbe, valamint a helyi lakosság-, fiatalság inkluzív nevelése. Az inkluzív pedagógia egy alapvető szemléletváltást feltételez, melynek során az iskola, a kapcsolódó intézményrendszer, valamint a tágabb lakóközösség olyan módon alakul át, hogy az a gyerekek egyéni és időben dinamikusan változó nevelési szükségleteire felelni tudjon. A nem mezőgazdaságból élők többségének vonatkozásában Zákányszék alvó településként jellemezhető, mivel az aktív korú népesség ezen része nagyrészt Szegedre és Mórahalomra ingázik.

5. számú táblázat - Természetes szaporodás	
Év	Az élve születések és halálozások különbségének 1000 lakosra vetített száma (fő) (TS 032)
<i>2018</i>	<i>-2,57</i>
<i>2019</i>	<i>-1,10</i>
<i>2020</i>	<i>0,73</i>
<i>2021</i>	<i>-5,12</i>
<i>2022</i>	<i>-2,55</i>
<i>2023</i>	<i>-12,03</i>

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

Az adatok jól mutatják az országosan is jellemző negatív tendenciát. A település öregedő, az élve születések száma általában alacsonyabb a halálozások számánál. A 2013-2018-as HEP-ben bizakodtunk, hogy a tendencia 2013 után megváltozik. A 2014-2015-ös évek viszonylagos javulását követően 2016-ban ismét jelentősen magasabb volt a halálozások száma, majd ezt követően egyensúlyi helyzetet mutatnak az adatok Zákányszéken *2023. előtt. A 2023-as év kjugróan negatív adatokkal zárult.* Az idősekre való odafigyelés és a gyermekvállalás ösztönzése továbbra is központi feladat.

Értékeink, küldetésünk

A társadalmi esélyegyenlőtlenségek megszüntetése az Európai Unió és hazánk törvényi előírásainak betartása mellett a település számára is alapvető jelentőségű. Fontos, hogy végső célként minden állampolgár, ezen belül minden helyi lakos számára megteremtődjön az esélyegyenlőség az élet különböző területein, így a:

- tanulásban,
- a szociális és egészségügyi ellátásban,
- a munkához jutásban,
- a fizikai környezetben,
- a közszolgáltatások elérésében.

Kiemelt feladat, hogy minden állampolgár, a mélyszegénységben élők, a gyermekek, a nők, az idősek, a fogyatékos személyek, a roma emberek számára megteremtődjön az esélyegyenlőség a társadalmi élet minden színterén: a fizikai és kulturális környezetben, a lakhatás és a közlekedési eszközök vonatkozásában, a szociális és egészségügyi ellátás, az iskoláztatási és munkaalkalmak, valamint a kulturális és társadalmi élet, sport és szórakozási lehetőségek területén is.

Zákányszék Község Önkormányzata Képviselő-testülete megalkotja helyi esélyegyenlőségi programját, mely tartalmazza az önkormányzat által ellátott feladatokkal kapcsolatos célokat, megvalósításuk forrásigényét és végrehajtásuk ütemezését.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program átfogó célja

Zákányszék település Önkormányzata az Esélyegyenlőségi Program elfogadásával érvényesíteni kívánja:

az egyenlő bánásmód, és az esélyegyenlőség biztosításának követelményét,

a közszolgáltatásokhoz történő egyenlő hozzáférés elvét,

a diszkriminációmentességet,

szegregációmentességet,

a foglalkoztatás, a szociális biztonság, az egészségügy, az oktatás és a lakhatás területén a helyzetelemzés során feltárt problémák komplex kezelése érdekében szükséges intézkedéseket. A köznevelési intézményeket – az óvoda kivételével – érintő intézkedések érdekében együttműködik az intézményfenntartó központ területi szerveivel (tankerülettel).

A településen élő hátrányos helyzetű csoportok helyzetének feltérképezése és a feltárt problémák komplex kezelésre szolgáló (más települési programokkal összehangolt) intézkedési terv megalkotása, a helyben érintett szereplők bevonásával, szükség szerint a települések közötti együttműködések kialakításával.

A HEP helyzetelemző részének célja

Elsődleges célunk számba venni a 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet 1. § (2) bekezdésében nevesített, esélyegyenlőségi szempontból fókuszban lévő célcsoportokba tartozók számát és arányát, valamint helyzetét a településen.

E mellett célunk a célcsoportba tartozókra vonatkozóan áttekinteni a szolgáltatásokhoz történő hozzáférésük alakulását, valamint feltárni az ezeken a területeken jelentkező problémákat.

További célunk meghatározni az e csoportok esélyegyenlőségét elősegítő feladatokat, és azokat a területeket, melyek fejlesztésre szorulnak az egyenlő bánásmód érdekében.

A célok megvalósításának lépéseit, azok forrásigényét és végrehajtásuk tervezett ütemezését az HEP IT tartalmazza.

A HEP IT célja

Célunk a helyzetelemzésre építve olyan beavatkozások részletes tervezése, amelyek konkrét elmozdulásokat eredményeznek az esélyegyenlőségi célcsoportokhoz tartozók helyzetének javítása szempontjából.

További célunk meghatározni a beavatkozásokhoz kapcsolódó kommunikációt.

Szintén célként határozzuk meg annak az együttműködési rendszernek a felállítását, amely a programalkotás és végrehajtás során biztosítja majd a megvalósítás, nyomon követés, ellenőrzés-értékelés, kiigazítás támogató strukturális rendszerét, vagyis a HEP Fórumot és a hozzá kapcsolódó tematikus munkacsoportokat.

A HEP jelentősége

A HEP-ek nem csupán a felzárkózási stratégia településszintű megvalósításának alapegységei, hanem fontos szerepet töltenek be a kormányzati konzultációs rendszerben azzal, hogy megteremtik a lehetőséget a kormányzati célok társadalmasítására, a fejlesztési elképzelésekhez történő csatlakozásra és fordított irányban az alulról felfelé történő információáramlásban is lehetőséget biztosítanak a településszintű előrehaladás nyomon követésére és fejlesztési igények megfogalmazására a felzárkózási, esélyteremtési feladatokhoz kapcsolódóan

1. Jogszabályi háttér bemutatása

Magyarország Alaptörvénye XV. cikk (2) bekezdése szerint: „Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja.”

1.1 A program készítését előíró jogszabályi környezet rövid bemutatása

Az Alaptörvény 4. módosításával bekerült a XV. cikk (4) pontjaként, hogy „Magyarország az esélyegyenlőség és a társadalmi felzárkózás megvalósulását külön intézkedésekkel segíti.”

A helyi esélyegyenlőségi program elkészítését az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (továbbiakban: Ebktv.) előírásai alapján végeztük. A program elkészítésére vonatkozó részletszabályokat a törvény végrehajtási rendeletei,

- a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról” szóló 321/2011. (XII.27.) Korm. rendelet „2. A helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének szempontjai” fejezete és 2021.06.30-i módosítása
- a Belügyminisztérium honlapján megjelent „MÓDSZERTANI ÚTMUTATÓ a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szempontjaihoz és a program felülvizsgálatához” alapján alkalmaztuk, különös figyelmet fordítva a
- a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (továbbiakban: Möt.)
- a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (továbbiakban: Szt.)
- a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (továbbiakban: Flt.)
- a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény (továbbiakban: nemzetiségi törvény)
- az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (továbbiakban: Eütv.)
- a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (továbbiakban: Gyvt.)
- a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény (továbbiakban: Nkntv.)

előírásaira.

2. Stratégiai környezet bemutatása

A felzárkózás politika alapidokumentumaként Magyarország Kormánya 2011-ben fogadta el a Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégiát [1430/2011. (XII. 13.) Korm. hat.], majd 2014-ben annak frissítéseként a Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia II-t [1603/2014. (XI. 4.) Korm. hat.] 2021-ben elkészült a **Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030** (MNTFS 2030), amely a következő 10 évre alapozza meg a felzárkózás-politika fő irányait.

Új Roma Stratégia (2019-2030)

Nemzeti Ifjúsági Stratégia (2009-2024)

„Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia (2007-2032)

Nők és Férfiak Társadalmi Egyenlőségét Elősegítő Nemzeti Stratégia (2010-2021)

Idősügyi Nemzeti Stratégia (2010-2022), (2023-2024)

Országos Fogyatékosügyi Program (2015-2025)

A HEP-ekben leképeződik a felzárkózási stratégia szemlélete, így azok a felzárkózási politika helyi szintű részeként és a végrehajtás eszközeiként működnek.

A helyi felzárkózási politika tervezési alapjaként épít a HEP-ekre a Pénzügyminisztérium összefogásában készült **Nemzeti Fejlesztés 2030, Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió** is.

Az Ebktv. 31. § (2) bekezdése értelmében **a programalkotás során gondoskodni kell a HEP és a települési önkormányzat által készítendő egyéb fejlesztési tervek, koncepciók, továbbá a köznevelési esélyegyenlőségi terv, illetve a szakképzési esélyegyenlőségi terv és az integrált településfejlesztési stratégia antiszegregációs célkitűzéseinek összhangjáról.**

2.1 Kapcsolódás helyi stratégiai és települési önkormányzati dokumentumokkal, koncepciókkal, programokkal

A Helyi Esélyegyenlőségi Program az alábbi dokumentumokkal összhangban készült:

- Zákányszék Község Önkormányzata Képviselő-testületének Szervezeti és Működési Szabályzata:

A képviselő-testület hatáskörét, feladatkörét meghatározó, szervezeti és működési rendjét szabályozó, az Alaptörvény 32. cikk (2) bekezdésében meghatározott eredeti jogalkotói hatáskörben, az Alaptörvény 32. cikk (1) bekezdés d) pontjában meghatározott feladatkörben eljárva megalkotott helyi rendelet.

- Zákányszék Hosszútávlatú Településfejlesztési Konceptiója 2010 – 2025:

Az 1997. évi LXXVIII. törvény értelmében a fejlesztés összehangolt megvalósulását biztosító és a településrendezést is megalapozó, a település közigazgatási területére kiterjedő önkormányzati településfejlesztési döntéseket rendszerbe foglaló, önkormányzati határozattal elfogadott dokumentum, amely a település jövőbeni kialakítását tartalmazza. A fejlesztési koncepció elsősorban településpolitikai dokumentum, amelynek kidolgozásában a természeti-művi adottságok mellett a társadalmi, a gazdasági, a környezeti szempontoknak és az ezeket biztosító intézményi rendszernek van döntő szerepe. A törvény 7. §-a értelmében a településfejlesztési koncepcióban foglaltak megvalósítása érdekében a városok és több település közös fejlesztési tervezése esetén integrált településfejlesztési stratégiát kell készíteni. Az integrált településfejlesztési stratégia meghatározza a települések településfejlesztési tevékenységét, összehangolja a különböző szakpolitikai megközelítéseket, összefogja és ütközteti az érintett partnerek (üzleti szektor, civil szektor, közsféra szereplői, lakosság) céljait, elvárásait, meghatározza a fejlesztési célokat, azok finanszírozási módját, továbbá a megvalósítás és fenntartás módját is összefüggéseiben kezeli.

- Zákányszék Község Önkormányzata Képviselő-testületének Gazdasági programja 2020 – 2024:

A Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 116. §-a értelmében a képviselő-testület hosszú távú fejlesztési elképzeléseit gazdasági programban, fejlesztési tervben rögzíti, melynek elkészítéséért a helyi önkormányzat felelős. A gazdasági program elkészítésének célja, hogy az önkormányzat képviselő-testülete egységes, előre meghatározott célrendszer szerint működjön és a lehetőségek figyelembe vétele mellett fejlődjön is.

A gazdasági program az önkormányzat részére helyi szinten határozza meg mindazon célkitűzéseket, feladatokat, amelyek a költségvetési lehetőségekkel összhangban, a helyi társadalmi, környezeti, gazdasági adottságok figyelembevételével – a megyei térségi koncepciókhoz illeszkedve – az önkormányzat által nyújtandó kötelező és önként vállalt feladatok biztosítását, fejlesztését szolgálják. A Képviselő-testület a gazdasági programban

meghatározottakat figyelembe veszi minden gazdasági jellegű, a gazdálkodásra, a település működtetésére, fejlesztésére vonatkozó döntésnél, különös tekintettel az éves költségvetési rendeletek elkészítése és összeállítása során. A Gazdasági program illeszkedik a Zákányszék Község Önkormányzata Hosszútávú Településfejlesztési Koncepciójához.

„Zákányszék község épen megőrzött tanyavilággal rendelkező, természeti környezetére vigyázva gazdálkodó, igyekvő település, melynek belső rendje és tisztasága megkapó.” E jövőkép kialakítása során meghatározó, elsődleges településpolitikai elhatározások (prioritások) a következők:

- A mezőgazdaság, mint meghatározó gazdasági ágazat, teljesebb és szervezettebb termelési-értékesítési vertikum létrehozásának elősegítése. A helyi termékek értékesítési csatornáinak infrastrukturális támogatása, piacképességének növelése.
- Községünk természetközeli, környezettudatos, család- és klímabarát település jellegének fejlesztése, erősítése.
- A közösségi összetartozás és az egymás iránti felelősség fontosságának hangsúlyozása.
- A környező alföldi tájjal harmonikus egységet alkotó, építészeti szempontból is, figyelmet érdemlő tanyavilág élhetőségének fenntartása, fejlesztése.

- Zákányszék Község Önkormányzata Képviselő-testületének Fejlesztési terve:

Zákányszék Község Önkormányzata Képviselő-testülete megalkotta 2022. évi éves fejlesztési tervét, mely a 2020-2024. évekre vonatkozó Gazdasági Program végrehajtását szolgáló operatív terv. Meghatározza a tárgyévi konkrét fejlesztéseket és előkészíti a következő év fejlesztéseit, összhangban a Helyi Esélyegyenlőségi Programmal. Az önkormányzat minden évben fejlesztési tervet fogad el a Gazdasági Program megvalósítása érdekében.

- Zákányszék település Local Agenda 21 Fenntartható Fejlődés Helyi Programja

Zákányszék település LA21 programjának elkészítése során stratégiai célok kijelölésére került sor, kiemelt figyelemmel a település helyi viszonyaira és sajátosságaira. Programunkkal igyekeztünk olyan, körültekintően létrehozott dokumentumot megalkotni, mely hatékonyan integrálja az egyes szektorok különböző problémáit, értékeit, valamint a különböző területekre kialakult jellemző tervezési módokat és végrehajtási módszereket. A település LA21 programjának elkészítése során célunk volt továbbá a helyi problémák megoldására széleskörű és hosszú távú koncepció meghatározása. A 2011-ben készített program 2017-ben és 2021-ben az előírások szerint felülvizsgálatra került.

„A fenntartható fejlődés a társadalmi haladás - méltányos életkörülmények, szociális jólét - elérése, megtartása érdekében a gazdasági fejlődés biztosítását és a környezeti feltételek megőrzését jelenti. A méltányos életkörülmények, a megfelelő életminőség, jólét biztosítását kifejező célkitűzés mindenkire - a jövő nemzedékekre is - vonatkozik. A fenntartható fejlődés tehát elismeri és céljának tekinti az egymást követő nemzedékek megfelelő életminőséghez való egyenlő jogának biztosítását, s az ezzel összefüggésben álló köteleességek teljesítését.” Magyar UNESCO Bizottság.

- Helyi Építési Szabályzat, Településrendezési terv – Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény (továbbiakban 1997. évi LXXVIII. tv.) szabályozza a helyi önkormányzatok építésügyi feladatait, a településfejlesztés és a településrendezés általános szabályait. Az építés helyi rendjének biztosítása érdekében a települési önkormányzat az országos szabályoknak megfelelően, illetve az azokban megengedett eltérésekkel a település közigazgatási területének felhasználásával és beépítésével, továbbá a környezet természeti, táji és épített

értékeinek védelmével kapcsolatos, a telkekhez fűződő sajátos helyi követelményeket, jogokat és kötelezettségeket helyi építési szabályzatban állapította meg.

Zákányszék Község Önkormányzata esélyegyenlőségi terve:

A Képviselő-testület elfogadta Zákányszék Község Önkormányzata és intézményei 2 évre szóló új esélyegyenlőségi tervét, mely 2022. december 15. – 2024. december 14. közötti időszakra vonatkozik. A Képviselő-testület két évente új intézményi esélyegyenlőségi tervet fogad el. Zákányszék Község Önkormányzata nagy súlyt fektet arra, hogy az általa foglalkoztatott munkavállalókat semmiféle hátrányos megkülönböztetés ne érje a közszolgálati jogviszonnyal összefüggésben sem korukra, nemükre, faji, etnikai hovatartozásukra, vallási, politikai meggyőződésükre, sem családi viszonyaikra vonatkozóan.

Esélyegyenlőségi Tervben érintett intézmények: Zákányszék Község Önkormányzata, Zákányszéki Polgármesteri Hivatal, Zákányszéki Művelődési Ház és Könyvtár, Zákányszéki Manó-Kert Óvoda és Bölcsőde.

A terv célcsoportjai: Zákányszék Község Önkormányzatánál és intézményeinél alkalmazásban álló nők-, romák-, negyven év feletti-, két vagy több tíz éven aluli gyermeket nevelő, vagy gyermeket egyedül nevelő dolgozók és a fogyatékkal élő személyek.

2.2 A helyi esélyegyenlőségi program térségi, társulási kapcsolódásainak bemutatása

Zákányszék Község Önkormányzata Képviselő-testülete a környező települések önkormányzataival társulási és együttműködési megállapodásokat kötött bizonyos kötelező feladatainak ellátására. Ilyen az építésügyi hatósági feladatok ellátása Mórahalom várossal kötött együttműködési megállapodás, a családsegítő és gyermekjóléti szolgálat feladatának ellátására a Homokháti Kistérség Többcélú Társulásával, a házi orvosi és házi gyermekorvosi ügyelet alapszolgáltatási-feladatainak ellátására a Homokháti Kistérség Többcélú Társulásával. Az ivóvíz minőségének javítása érdekében pályázati lehetőség nyílt az önkormányzatok számára, így Zákányszék is részt vett a Dél-alföldi Ivóvízminőség-javító Programban. A település csatlakozott a Dél-Alföldi Ivóvízminőség Javító Konzorciumhoz, és további 9 településsel létrehozta a Mórahalom és Térsége Ivóvízminőség-javító Önkormányzati Társulást. A települési hulladéklerakók rekultivációjának céljából 33 település részvételével létrejött a Dél-Alföldi Térségi Hulladékgazdálkodási Társulás (DHGT), melynek Zákányszék is tagja. Mórahalom és Zákányszék a KEOP – 2009.-1.2.0. Szennyvízelvezetés és tisztítás c. kiírásra közös pályázatot nyújtott be Mórahalom és Zákányszék települések szennyvízelvezetése és tisztítása címmel, melynek megvalósítására társulást hozott létre a két település Mórahalom-Zákányszék Szennyvízelvezetési és Szennyvíztisztítási Társulása néven ez a projekt már lezárult, a társulás megszűnt 2018-ban. Önkormányzatunk tagja továbbá a Homokháti Önkormányzatok Kistérségfejlesztési Társulásának, a Homokháti Kistérség Belső Ellenőrzési Társulásának is. Cél, hogy a társulások és döntéshozók tevékenységük során figyelemmel legyenek az esélyegyenlőség minden területen történő érvényesülésére.

A Képviselő-testület az elmúlt években megállapította, hogy a kötelező közszolgáltatási alapfeladatainak ellátására kötött társulási és együttműködési megállapodások biztosítják a községi önkormányzatra háruló feladatok eredményes ellátását. A megállapodásokban rögzített célok megvalósultak a felülvizsgált időszakban. Tekintettel arra, hogy önkormányzatunk önállóan nem képes megteremteni valamennyi alapfeladata ellátásának szakmai és pénzügyi feltételét, a Képviselő-testület a továbbiakban is a már meglévő társulásokban, illetve együttműködések kereteiben látja célszerűnek elláttatni a megjelölt feladatait.

A Homokháti Szociális Központ Zákányszék községre is kiterjedő, új Szociális Szolgáltatástervezési Koncepciót készített 2022 év végén. A koncepció célja a kistérségben élő, szociálisan rászorult személyek részére biztosítandó szociális szolgáltatási feladat áttekintése, az ellátási formák megszervezése, valamint fejlesztésével kapcsolatos önkormányzati feladatok meghatározása. Zákányszék önkormányzatának kötelezően ellátandó szociális szolgáltatása a házi segítségnyújtás, étkeztetés, családsegítés és idősek nappali ellátása, de ezeken túlmenően szakosított szociális szolgáltatásként jelen van a településen az Idősek Bentlakásos Otthona és a tanyagondnoki szolgálat is a Homokháti Szociális Központ működtetésében. Önkormányzatunk éves költségvetési rendeleteiben biztosítja a szociális és gyermekjóléti feladatok ellátásának finanszírozását.

2.3 A települési önkormányzat rendelkezésére álló, az esélyegyenlőség szempontjából releváns adatok, kutatások áttekintése, adathiányok kimutatása

A Helyi Esélyegyenlőségi Program elkészítése során felhasznált adatok lekérdezése az Országos Területfejlesztési és Területrendezési Információs Rendszeren (TEIR), rendszerén keresztül történt, emellett Nemzeti Munkaügyi Hivatal, TÁKISZ, a helyi Önkormányzat adatbázisai, valamint helyi adatgyűjtés szolgáltatott adatokat a dokumentumhoz. Felhasználtuk az ágazati éves beszámolókat megállapításait, a helyi szakemberek, érdekképviselői csoportok vezetőinek tapasztalatait.

Az esélyegyenlőségi program készítésekor az országos adatbázisokban a 2021. évi adatok még nem minden esetben elérhetőek. Az esélyegyenlőségi szempontból lényeges további adatokat a két év múlva esedékes felülvizsgálat során szükség szerint pótolni kell.

3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége

3.1 Jövedelmi és vagyoni helyzet

A mélyszegénység viszonylag új, de napjainkban egyre gyakrabban használt fogalom. Ezen elsősorban azt a jelenséget érthetjük, amikor valaki vagy valakik tartósan a létminimum szintje alatt élnek, és szinte esélyük sincs arra, hogy ebből a helyzetből, önerőből kitörjenek. Minden társadalom fokmérője, miképpen bánik a magára maradt emberekkel.

A mélyszegénység összetett jelenség, amelynek okai többek között társadalmi és gazdasági hátrányok, iskolai, képzettségbeli és foglalkoztatottságbeli deficitekben mutatkoznak meg, és súlyos megélhetési zavarokhoz vezetnek. A szegénység kialakulásának okai többek közt a rendszerváltást követően a munkahelyek megszűnésére, a munkanélküliségre, a munkaerő-piaci esélyek szűkülésére – nem kis részben az oktatás és képzés hiányosságaira -, a jóléti ellátások által kezelni nem tudott egyéni, családi válsághelyzetekre, a megfelelő ellátásokhoz, szolgáltatásokhoz történő hozzáférés hiányosságaira vezethetők vissza. A mélyszegénység hatása az alapvető létfeltételekben, a lakhatási, táplálkozási körülményekben, az érintettek egészségi állapotában is jelentkezik. A szegénység szempontjából meghatározó társadalmi jellemző a családok gyermekszáma, illetve a gyermekszegénység („a szegénység fiatal arca”: a szegények mintegy 30%-a a 0–17 éves korosztályhoz tartozik), valamint a falusi lakókörnyezet (a szegények több mint fele községekben él). Ez az állapot az érintetteket nagyon gyorsan megbélyegzi és a társadalomból való kirekesztettségüket okozza. A társadalmi leszakadás meghatározó részben tehát a szegénységgel összefüggő körülményekből fakad. A szegregáció mértéke, a társadalmi élet jelentős területeiről való tömeges kizáródás súlyos társadalmi probléma. A KSH adataiból kiderül, hogy 2021-ben 1 millió 844 ezer főt érintett a szegénység vagy társadalmi kirekesztődés kockázata, ami a lakosság 19,3 százalékát jelentette. Ezen belül a relatív jövedelmi szegénységi arány 12,6-ról 12,2 százalékra csökkent, a súlyos anyagi és szociális deprivációban való érintettség 10,2 százalékon stagnált, a nagyon alacsony munkaintenzitás mutatója pedig 5,3-ről 4,9 százalékra mérséklődött az előző évhez képest. A szegénységi kockázatok különösen sújtják a gyermekeket és a hátrányos helyzetű térségekben élőket.

3.1. számú táblázat - Jövedelmi helyzet		
Év	Az SZJA adófizetők száma	Az SZJA adófizetők közül a 0-1 millió forintos jövedelemsávba tartozók
	az állandó népesség %-ában (TS 059)	az állandó népesség %-ában (TS 060)
2018	48,19	47,22
2019	52,21	47,09
2020	51,53	46,52
2021	51,95	44,10
2022	52,40	40,97
2023	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A 90-es években a település térségében is megnövekedtek a jövedelmi különbségek, amely a társadalmi rétegek fokozódó elszakadását eredményezte. A lakosság egy része megélhetési nehézségekkel küzd, az elszegényedésnek látható jelei vannak. Elsősorban a tanyai idősödő lakosságot fenyegeti, illetve érte el az elszegényedés, de a pályakezdő fiatal munkanélküliek magas számára is figyelmet kell fordítanunk. A településen a munkahelyek hiánya, az elhelyezkedési esélyek folyamatos csökkenése a szerény körülmények között élő emberek, családok lecsúszásához vezethet.

A települések fekvése is eredményez differenciálódást. A Szegedhez közeli településeken a megélhetés a jobb munkalehetőségek, a bejárás lehetősége, a könnyebben elérhető szolgáltatások miatt kedvezőbb. A jövedelmet a háztartások többsége a létfenntartásra, így az alapvető fontosságú élelmiszerekre, valamint a ház, illetve lakás közműköltiségeinek fedezésére fordítja.

A háztartások nem elhanyagolható részében a megélhetést részben, vagy teljes egészében a társadalmi juttatások fedezik. Ez elsősorban az állami rendszerű álláskeresési járadék, foglalkoztatást helyettesítő támogatás, gyermekgondozási díj és segély, családi pótlék, és az önkormányzatok által nyújtott támogatás, valamint egyéb segélyek. Zákányszéken a 100 lakosra jutó személyi jövedelemadót fizetők száma 2020. évben 51,53 fő volt, mely a kistérségben jónak mondható.

3.2 Foglalkoztatottság, munkaerő-piaci integráció

A HEP-ben elhelyezett táblázatokba gyűjtött adatok, valamint a helyi önkormányzat a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (továbbiakban: Ftt.) és a MötV-ben foglalt feladatai alapján településünkre jellemző foglalkoztatottságot, munkaerő-piaci lehetőségeket kívánjuk elemezni az elmúlt évek változásainak bemutatásával, a különböző korosztályok, illetve nemek szerinti bontásban. Az elemzést összevetjük térségi és országos adatokkal is.

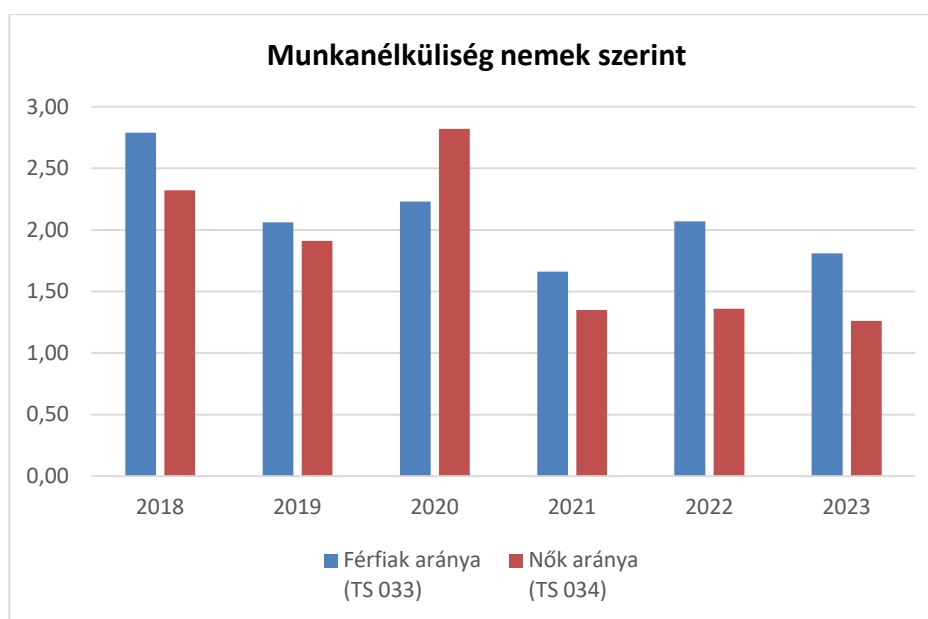
A foglalkoztatottság alakulása térségünkben az országos tendenciát követi. A foglalkoztatottak száma az 1990-es években a legtöbb ágazatban csökkent, kivételt a pénzügyi tevékenység, valamint az alapfontosságú intézmények (közigazgatás, oktatás, egészségügy és szociális ellátás) foglalkoztatása képezhet. A kereskedelem és szolgáltatás őrizte meg leginkább foglalkoztatási szerepét. A helyi munkalehetőségek korlátozottak, kevés új munkahely jön létre. A termelő- és szakszövetkezetek felbomlásával a térség gazdaságát meghatározó mezőgazdaságban is csökkent a foglalkoztatás, azonban lényeges visszaesés nem következett be. A mezőgazdaság továbbra is fontos szerepét bizonyítja az őstermelők nagy száma, a mezőgazdasági termeléssel foglalkozók több mint 90%-a őstermelő, akik között a kistermelők vannak túlsúlyban. A mezőgazdasági őstermelők, egyéni vállalkozások és társas vállalkozások számából következtetve a mezőgazdaság ma is az aktív keresők közel felét foglalkoztatja. A pontos arányt azért nehéz felmérni, mert sokan csak kiegészítő jelleggel, mellékállásban gazdálkodnak.

A foglalkoztatás szempontjából hátrányos helyzetűek közé sorolható az idősebb, nyugdíj előtt álló korosztály, a gyermekvállalást követően a munkaerőpiacra visszatérő nők, a mélyszegénységben élők, a romák, valamint a megváltozott munkaképességű és fogyatékkal élő emberek. Alacsony a 15-24 év közötti korosztály munkaerő-piaci részvétele is. Ennek oka lehet az oktatási, képzési idő meghosszabbodása, de megnőtt az iskola befejezését követően a munkahelykeresés ideje is. A munkaerőpiac elvárásai már nemcsak a végzettségre, szakképzettségre, hanem a különböző személyes kompetenciákra, szakmai és gyakorlati tudásra vonatkoznak.

a) foglalkoztatottak, munkanélküliek, tartós munkanélküliek helyzete;

3.2. 1. számú táblázat - Munkanélküliségi ráta nemek szerint			
Év	Nyilvántartott álláskeresők aránya az állandó népességben a 15-64 évesek körében		
	Férfiak aránya (TS 033)	Nők aránya (TS 034)	Összesen
2018	2,79	2,32	2,56%
2019	2,06	1,91	1,99%
2020	2,23	2,82	2,53%
2021	1,66	1,35	1,51%
2022	2,07	1,36	1,72%
2023	1,81	1,26	1,54%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

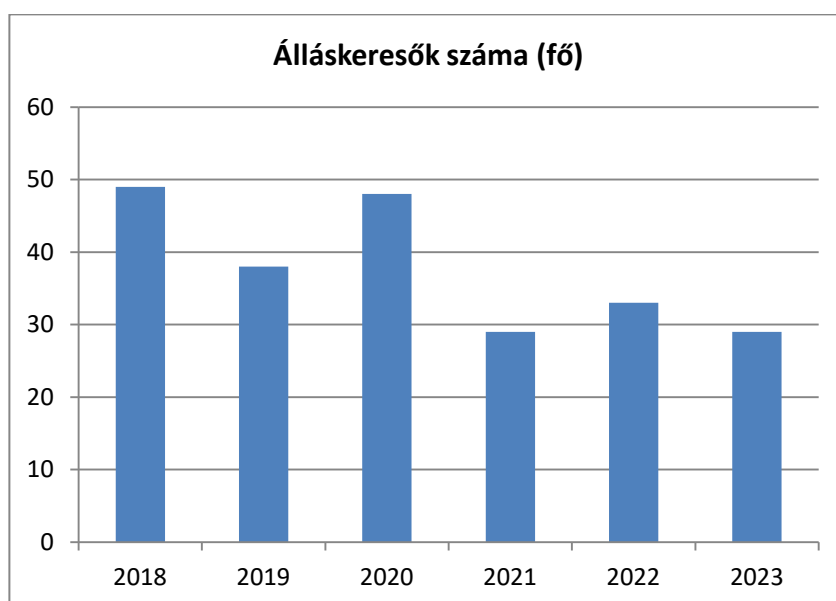

Ezek az adatok rámutatnak arra, hogy a teljes aktív korú lakónépességhez képest milyen arányú a nyilvántartott álláskeresők száma, ez miként változott az elmúlt években illetve, hogy milyen az arány a férfiak és nők között a vizsgált területen. Megállapítható, hogy a nyilvántartott álláskeresők száma az elmúlt időszakban 3 % alatti és a nemek közötti arány változó. Ez javuló tendenciát mutat az elmúlt 5 éves ciklus adataihoz viszonyítva, akkor jellemzően 1,5 – 2 %-kal volt magasabb a női regisztrált álláskeresők aránya. Tovább árnyalja a képet, hogy ez a számadat csak a nyilvántartott álláskeresők számát jelzi, tehát a nem regisztrált munkanélkülieket nem. A településen jelenleg nem tapasztalható olyan gazdasági folyamat, amely jelentősen csökkenthetné az álláskeresők számát, az önkormányzat az egyik legfőbb foglalkoztató. Az önkormányzat részt vesz a Kormány által megalkotott Startmunka Mintaprogramban és egyéb közfoglalkoztatási programokban is.

3.2.2. számú táblázat - Nyilvántartott álláskeresők száma korcsoportok szerint

Nyilvántartott álláskeresők száma összesen	Év	2018	2019	2020	2021	2022	2023
	Fő összesen	49	38	48	29	33	29
20 éves, vagy az alatti (IS 037)	Fő	3,00	0,00	3,00	1,00	0,00	3,00
	%	6,12%	0,00%	6,25%	3,45%	0,00%	10,34%
21-25 év (IS 038)	Fő	6,00	4,00	8,00	0,00	5,00	2,00
	%	12,24%	10,53%	16,67%	0,00%	15,15%	6,90%
26-30 év (IS 039)	Fő	4,00	2,00	4,00	2,00	3,00	0,00
	%	8,16%	5,26%	8,33%	6,90%	9,09%	0,00%
31-35 év (IS 040)	Fő	3,00	3,00	2,00	1,00	2,00	0,00
	%	6,12%	7,89%	4,17%	3,45%	6,06%	0,00%
36-40 év (IS 041)	Fő	3,00	1,00	3,00	5,00	5,00	3,00
	%	6,12%	2,63%	6,25%	17,24%	15,15%	10,34%
41-45 év (IS 042)	Fő	8,00	5,00	2,00	2,00	2,00	3,00
	%	16,33%	13,16%	4,17%	6,90%	6,06%	10,34%
46-50 év (IS 043)	Fő	4,00	6,00	10,00	2,00	4,00	7,00
	%	8,16%	15,79%	20,83%	6,90%	12,12%	24,14%
51-55 év (IS 044)	Fő	4,00	4,00	3,00	5,00	2,00	1,00
	%	8,16%	10,53%	6,25%	17,24%	6,06%	3,45%
56-60 év (IS 045)	Fő	7,00	3,00	1,00	1,00	2,00	1,00
	%	14,29%	7,89%	2,08%	3,45%	6,06%	3,45%
61 éves, vagy afeletti (IS 046)	Fő	7,00	10,00	12,00	10,00	8,00	9,00
	%	14,29%	26,32%	25,00%	34,48%	24,24%	31,03%

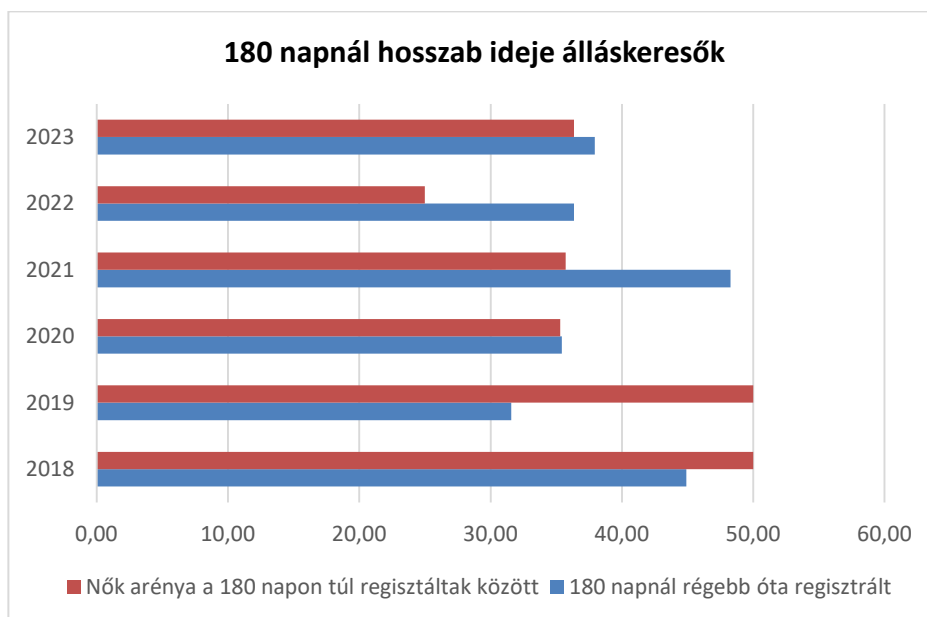
Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A regisztrált munkanélküliek korcsoportonkénti bontása, illetve idősoros változása rámutat arra, hogy a munkanélküliség a különböző korosztály tekintetében miként változik. A nyilvántartott álláskeresők száma 2013-ban Zákányszék településen 134 fő volt, mely javulást mutatott az 5 évvel korábbi 167 főhöz képest. A regisztrált munkanélküliek száma csökkenő tendenciát mutatott 2010-ig, majd 2011-ben ismét növekedés volt tapasztalható. Ennek oka lehetett a regisztráció előnyeinek tudatosulása a 36-40 éves és az 56-60 éves korosztály számára, valamint az induló Startmunka mintaprogramok hatása. 2013-2023 között jelentős csökkenés volt tapasztalható, mely a munkaerőpiaci helyzet és a foglalkoztatáspolitikai változásai miatt következett be az aktív korosztályban. 2021 évben az álláskeresők száma 30 fő alá csökkent Zákányszéken. Az elmúlt években tapasztalt további csökkenés ellenére természetesen nem hagyhatók figyelmen kívül továbbra sem az aktív lakosság elhelyezkedésének nehézségei, a térségben a nagy foglalkoztatók alacsony száma, a településen annak hiánya.

3.2.3. számú tábla - A 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott álláskeresők aránya		
Év	180 napnál hosszabb ideje regisztrált munkanélküliek aránya (TS 057)	Nők aránya a 180 napon túli nyilvántartott álláskeresőkön belül (TS 058)
	%	%
<i>2018</i>	<i>44,90</i>	<i>50,00</i>
<i>2019</i>	<i>31,58</i>	<i>50,00</i>
<i>2020</i>	<i>35,42</i>	<i>35,29</i>
<i>2021</i>	<i>48,28</i>	<i>35,71</i>
<i>2022</i>	<i>36,36</i>	<i>25,00</i>
<i>2023</i>	<i>37,93</i>	<i>36,36</i>

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

Az adatok rámutatnak arra, hogy milyen arányban vannak tartósan munkanélküliek a településen. A tartós munkanélküliek arányában csökkenő tendencia volt megfigyelhető 2009 után. 68,2 %-ról 53,6 %-ra csökkent ez az arány, mely jelentős javulást jelentett, az elmúlt 6 évben *50 % alá* mérséklődött ez a mutató. A regisztrált munkanélküliek között minden korosztályban a nők voltak korábban többségben, azonban ez mára kiegyenlítődt a nemek között.

Megállapítható, hogy a tartósan elhelyezkedni nem tudók aránya *mérséklődött* a legutóbbi, *2023.* évi adatok alapján. A tényleges munkanélküliség a táblázatból leszűrhető adatoknál magasabb lehet. Sokan nem regisztráltatják magukat, és az ellátások folyósításának megszűnésével a rendszerből kikerültek sem jelennek meg a statisztikában.

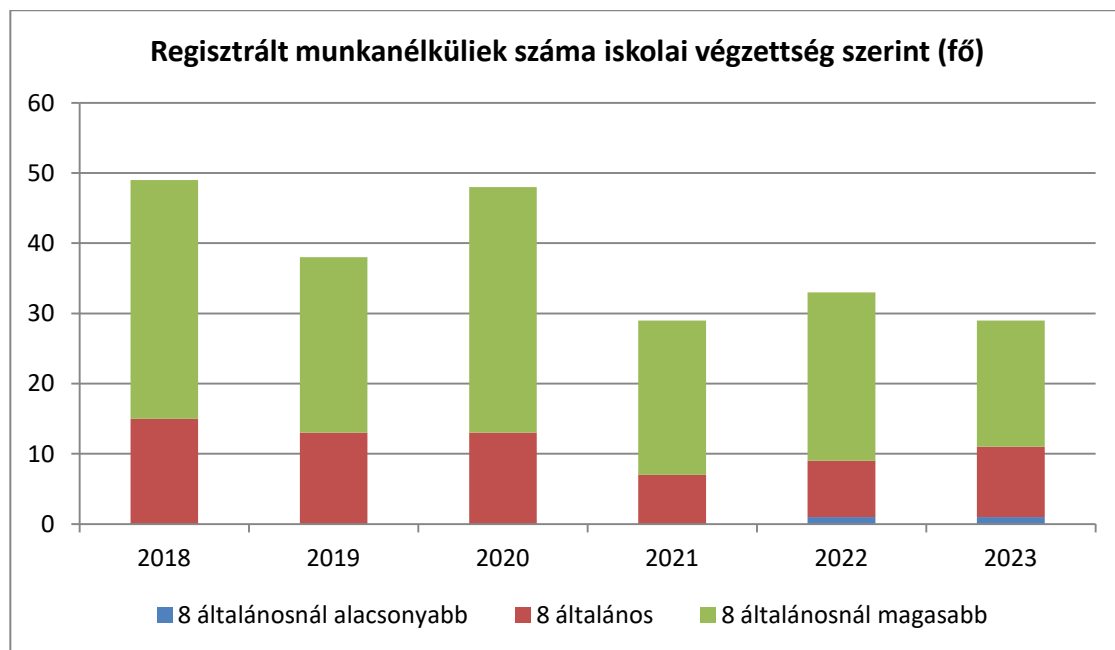
A tartósan munkanélküliek körében jellemző a munkára való hajlam és képesség csökkenése. A munkanélküliség elsősorban a fizikai foglalkozásúak között és az alacsony iskolai végzettségűek körében jelentkezik. Esélyegyenlőségi szempontból fokozott figyelmet kell fordítani ezen csoportokra, továbbá a női munkanélküliség problémájára is.

A hosszantartó munkanélküliség igen nehéz helyzetbe hozza az érintett családokat, hiszen ez a réteg többnyire nem rendelkezik megtakarításokkal, így nagyon nagy szerepe van a szociális ellátó rendszernek abban, hogy a munka nélkül maradt családok létfenntartása megoldottá váljon.

b) alacsony iskolai végzettségűek foglalkoztatottsága;

3.2.4. számú táblázat - Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők száma iskolai végzettség szerint							
Év	Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők száma összesen (TS 052)	Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők megoszlása iskolai végzettség szerint					
		8 általánosnál alacsonyabb végzettség (TS 036)		Általános iskolai végzettség (TS 035)		8 általánosnál magasabb iskolai végzettség	
		Fő	%	Fő	%	Fő	%
2018	49	0	0,00%	15	30,61%	34	69,39%
2019	38	0	0,00%	13	34,21%	25	65,79%
2020	48	0	0,00%	13	27,08%	35	72,92%
2021	29	0	0,00%	7	24,14%	22	75,86%
2022	33	1	3,03%	8	24,24%	24	72,73%
2023	29	1	3,45%	10	34,48%	18	62,07%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A lakosság iskolai végzettsége javuló tendenciát mutat. Az alapfokú végzettség hiánya a 60 év feletti korosztályt érinti elsősorban. Zákányszéken 2001 és 2011 között több mint 8%-kal csökkent az általános iskolai végzettséggel nem rendelkező, 15. életévüket betöltött lakosok száma. Ez a regisztrált álláskeresők esetében is megmutatkozik a mai napig amellet, hogy a regisztrált álláskeresők száma általánosságban csökken. A foglalkoztatás mértékének szinten tartása, vagy növekedése csak akkor képzelhető el, ha megfelelően kvalifikált munkaerő áll rendelkezésre. Az alacsony iskolai végzettségű lakosság esetében szükséges felmérni a felnőttképzési programok lehetőségeit a nyilvántartott álláskeresők bevonásával.

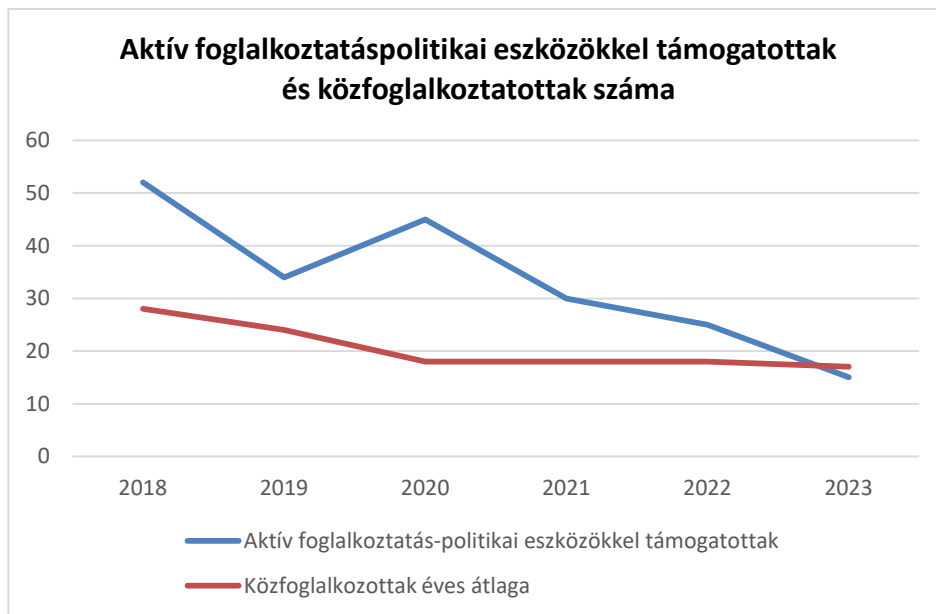
- c) közfoglalkoztatás, közfoglalkoztatásból az elsődleges munkaerőpiacra történő átlépés lehetőségei;

3.2.5. számú táblázat - Foglalkoztatáspolitikai

Év	Aktív foglalkoztatás-politikai eszközökkel támogatottak száma (TS 050)	Közfoglalkoztatottak száma (TS 055)
	Fő	(éves átlag - fő)
2018	52	28
2019	34	24
2020	45	18
2021	30	18
2022	25	18
2023	15	17

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

2010 – 2017. években az aktív korú lakosság 1,5 – 3,5 %-a vett részt közfoglalkoztatásban. A 2010-2011 években elsősorban rövidebb távú, néhány hónapos önkormányzati közfoglalkoztatás zajlott Zákányszéken, 2012-től azonban a Homokháti Kistérség Többcélú Társulása koordinálásával településünkön is beindult több Startmunka mintaprogram. Ennek koordinálását később átvette önkormányzatunk és az adott évi támogatási lehetőségeknek megfelelően továbbra is részt vesz közfoglalkoztatási programok lebonyolításában. A táblázat adataiból jól látható, hogy a közfoglalkoztatottak száma hozzávetőlegesen a *felére* csökkent az elmúlt 6 évben.

A közfoglalkoztatási programok alapvető célja, hogy egyfelől lehetőséget teremtsenek a tartós munkanélkülieknek, a munkaerőpiacról régóta kiszorultaknak arra, hogy – munkaképességük megőrzése, esetleges javítása révén – visszatérjenek az elsődleges munkaerőpiacra, másrészt a szociális ellátásnál magasabb jövedelmet biztosítsanak a rászorultaknak addig is, amíg az első cél be nem következik. Kiemelt cél még a feketén végzett munka, tágabb értelemben a „feketegazdaság” visszaszorítása a rendezett munkaügyi kapcsolatok, foglalkoztatás megteremtése révén.

- d) a foglalkoztatáshoz való hozzáférés esélyének mobilitási, információs és egyéb tényezői; közlekedés, potenciális munkalehetőségek, tervezett beruházások, lehetséges vállalkozási területek, helyben/térségben működő foglalkoztatási programok;

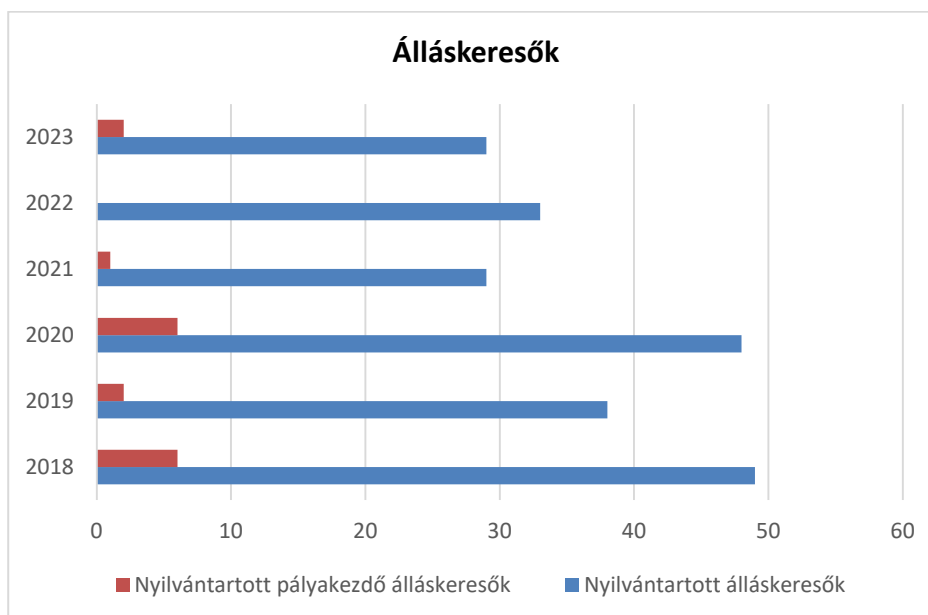
Az elmúlt 5 évben stagnált a helyi vállalkozások száma településünkön. Egy jelentős foglalkoztató vállalkozás működése 2022-ben megszűnt, ezzel 40 – 50 fő, köztük sok helyi és környékbeli lakos vált álláskeresővé. Hasonló volumenű vállalkozás nem működik Zákányszéken. A Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztálya „Álláskereső vállalkozóvá válását elősegítő” támogatással is segíti az álláskeresőket bizonyos időszakokban.

A legközelebbi centrum Zákányszékhez, a 8 km-re található Mórahalom, ahol járási hivatal, földhivatal, okmányiroda és munkaügyi központi kirendeltség is működik. Busszal viszonylag jól megközelíthető, autóval 6 perc alatt, kerékpárral közúton 30 perc alatt elérhető. A megyeszékhely Szeged, amely 22 km-re található Zákányszéktől. Autóval 20 perc alatt elérhető, a buszközlekedés megfelelő. A kerékpárút hálózat bővítése várható a következő időszakban Bordány irányában.

- e) fiatalok foglalkoztatását és az oktatásból a munkaerőpiacra való átmenetet megkönnyítő programok a településen; képzéshez, továbbképzéshez való hozzáférésük;

3.2.6. számú táblázat - Pályakezdő álláskeresők száma		
Év	Nyilvántartott álláskeresők száma (TS 052)	Nyilvántartott pályakezdő álláskeresők száma (TS 053)
	Fő	Fő
2018	49	6
2019	38	2
2020	48	6
2021	29	1
2022	33	0
2023	29	2

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A Csongrád-Csanád *Vármegyei* Kormányhivatal Mórahalmi Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztályának koordinálásában működnek programok zákányszéki lakosok számára is elérhetően. A programok célja a 25 év alatti fiatalok, valamint a 25-64 év közötti álláskeresők, különös tekintettel az alacsony iskolai végzettséggel rendelkezők segítése, valamint annak elősegítése, hogy az álláskeresők nagyobb eséllyel tudjanak elhelyezkedni az elsődleges munkaerőpiacon. Ilyen többek között a targoncavezetői képzés, szakképesítéssel rendelkezőknek nyelvi képzések és egyéb képzések. Az álláskeresők a képzés idejére jogosultak keresetpótló juttatásra, a lakóhely és a képzés helyszíne között az utazási költséget is megtérítik, valamint a teljes képzési díj és az első vizsga költsége sem az ügyfelet terheli. A képzés elvégzését követően az ügyfeleknek lehetősége nyílik támogatott foglalkoztatásra, vállalkozóvá válási támogatásra.

Zákányszék Község Önkormányzata évek óta részt vesz nyári diákmunka programban. Minden évben július 1-től augusztus 31-ig történik így foglalkoztatás. A foglalkoztatás feltétele a tanulói,

illetve a hallgatói jogviszony. Mivel a helyi lakcím nem feltétel, így az Önkormányzat olyan diákokat is tud fogadni, akinek saját településén nem volt szervezett diákfoglalkoztatás.

- f) munkaerő-piaci integrációt segítő szervezetek és szolgáltatások feltérképezése, szakképzéshez, felnőttképzéshez és egyéb munkaerő-piaci szolgáltatásokhoz való hozzáférés, helyi foglalkoztatási programok;

Településünkön nincsenek felnőttképzési programok. A Csongrád-Csanád *Vármegyei* Kormányhivatal Mórahalmi Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztályának irányításával és szegedi képzőintézetek szervezésében elérhetőek ilyen jellegű képzések a zákányszéki lakosok számára.

- g) mélyszegénységben élők és romák települési önkormányzati saját fenntartású intézményekben történő foglalkoztatása;

Közfoglalkoztatás keretein belül elsősorban a rászoruló-, valamint a szakképzettséget igénylő munkaköröknél a megfelelő végzettséggel rendelkező helyi lakosok kerülnek foglalkoztatásra. Romániai vendégmunkásokat – roma származásúakat is – viszonylag nagy számban alkalmaznak helyi őstermelők, vállalkozók.

- h) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén;

Az Ebktv. 21. §-a szerint az egyenlő bánásmód követelményének sérelmét jelenti különösen, ha a munkáltató a munkavállalóval szemben közvetlen vagy közvetett hátrányos megkülönböztetést alkalmaz, különösen az alábbi rendelkezések meghatározásakor, valamint azok alkalmazásakor:

- a munkához való hozzájutásban, különösen nyilvános álláshirdetésben, a munkára való felvételben, az alkalmazási feltételekben;
- a foglalkoztatási jogviszony vagy a munkavégzésre irányuló egyéb jogviszony létesítését megelőző, azt elősegítő eljárással összefüggő rendelkezésben;
- a foglalkoztatási jogviszony vagy a munkavégzésre irányuló egyéb jogviszony létesítésében és megszüntetésében;
- a munkavégzést megelőzően vagy annak folyamán végzett képzéssel kapcsolatosan;
- a munkafeltételek megállapításában és biztosításában;
- a foglalkoztatási jogviszony vagy a munkavégzésre irányuló egyéb jogviszony alapján járó juttatások, így különösen a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény 12. § (2) bekezdésében meghatározott munkabér megállapításában és biztosításában;
- a tagsággal vagy részvétellel kapcsolatban a munkavállalók szervezeteiben;
- az előmeneteli rendszerben;
- a kártérítési, illetve a fegyelmi felelősség érvényesítése során,
- a munkavállalók szülői és munkavállalói kötelezettségeinek összehangolását és a gyermek gondozására fordítható idő növelését elősegítő apasági szabadság, szülői szabadság és a gyermek gondozása céljából a gyermek hároméves koráig igénybe vehető fizetés nélküli szabadság kérelmezésével, vagy igénybevételeivel összefüggésben, valamint
- a gondozói munkaidő-kedvezmény kérelmezésével vagy igénybevételeivel összefüggésben.

Nincs tudomásunk olyan esetről, melynek során hátrányos megkülönböztetés ért volna a munka világában bármely helyi munkavállalót. Ez természetesen nem jelenti azt, hogy Zákányszéken hátrányos megkülönböztetés nem jelenik meg a foglalkoztatás terén, csupán annyit tudunk, hogy

ilyen eset nem került nyilvánosságra, ez irányú konkrét felmérés pedig nem készült községünkben. Az esetleges diszkriminációs gyakorlat megelőzése vagy visszaszorítása szempontjából fontos a foglalkoztatási viszonyok ellenőrzése, a tájékoztató kampányok, illetve a területtel foglalkozó társadalmi szervezetekkel történő együttműködés.

- i) digitális ismeretek megszerzésének és hozzáféréseinek lehetőségei.

A 21. században elengedhetetlenül fontos olyan elvárások, normák megfogalmazása, amelyeket a technológiai fejlődés és a felgyorsult mindennapok hívnak életre. Az általános iskolai képzés alapokat ad a gyermekek számára a digitális kultúra megismeréséhez. Az iskola jól felszerelt számítógépparkkal rendelkezik, így minden tanuló számára elérhetővé válik ezen eszközök megismerése. Okos-tanterem kialakítása is folyamatban van. Zákányszéken a Teleházban van lehetőség térítésmentesen számítógép használatra, melynek kezelésében segítséget is kérhetnek az ügyfelek.

3.3 Pénzbeli és természetbeni szociális ellátások, aktív korúak ellátása, munkanélküliséghez kapcsolódó támogatások

A törvénymódosítás értelmében 2015. január 1-től a szociális terület jelentős változáson ment át és ezzel összhangban a vonatkozó helyi önkormányzati rendelet is módosításra került. Az állam és az önkormányzatok segítyezéssel kapcsolatos feladatai egyértelműen elváltak egymástól, és átalakult a finanszírozás rendszere.

Valamennyi jövedelemkompenzáló támogatás, így a korábban jegyzői hatáskörben lévő aktív korúak ellátásának megállapítása a járási hivatalok hatáskörébe került. Az aktív korúak ellátásával kapcsolatban kétféle ellátástípus állapítható meg, egyrészt a foglalkozást helyettesítő támogatás, másrészt az egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás (ez utóbbi a megszűnő rendszeres szociális segély helyébe lépett). Járási hatáskörben maradt az időskorúak járadéka, az ápolási díj, a közgyógyellátások, valamint az egészségügyi szolgáltatásokra való jogosultság. Az önkormányzatoknál kiadáskompenzáló támogatások igényelhetők, melyek egységesen „települési támogatás” elnevezésre hallgatnak. Ide tartoznak a korábbi átmeneti, családi krízis-, lakásfenntartási, gyógyszerkiadási, ápolási célra vagy más címen kifizetett segélyek.

A helyi önkormányzat alapellátási kötelezettsége keretében a szociálisan rászorultsági helyzetben élőkrol pénzbeli és természetbeni szociális támogatási rendszere, valamint intézményi - személyes gondoskodást nyújtó - ellátási rendszere útján gondoskodik. Pénzbeli ellátások: Települési támogatásokat szabályozó önkormányzati rendelet szerint. Természetben nyújtott szociális ellátások: Köztemetés, Közgyógyellátás, Szociális célú tűzifa igénylés, egyebek a települési támogatásokat szabályozó önkormányzati rendeletben foglaltak szerint. Az önkormányzat emellett közfoglalkoztatási programokban is részt vesz..

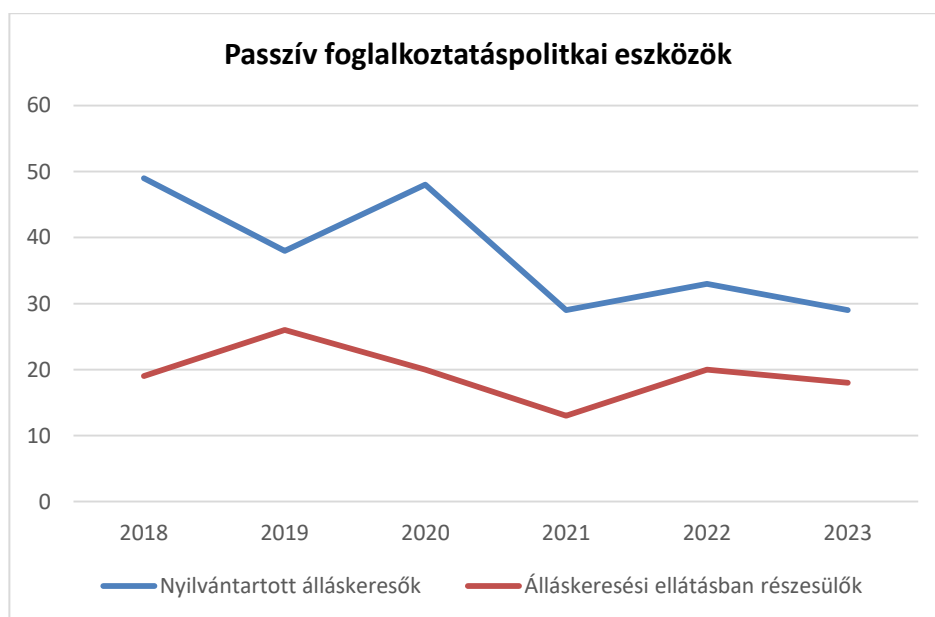
A Foglalkoztatási Osztály is számos eszközzel igyekszik az álláskeresőket visszavezetni a munka világába. Ennek keretében képzési támogatást nyújt tanfolyamok elvégzéséhez, munkatanácsadást, munkaerő-közvetítést végez, állásbörzét szervez, bérköltség támogatást biztosít a munkaadók részére. A feltételeknek megfelelő nyugdíj előtt álló álláskereső kérelmére nyugdíj előtti álláskeresői segélyt állapít meg. A munkahelyteremtés és munkahelymegőrzés érdekében vissza nem térítendő támogatást nyújt a munkavállalók létszámának növelésével tartós foglalkoztatást biztosító munkáltató részére.

Foglalkoztatást helyettesítő támogatás

2011. szeptember 1-től foglalkoztatást helyettesítő támogatásra (FHT) jogosult, aki korábban rendelkezésre állási támogatásban (RÁT) részesült, ám a jogosultságot évente felül kell vizsgálni. 2012-től csak annak folyósítható az ellátás, aki a jogosultság felülvizsgálatát megelőző évben legalább 30 nap munkaviszonyt tud igazolni közfoglalkoztatásban vagy a munkaerőpiacon. Amennyiben a feltételeknek nem tud eleget tenni, mert számára nem tudtak közfoglalkoztatás körébe tartozó munkát felajánlani, illetve a 30 nap munkavégzést egyéb módon sem tudta teljesíteni, akkor a 30 nap számításánál az általa teljesített közérdekű önkéntes tevékenység időtartamát is figyelembe kell venni. A bérpótló juttatásban részesülő a munkaügyi szervezettel nyilvántartott álláskeresőként köteles együttműködni. Közfoglalkoztatásban csak a Foglalkoztatási Osztály által közvetített álláskeresők, elsősorban bérpótló juttatásra jogosult személyek foglalkoztathatóak, akik a felajánlott munkalehetőséget az iskolai végzettség és szakképzettség figyelembevételével kötelesek elfogadni. Az FHT összege a mindenkori öregségi minimálnyugdíjhoz igazítva, több mint négy évig változatlanul 28 500 forint volt, majd ez lecsökkent 22.500 forintra.

3.3. 1. számú táblázat - Passzív foglalkoztatás-politikai eszközök - Álláskeresők ellátásai I.				
Év	Nyilvántartott álláskeresők száma (TS 052)		Álláskeresési ellátásban részesülő nyilvántartott álláskeresők száma (TS 047)	
	Fő	15-64 év közötti népesség %-ában	Fő	Nyilvántartottak %-ában
2018	49	2,78%	19	38,78%
2019	38	2,16%	26	68,42%
2020	48	2,76%	20	41,67%
2021	29	1,67%	13	44,83%
2022	33	2,03%	20	60,61%
2023	29	1,75%	18	62,07%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

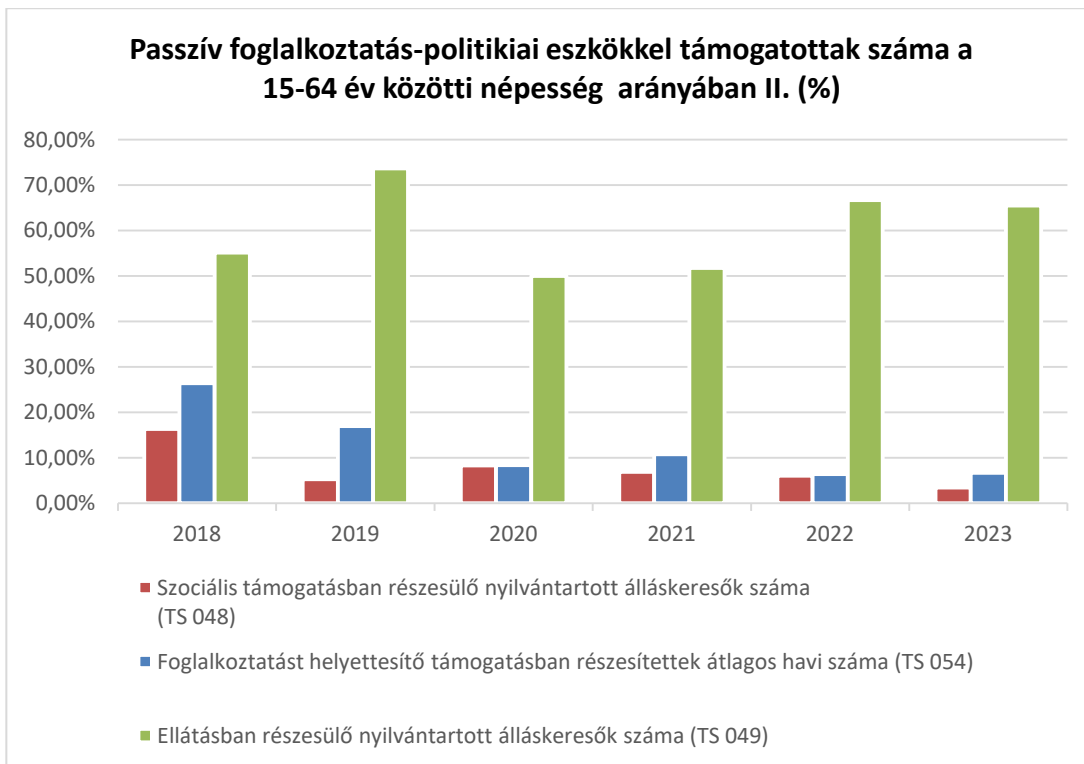

Az álláskeresési járadékra jogosultak aránya 2011-ig jelentős emelkedést mutatott, majd 2012-ben - elsősorban a jogszabályváltozások miatt – jelentős mértékben lecsökkent. Az adatok azt mutatják, hogy a nyilvántartásban szereplők és az ellátásban részesülők száma viszonylag alacsony. Ennek oka elsősorban az lehet, hogy javult a foglalkoztatottság az elmúlt években, továbbá a jogszabályi változások miatt egyre kevesebben tartoznak a jogosultak körébe.

3.3.2. számú táblázat - Passzív foglalkoztatás-politikai eszközök - Álláskeresők ellátásai II.

Év	Szociális támogatásban részesülő nyilvántartott álláskeresők száma (TS 048)		Foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesítettek átlagos havi száma (TS 054)		Ellátásban részesülő nyilvántartott álláskeresők száma (TS 049)	
	Fő	Nyilvántartottak %-ában	Fő	Nyilvántartottak %-ában	Fő	Nyilvántartottak %-ában
2018	8	16,33%	13	26,43%	27	55,10%
2019	2	5,26%	6	17,00%	28	73,68%
2020	4	8,33%	4	8,40%	24	50,00%
2021	2	6,90%	3	10,79%	15	51,72%
2022	2	6,06%	2	6,39%	22	66,67%
2023	1	3,45%	2	6,66%	19	65,52%

Forrás: TelR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

Rendszeres szociális segélyt az az aktív korú személy kaphat, aki nem munkavállaló, vagy egészségkárosodott, vagy támogatott álláskereső, vagyis olyan hátrányos munkaerő-piaci helyzetű, aktív korú személyek részére nyújtott támogatás, akik nem rendelkeznek rendszeres, megélhetést biztosító jövedelemmel. A foglalkoztatást helyettesítő támogatást csak álláskereső személy veheti igénybe. 2008 után jelentős változások történtek a rendszeres szociális segély szabályozásában. 2009 után mind a rendszeres szociális segélyben részesülők, mind a foglalkoztatást helyettesítő támogatásban (álláskeresői támogatásban) részesülők létszáma emelkedett a településen, azonban az elmúlt 10 év adatait tekintve ez a tendencia megfordult a kormányzati törekvéseknek megfelelően.

3.3.3. számú táblázat - Egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás

Év	Egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatásban részesítettek havi átlagos száma (TS 056)
	fő
2018	3
2019	3
2020	3
2021	3
2022	3
2023	3

Forrás: TeIR, KSH

A táblázat adataiból megállapítható, hogy az egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatásban részesítettek szám nem jelentős településünkön.

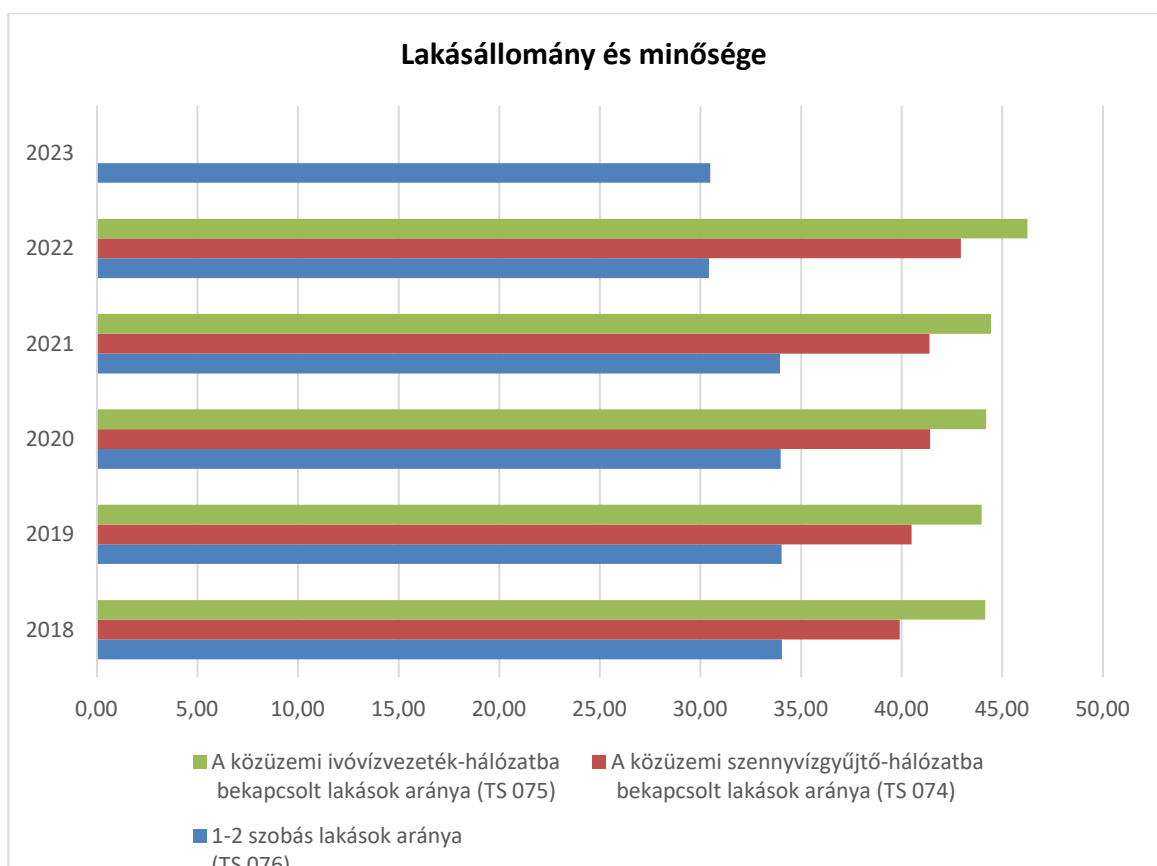
3.4 Lakhatás, lakáshoz jutás, lakhatási szegregáció

E fejezetben a lakhatáshoz kapcsolódó területet elemezzük, kiemelve a bérlakás-állományt, a szociális lakhatást, az egyéb lakáscélra nem használt lakáscélú ingatlanokat, feltárva a településen fellelhető elégtelen lakhatási körülményeket, veszélyeztetett lakhatási helyzeteket és hajléktalanságot, illetve a lakhatást segítő támogatásokat. E mellett részletezzük a lakhatásra vonatkozó egyéb jellemzőket, elsősorban a szolgáltatásokhoz való hozzáférést.

3.4.1. számú táblázat - Lakásállomány						
Év	Lakásállomány (db) (TS 073)	Épített lakások száma (TSv 077)	Épített lakások száma 1000 lakásra (TS 078)	1-2 szobás lakások aránya (TS 076)	A közüzemi szennyvízgyűjtő- hálózatba bekapcsolt lakások aránya (TS 074)	A közüzemi ivóvízvezeték- hálózatba bekapcsolt lakások aránya (TS 075)
	db	db	db	%	%	%
2018	1436	0	0,00	34,05	39,90	44,15
2019	1437	1	0,70	34,03	40,50	43,98
2020	1439	2	1,39	33,98	41,42	44,20
2021	1440	1	0,69	33,96	41,39	44,44
2022	1390	1	0,72	30,43	42,95	46,26
2023	1391	1	0,72	30,48	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar, önkormányzati adatok

Megállapítható, hogy az elmúlt években minimális számú új lakás épült Zákányszéken. Főként régi építésű házak cseréltek gazdát és újultak meg az elmúlt időszakban. Fel kell mérni új telkek kialakításának lehetőségeit.

a) bérlakás-állomány

3.4.2. számú táblázat - Bérlakás és szociális lakás állomány							
Év	Lakásállomány (db) (TS 073)	Ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma	Bérlakás állomány (db)	Ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma	Szociális lakásállomány (db)	Ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma	Egyéb lakáscélra használt nem lakáscélú ingatlanok (db)
	db	db	db	db	db	db	db
2018	1 436	n.a.	7	0	0	0	0
2019	1 437	n.a.	7	0	0	0	0
2020	1 439	n.a.	7	0	0	0	0
2021	1 440	n.a.	7	0	0	0	0
2022	1 390	n.a.	7	0	0	0	0
2023	1 391	n.a.	7	0	0	0	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar, önkormányzati adatok

Zákányszéken *5 db önkormányzati bérlakás van jelenleg (2 lakás 2024. évben értékesítésre került)*, melyek mindegyike lakott és megfelelő lakáskörülményeket biztosít. A jelentkezések számából kiindulva kijelenthető, hogy igény van újonnan kialakított bérlakásokra. Egy további lakás került kialakításra 2021-ben pályázati forrás igénybevételével, ez szolgálati lakásként funkcionál jelenleg a támogatás feltételeinek megfelelően.

A Homokháti Kistérség Többcélú Társulása Integrált Szociális és Gyermejkölési Központ Zákányszéki Tagintézménye Bentlakásos Idősek Otthonát működtet a település belterületén, melynek bővítésére igény és szándék mutatkozik az érintettek részéről.

Az egyéb lakáscélra használt nem lakáscélú ingatlanokról és az elégtelen lakhatási körülményekről információkkal nem rendelkezünk. A lakhatatlanná nyilvánítás ma a Járási Hivatal feladata és építéshatóságilag alátámasztható tények indokolják.

b) szociális lakhatás

Szociális bérlakás a jogosultság és rászorultság szempontjából definiálva minden olyan lakhatási lehetőség, amely azokat segíti, akik a piaci körülmények között nem tudnak lakáshoz jutni. A mai lakáspolitikai egyik leggyengébb eleme. A lakásrendszer piaci folyamatokon és intézményi beavatkozásokon keresztül járulhatna hozzá vagy csökkenthetné a hátrányos helyzetű csoportok elszigetelődését. Zákányszék Község Önkormányzata szociális lakhatást jelenleg nem tud biztosítani.

c) egyéb lakáscélra használt nem lakáscélú ingatlanok

Az önkormányzat tulajdonában nincs ilyen ingatlan.

e) lakhatást segítő támogatások

3.4.3. számú táblázat - Lakhatást segítő támogatások		
Év	Települési támogatásban részesítettek száma (pénzbeli és természetbeni) (TS 136)	Egyéb önkormányzati támogatásban részesítettek száma (TS 137)
	Fő	Fő
<i>2018</i>	<i>n.a.</i>	<i>8</i>
<i>2019</i>	<i>n.a.</i>	<i>214</i>
<i>2020</i>	<i>n.a.</i>	<i>31</i>
<i>2021</i>	<i>n.a.</i>	<i>121</i>
<i>2022</i>	<i>n.a.</i>	<i>142</i>
<i>2023</i>	<i>n.a.</i>	<i>96</i>

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A mindennapi életfenntartás mellett a lakás fenntartására fordított kiadások igen megterhelőek a célcsoport családjai számára. A terhek enyhítését szolgálja az Szt-ben és a helyi rendeletben meghatározott feltételek fennállása esetén igénybe vehető lakhatási támogatás. A támogatás pénzbeli és természetbeni ellátásként is folyósítható. Településünkön természetbeni ellátásként elsősorban szolgáltatóhoz utalással történik a támogatás megállapítása.

f) eladósodottság

Komoly probléma az eladósodás, különösen a hátrányos helyzetű, munkájukat elveszítő vagy alacsony jövedelmű, idős, vagy több gyermekes családok számára. Ez a réteg veszítheti el a lakását, válhat hajléktalanná leginkább, vagy náluk kapcsolják ki fizetés hiányában a közszolgáltatásokat. 2008 – 2011 között megduplázódott a lakásfenntartási támogatásban részesülők száma a jogszabályi változásoknak köszönhetően, majd az elmúlt 10 évben stabilizálódott a támogatásban részesülők száma a településen.

g) lakhatás egyéb jellemzői: külterületeken és nem lakóövezetben elhelyezkedő lakások, minőségi közszolgáltatásokhoz, közműszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez való hozzáférés bemutatása

Az élet minden területén érvényesül a tanyán élők hátrányos helyzete. A tanyák teljes körű infrastrukturális ellátása nehezen megoldható. A tanyák komfortfokozata a belterületi lakások mögött általában elmarad. A belterületen lévő lakások többsége városi életkörülményeket biztosít. A lakások mérete és közműellátottsága főleg a tanyák miatt a megyei és országos adatokhoz képest elmaradást mutat. A személygépkocsi ellátottság az országos adatoknak megfelelő. A személygépkocsira mind a mezőgazdasági termelés során, mind a mindennapi életben szüksége van az itt lakóknak, a tömegközlekedés ezt csak kiegészíti, de nem váltja ki. A tanyán ez szinte létszükséglet, amely a gyors kapcsolatot biztosítja a külvilággal.

3.5 Telepek, szegregátumok helyzete

A szegregátumok az ún. alacsony státuszú népesség aránya, vagyis legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezőknek és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezőknek az aktív korúakon belüli aránya alapján jelölhető ki. Szegregátumnak minősülnek azok a területek, ahol az alacsony státuszú népesség aránya meghaladja a 40%-ot. A szegregátumok kétezer fő alatti települések esetében a települések egésze szintjén, kétezer fő feletti települések esetében a településrészek (háztömbök) szintjén jelölhető ki.

Zákányszéken jelenleg nincsenek telepek, szegregátumok. A Romániából érkezett mezőgazdasági vendégmunkások száma jelentős. Sokan idényjelleggel tartózkodnak Zákányszéken, azonban egyre több a letelepedő család, mely kérdéssel esélyegyenlőségi szempontból is foglalkozni kell. Elsődleges cél a szociális és az egészségügyi helyzetük felmérése, lakáskörülményeik megismerése, valamint az esetlegesen veszélyeztető tényezők kiszűrése.

3.6 Egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés

E fejezet jogszabályi környezetét az alábbiakban foglaljuk össze. Elsőként kiemeljük az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvényt, mely előírja, hogy a települési önkormányzat az egészségügyi alapellátás körében gondoskodik:

- a házi orvosi, házi gyermekorvosi ellátásról,
- a fogorvosi alapellátásról,
- az alapellátáshoz kapcsolódó ügyeleti ellátásról,
- a védőnői ellátásról,
- az iskola-egészségügyi ellátásról.

A települési önkormányzat a környezet- és település-egészségügyi feladatok körében gondoskodik

- a köztisztasági és településtisztasági feladatok ellátásáról,
- folyamatosan figyelemmel kíséri a település környezet-egészségügyi helyzetének alakulását és ennek esetleges romlása esetén – lehetőségeihez képest – saját hatáskörben intézkedik, vagy a hatáskörrel rendelkező és illetékes hatóságnál kezdeményezi a szükséges intézkedések meghozatalát,
- együttműködik a lakosságra, közösségekre, családi, munkahelyi, iskolai szintekre irányuló egészségfejlesztési tevékenységekben, valamint támogatja és aktívan kezdeményezi ezeket.

A szociálisan rászorultak részére személyes gondoskodást az állam, valamint az önkormányzatok biztosítják. A Szt. értelmében a személyes gondoskodás magában foglalja a szociális alapszolgáltatásokat és szakosított ellátásokat.

Szociális alapszolgáltatások: tanyagondnoki szolgáltatás, étkeztetés, házi segítségnyújtás, családsegítés, jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, közösségi ellátások, támogató szolgáltatás, utcai szociális munka, nappali ellátás.

a) az egészségügyi alapszolgáltatásokhoz, szakellátáshoz való hozzáférés

3.6.1. számú táblázat – Egészségügyi ellátás						
Év	Felnőttek és gyermekek részére szervezett házi orvosi szolgálatok száma (TS 107)	Csak felnőttek részére szervezett házi orvosi szolgáltatások száma (TS 106)	A házi gyermekorvosok által ellátott szolgálatok száma (TS 108)	Gyógyszertárak és fiókgyógyszertárak száma (TS 110)	Közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők száma (alanyi és normatív alapon kiadott) (TS 133)	Ápolási díj, alanyi jogon: támogatásban részesítettek évi átlagos száma (TS 135)
	db	db	db	db	Fő	Fő
2018	2	0	0	1	87	34,30
2019	2	0	0	1	77	31,36
2020	2	0	0	1	74	32,03
2021	2	0	0	1	72	28,23
2022	2	0	0	1	68	25,49
2023	2	0	0	1	61	19,30

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A lakosság egészségügyi alapellátása 2 vegyes házi orvosi körzetben történik 2 orvossal, ápolókkal és 2 védőnővel. Fogászati ellátás a Petőfi utcai rendelőben biztosított. Az egészségügyi ellátás minden területén biztosított a négy szemközti orvos-beteg találkozás lehetősége, az elérhetőség. Az egészségügyi intézmények EU-konform kialakítása megtörtént (akadálymentesítés,

mozgáskorlátozott bejáró, mellékhelyiségek stb.). A községben több éve működik a foglalkozás egészségügyi ellátás.

A szakorvosi, valamint a fekvőbeteg ellátás Szeged és Mórahalom szakrendelőiben és Szeged fekvőbeteg intézeteiben férhető hozzá. A gyermekorvosi ellátást jelenleg a vegyes praxisban dolgozó házi orvosok látják el. A jelenlegi OEP finanszírozás és demográfiai mutatók mellett a község önálló gyermekorvosi ellátást plusz finanszírozás bevonása nélkül nem tud biztosítani. A szakmai színvonal garanciáját konzultánsi rendszer biztosítja. A községben gyógyszertár működik, mely gyakorlatilag minden igényt kielégít.

Az ügyeleti rendszer jelentős átalakítása történt meg a 2000. évben. A szomszédos Mórahalmon, kb. 8 km-re található a legközelebbi mentőállomás, amely az éjszakai és hétfői Központi Orvosi Ügyeletnek is otthont ad. Az ügyeleti rendszer keretében az ellátás több résztvevő közreműködésével teljes egészében lefedett, mely a központi, a házi orvos, a térségi házi orvos ügyeletről áll. Központi ügyelet: a községi önkormányzat és az OMSZ Csongrád-Csanád Megyei Szervezetével kötött megállapodás útján a mentőszolgálat Móraalmi Ügyeleti Központ látja el a járóbeteg orvosi ügyeletet.

Házi orvos ügyelet: a községi önkormányzat és a helyi házi orvosok közötti megállapodás alapján a vállalkozó házi orvosok helyben közreműködnek az ügyeleti szolgálati rendszerben. Térségi házi orvos ügyelet: a móraalmi mentőállomáson, a térség és a helyi házi orvosok közreműködésével működik az ügyeleti rendszer.

A közgyógyellátás a szociálisan rászorult személy részére - egészségi állapota megőrzéséhez és helyreállításához - az egészségügyi szolgáltatásokkal kapcsolatos kiadások kompenzálását célzó hozzájárulás. Három jogcímen kaphat valaki közgyógyellátási igazolványt: 1. alanyi jogon, 2. normatív alapon, 3. méltányossági alapon. Zákányszéken 2013 - 2017 között csökkent a közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők száma, jelenleg stagnál a számuk.

Az ápolási díj a tartósan gondozásra szoruló személy otthoni ápolását ellátó nagykorú hozzátartozó részére biztosított anyagi hozzájárulás. Ápolási díjra jogosult a hozzátartozó, ha állandó és tartós gondozásra szoruló, súlyosan fogyatékos (életkorra tekintet nélkül), vagy tartósan beteg 18 év alatti gyermek gondozását, ápolását végzi. Az ápolási díjban részesülők száma stagnál az utóbbi években.

b) prevenció és szűrőprogramokhoz (pl. népegészségügyi, koragyermekkor kötelező szűrésekhez) való hozzáférés

A felnőtt lakosság megbetegedései között a magas vérnyomás, a keringési zavar okozta szívbetegségek állnak az első helyen, ezt követik a mozgásszervi betegségek. Magas arányt képvisel a kor specifikus cukorbetegség, és a különböző légúti megbetegedések is. Fontos, hogy a nőgyógyászati daganatos megbetegedések megelőzésében nagy szerepet játszó méhnyakrákszűrések elérhetőek legyenek a település női lakossága számára. Mammográfiai szűrés és méhnyakrák vizsgálat Szegeden elérhető. A Zákányszék Jövőjéért Alapítvány és az önkormányzat szervezésében évente megrendezésre kerülő települési Egészségét programozaton rendszeresen és ingyenesen végeznek szűrővizsgálatokat mint például: koleszterin és vércukorszűrést, ortopédiai szűrést, hallásvizsgálatot, computeres látásvizsgálatot és nőgyógyászati szűrővizsgálatot. A házi orvosok jelentős prevenció munkát végeznek, településünkön is egyre nagyobb szerep jut a megelőzésnek. A hipertóniaszűrés, az anyagcsere betegségek feltérképezése, az egészségre ártalmas rizikófaktorokra (dohányzás, alkohol...) való figyelemfelhívás a leggyakoribb.

Az óvodai és iskolai egészségügyi tevékenység keretén belül a gyermekeknél, tanulóknál egészségügyi szűrővizsgálatok, tisztasági vizsgálatok, fejtetvességi vizsgálatok, szomatikus fejlettségi vizsgálatok, fogászati vizsgálatok és beavatkozások, csoportos egészségnevelés és mentális gondozás történik. A koragyermekkoriban kötelező szűrések a védőnői látogatások alkalmával, valamint a védőnői tanácsadóban megtörténik. Az iskola-egészségügyi ellátás megoldott, ingyenes fogászati szűrővizsgálat elérhető a településen.

c) fejlesztő és rehabilitációs ellátáshoz való hozzáférés

A Zákányszéki Manó-kert Óvoda és Bölcsőde fejlesztő programokkal áll a gyermekes szülők rendelkezésére. Egészségügyi fejlesztő és rehabilitációs ellátás elérhető Mórahalmon és Szegeden egyaránt.

d) közétkeztetésben az egészséges táplálkozás szempontjainak megjelenése

Az egészséges táplálkozásra odafigyelnek a szociális területen dolgozó munkatársaink, élelmezés vezetőink. Törekedni kell a zöldségek, gyümölcsök fogyasztásának növelésére, csökkenteni a cukor és só felhasználását. Fontos odafigyelni, hogy minél kevesebb túlsúlyos, allergiás, cukorbeteg gyermek és felnőtt legyen településünkön. Településünkön néhány éve a diétás étkeztetés is biztosított a Zákányszéki Manó-kert Óvoda és Bölcsőde konyháján keresztül, ahol minden feltétel adott a helyi igények kiszolgálásához.

e) sportprogramokhoz való hozzáférés

Zákányszéken a lakosság sportolási feltételei jók. A futball-pálya, bitumenes sportpálya, sportcsarnok, korszerű sportöltöző jelenleg megfelelő ellátást biztosítanak. A testnevelés és a sport megszerettetése az óvodában kezdődik, ahol rendszeres testnevelés foglalkozásokat tartanak az óvónők. Az úszásoktatás helyben jelenleg nem biztosított, a térségben, a közeli Mórahalmon megépített és működtetett téli úszóudvarban a lehetősége adott. Az iskolában a tanulók a tanórákon kívül járhatnak az iskolai sportfoglalkozásokra: labdarúgásra, kézilabdára, asztaliteniszre és úszásra. Az iskolai sportélet jónak mondható, a gyerekek kedvelik a foglalkozásokat. A tanulók szép eredményeket értek el a körzeti, megyei, diákolimpiai versenyeken.

Sportcsarnok: Az 1992-ben átadott NB II-es minősítésű küzdőtérrel rendelkező önkormányzati fenntartású Sportcsarnokban jelenleg a délelőtti órákban az iskola, óvoda tartja a sportfoglalkozásait, délutánonként a szakkörök, esténként a felnőttek veszik birtokba a létesítményt. A sportlétesítmény otthont ad nagyobb rendezvényeknek, táboroknak. A Zákányszék Községi Sportkör és a Zákányszéki Szabadidő és Ifjúsági Tömegsport Egyesület sportolási lehetőséget biztosít a fiatalok számára. Rendszeres foglalkozásokat tartanak az általános iskolából kikerült gyermekek és felnőttek számára egyaránt. A létesítmény 2018-ban teljeskörűen megújult, melynek keretében megvalósult a részleges akadálymentesítés is. Zákányszék Község Önkormányzata a füves sportpálya mellett kültéri fitness park kialakítását megvalósított pályázati forrásból.

Kapcsolódó feladatok:

- Szabadidős, szórakoztató, ismeretterjesztő előadások, programok, kiállítások szervezése.

- Hagyományokkal rendelkező művészeti csoportok működésének- és új csoportok indításának elősegítése.
- Biztosítani kell a tradicionális rendezvények megtartását, elő kell segíteni új programok megvalósítását.
- Sport vonatkozásában továbbra is támogatnunk kell, a helyi sport és szabadidős civil szervezeti tevékenységeket.
- Fontos feladat a mozgás, a sport, az egészséges életmód népszerűsítése.
- A Szabadidő és Sportcentrum további fejlesztése.

f) személyes gondoskodást nyújtó szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés

A szociális feladatok megoldása és a szociális ellátórendszer hatékonyabb működtetése érdekében meghatározott célok mentén elindult egy több lépcsőben megvalósuló integrációs törekvés a Homokháti Kistérség települései között. Ennek első lépéseként 2007. január 31-től létrejött a Homokháti Családsegítő és Gyermekjóléti Központ, mely a Homokháti Kistérség mind a 9 településén ellátja a családsegítő és gyermekjóléti szolgáltatást. A társulás fejlesztési célként tűzte ki a meglévő alapszolgáltatások színvonalának növelését, az ellátások kiterjesztését. A szakmai munka hatékonyságának, szakmai színvonalának fejlesztése és főleg a kisebb településeken a szociális biztonság növelése érdekében valamint a szervezeti integrációval pénzügyileg rentábilisabb ellátórendszer kerülhet kialakításra.

A fentieknek megfelelően 2009. január 1-től a Homokháti Integrált Szociális és Gyermekjóléti Központ integrálja a már társulási formában működő családsegítő és gyermekjóléti szolgáltatásokat, házi segítségnyújtás, jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, szociális étkeztetés, idősek nappali ellátása, tanyagondnoki szolgáltatás, védőnői szolgálat, támogató szolgálat, közösségi pszichiátriai ellátás, szakosított szociális ellátási formák közül idősek ápolást-gondozást biztosító ellátásokkal.

Településünkön elérhető személyes gondoskodást nyújtó szociális szolgáltatások:

Alapszolgáltatások:

Homokháti Kistérség Többcélú Társulása Integrált Szociális és Gyermekjóléti Központ Zákányszéki Tagintézményének bemutatása:

Az alapszolgáltatások megszervezésével a települési önkormányzat segítséget nyújt a szociálisan rászorulóknak részére saját otthonukban és lakókörnyezetükben önálló életvitelük fenntartásában, valamint egészségi állapotukból, mentális állapotukból vagy más okból származó problémáik megoldásában. Szociális alapszolgáltatásaink működtetése azt a cél szolgálja, hogy a Zákányszék ellátási területén élő idősek, rászoruló személyek, családok, szükségleteik szerint megkapják a megfelelő segítséget, támogatást életük könnyebbé tételéhez. A szociális szolgáltató központ együttműködik az ellátási területén működő szociális, gyermekjóléti-gyermekvédelmi, egészségügyi, oktatási és munkaügyi szolgáltatókkal, intézményekkel.

Szociális étkeztetés:

Az étkeztetés keretében azoknak a rászorulóknak a napi egyszeri meleg étkeztetéséről gondoskodunk munkanapokon, akik önmaguk és eltartottaik részére szociális helyzetük, koruk, vagy egészségi állapotuk miatt tartósan, vagy átmeneti jelleggel nem képesek biztosítani az étkezést. A szociális étkeztetés biztosítása az intézmény főzőkonyhájáról történik, házias, ízletes és változatos ételek formájában. A konyha tevékenységét közvetlenül az ételmezésvezető felügyeli, koordinálja.

Az ételek fogyasztása történhet helyben, az intézmény éttermében, illetve elvitellel és kiszállítással. Azon rászorultak legalább egyszeri meleg étkeztetéséről gondoskodunk a hét munkanapjain, akik azt önmaguk és eltartottjaik részére szociális helyzetük, koruk, vagy egészségi állapotuk miatt tartósan vagy átmeneti jelleggel nem képesek biztosítani. 2011-ben pályázati forrásból infrastrukturális bővítésre került sor. korszerű konyha és ebédlő kerül kialakításra, amely lehetővé teszi a szociális étkeztetés igénybevétele iránt növekvő igényeket és az étel helyben fogyasztását.

Házi segítségnyújtás:

A házi segítségnyújtás olyan gondozási forma, amely az önmagát saját erőből ellátni nem képes igénybevevő önálló életvitelének fenntartását, szükségleteinek megfelelően, lakásán, lakókörnyezetében biztosítja. A házi segítségnyújtás keretében gondoskodunk azokról az idős, pszichiátriai beteg, fogyatékos személyekről valamint szenvedélybetegekről, akik, állapotukból adódóan, önálló életvitellel kapcsolatos feladataik ellátásában segítséget igényelnek, de egyébként önmaguk ellátására képesek. A szolgáltatásból adódó feladatokat házi gondozónők látják el, lelkiismeretes odafordulással és nagy empátiával.

Azok a személyek igényelhetik tehát, akik koruk vagy egészségi állapotuk miatt nem tudnak önmagukról gondoskodni, de saját lakásukban, otthonukban élnek. A házi segítségnyújtás keretében biztosítjuk: az alapvető gondozási, ápolási feladatok elvégzését, az önálló életvitel fenntartásában, az ellátott és lakókörnyezete higiénias körülményeinek megtartásában való közreműködést, a veszélyhelyzetek kialakulásának megelőzésében, illetve azok elhárításában való segítségnyújtást.

A házi gondozásban a bevásárlás, mosás, takarítás és a meleg étel hozzáféréseinek, kijuttatásában való közreműködés a meghatározó tevékenységi forma. 2011-ben megvalósuló infrastrukturális bővítésnek köszönhetően akadálymentes környezetet biztosítva lehetőség nyílik a házi segítségnyújtásban részesülők ellátásában biztosított szolgáltatások körének bővítésére, az ellátás színvonalának emelésére.

A 2014. évben megkezdődött az átalakítás a házi segítségnyújtás szabályozása terén, amely a gondozási tevékenységek körét, valamint a ponthatár módosításával a jogosultsági feltételeket érintette. A módosítások tovább folytatódnak annak érdekében, hogy a házi segítségnyújtás keretében az igénylő szükséglete alapján célzottabb szolgáltatásnyújtásra kerüljön sor, és az állami szerepvállalás erősödjön a nagyobb ellátási szükséglettel rendelkező személyek irányában, annak szem előtt tartásával, hogy a szolgáltatásnyújtás biztosítása mellett minél tovább az otthonukban maradhassanak a segítségre szoruló személyek. E célkitűzés mellett a módosítás a későbbi differenciált és célzottabb támogatás kialakításának lehetőségét is megteremti. Fentiek érdekében – 2016. január 1-jei hatálybalépéssel – a házi segítségnyújtás szolgáltatáson belül két tevékenységi kör került kialakításra: - a szociális segítség, amelyhez az alacsony szükséglet kielégítését szolgáló, szakképzettség nélkül is ellátható tevékenységek tartoznak, és 2 - a személyi gondozás, amelynek keretében „intenzív” szükségletet kielégítő gondozási tevékenységek és az ápolói kompetenciának megfelelő ápolási feladatok végezhetőek a megfelelő szociális vagy egészségügyi szakképesítés birtokában. A személyi gondozás mellett a szociális gondozó a szociális segítség körébe tartozó tevékenységeket is elvégezheti. A személyi gondozás és a szociális segítség együttesen legfeljebb napi 4 órában nyújtható. A gondozási szükségletet a továbbiakban is vizsgálni kell a korábbiakhoz képest azzal a változással, hogy annak megállapítására kerül sor, hogy az igénylő számára a szociális segítség vagy a személyi gondozás indokolt-e. További változás, hogy az intézményvezetői hatáskörben megállapított gondozási szükséglet felülvizsgálatára és módosítására az Szt. jogkört biztosít a működést engedélyező szervek számára, mellyel ellenőrzési feladatkörükben eljárva élhetnek.

Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás:

A jelzőrendszeres házi segítségnyújtás a saját otthonukban élő, egészségi állapotuk és szociális helyzetük miatt rászoruló, a segélyhívó készülék megfelelő használatára képes időskorú vagy fogyatékos személyek, illetve pszichiátriai betegek részére az önálló életvitel fenntartása mellett felmerülő krízishelyzetek elhárítása céljából nyújtott ellátás.

Településünk nagy külterülettel, tanyavilággal, többnyire magányosan, izoláltan élő időszülő népességgel rendelkezik. A szociális szolgáltatások között ezért rendkívül nagy jelentőségű a jelzőrendszeres házi szociális gondozás kiépítése és működtetése. A szolgáltatás technikai felszerelését, illetve műszaki felügyeletét a Raguza-97 biztonságtechnikai és szolgáltató Kft. látja el egyre bővülő számú jelzőkészülékkel. Riasztás esetén a szegedi központba fut be a jelzés, és onnan továbbítják tovább a területileg illetékes mobiltelefonra a jelzést. Az idős és rászoruló emberek a szolgáltatásokhoz egyre szélesebb körben juthatnak hozzá, ellátottak saját lakókörnyezetükben maradhatnak, s ez által elkerülhetővé válik, vagy lényegesen kitolódik a szociális otthonokba történő bekerülés.

A házi gondozás kiegészítéseként működik, készenléti jelleggel. A tanyagondnokok általában mindenhol bevonásra kerültek a feladat ellátásába. Ennek a tevékenységének, és ellátási területének kiterjesztésével a szolgáltatás továbbfejleszhető.

Az ellátást legnagyobb arányban 70-79 éves és a 80 éven felüli korosztály veszi igénybe.

A jelzőrendszer ellátotti csoportonként a mozgásszervi fogyatékosok és az időskorúak dominálnak.

Nappali ellátás:

A nappali ellátás elsősorban a saját otthonukban élő, koruk, állapotuk miatt rászoruló személyek számára biztosít lehetőséget a napközbeni tartózkodásra, társas kapcsolatokra, valamint az alapvető higiéniai szükségleteik kielégítésére, továbbá igény szerint megszervezi az ellátottak napközbeni étkeztetését.

Az idősek klubjának kiemelt feladata az alapvető higiénés szükségletek biztosításán kívül, a társas kapcsolatok fenntartása, a kulturális kikapcsolódás lehetőségének biztosítása. A nappali ellátást igénybevevők részére a településen az anyagi lehetőségek függvényében rendszerint kirándulásokat szerveznek, más intézmények rendezvényeire ellátogatnak, jótékonysági bált szerveznek, ünnepek kapcsán (karácsony, anyák napja, idősek napja, stb.) ünnepségeket rendeznek, a mindennapos foglalkozásokon felül.

Az ellátás igénybevétele területileg egyenlőtlen. A belterületi lakosok a településen sokkal nagyobb arányban tudják igénybe venni ezt a típusú szolgáltatást. A külterületen pedig jóval nagyobb arányban van reprezentálva a célcsoport. Ennél fogva a külterületen élő idős emberek izolációjának megszüntetésére való törekvés e feladat tekintetében nem tölti be teljesen. A tanyán élő idősek mozgásukban való korlátozottságuk és a közlekedés akadályozottsága miatt hátrányba kerülnek a települések belterületén élő társaikkal szemben.

Szenvedélybetegek nappali ellátása:

A társulás keretein belül lehetőség nyílt a szenvedély betegségben szenvedők ellátására, rehabilitációjára a szomszédos településen, Mórahalmon a Homokháti Szociális Központ Szenvedélybetegek Nappali Intézménye által. Olyan nyitott gondozási és rehabilitációs programokat valósítunk meg, melyek a szolgáltatást igénybevevők társadalomba való visszailleszkedését szolgálják. Lehetőséget biztosítanak alkohol-, gyógyszer- és viselkedési függőségben szenvedőknek a rehabilitációra, egyéni és csoportos beszélgetésekre, önszorgító csoportok megismerésére. A terápia gyógyszermentes, a gondolkodásmód és életvitel megváltoztatásán alapul, térítési díj nincs. Várják a szenvedélybetegek hozzátartozóit is tanácsadásra, csoportos beszélgetésre.

A szolgáltatást igénybe vevők aktív korú személyek, elsősorban 35-55 év közöttiek, a férfiak inkább érintettek, mint a nők, azonban a nők aránya növekszik a szenvedélybetegek között.

Az ellátottak közül magas számban jelennek meg álláskereső, inaktív, gyakran munkahelyet változtatók, megváltozott munkaképességű emberek, megfelelő kapcsolati hálóval nem rendelkező

személyek (magányos, kevés hozzátartozóval rendelkező emberek), egyéb mentális illetve pszichés problémával küzdők.

Tanyagondnoki szolgáltatás:

Zákányszék nagy kiterjedésű, sűrűn lakott tanyás külterülettel rendelkezik. Az infrastrukturális és intézményi hiányosságok, az önkormányzat véges teherbíró képessége miatt mindig komoly problémát jelentett a tanyán élő rászorultak ellátása, szociális problémáik enyhítése. A térségben kidolgozott, s azóta országos mintává vált tanyagondnoki szociális modellprogram ezt a speciális helyzetet igyekezett megoldani. A számadatok fokozatosan növekvő igénybevételről tesznek bizonyosságot. Ennek egyik oka főként a helyi lakosok kialakuló bizalma a szolgáltatás iránt.

Zákányszék ellátási területén 3 tanyagondnoki szolgálat működik, három különböző körzetben. A tanyagondnokok széleskörű szolgáltatást nyújtanak a lakosság részére: napi, heti rendszerességgel az alapvető közszolgáltatásokhoz, kulturális programokhoz való hozzájutást segítik, támogatva ezzel a tanyán élők esélyegyenlőségének javítását. A tanyagondnokok részt vesznek a szociális étkeztetésben olyan módon, hogy az ebédet kiszállítják a külterületen élő igénybe vevőknek. Közreműködnek bevásárlásokban, gyógyszerek kiváltásában, orvoshoz szállításban, továbbá szállítják az érdeklődő lakosokat a kulturális programokra, egyéb rendezvényekre. Fentieken kívül rugalmasan, a felmerülő szükségletekhez igazodóan teljesítik az ellátást igénybe vevők, szolgáltatáshoz kapcsolódó kéréseit.

A tanyagondnoki szolgálat a mozgásszervi fogyatékosokon sokszor nehezen tudott segíteni, hiszen a terepjáró funkcióval rendelkező járművekbe a ki és beszállás, tolokocsi, járókeret elhelyezése akadályokba ütközött. Ezt a problémát sikerült megoldani 2009. 05. 01-től, amikor az önkormányzat pályázati forrás igénybevételével vásárolt egy mozgáskorlátozottak szállítására is alkalmas 8+1 fős gépjárművet. Ezt a kisbuszt azóta sikerült egy új járműre lecserélni. Ezen autó segítségével lehetőségünk van a rászoruló családok gyermekeinek óvodába, iskolába történő szállítására. A külterületi utak és az intenzív igénybevétel indokolja a tanyagondnoki gépjárművek időszakonként történő cseréjét.

Családsegítés:

Míg a többi szociális szolgáltatás valamelyik társadalmi csoporthoz, vagy réteghez kötődik, addig a családsegítés a család egészére irányul, függetlenül attól, hogy mely családtag igényelte a segítséget. A fizikális jellegű segítségnyújtás mellett elengedhetetlen a családok életvezetésének támogatása. Mentális segítségnyújtás hiányában a szociális helyzet sem javítható tartósan, a problémák konzerválódhatnak megoldási alternatívák nélkül. A családsegítés a szociális vagy mentálhigiénés problémák, illetve egyéb krízishelyzet miatt segítségre szoruló személyek, családok számára az ilyen helyzethez vezető okok megelőzése, a krízishelyzet megszüntetése, valamint az életvezetési képesség megőrzése céljából nyújtott szolgáltatás. Zákányszék ellátási területén egy fő családgondozó látja el az ehhez kapcsolódó feladatokat, munkakörét megosztva a gyermekjóléti szolgáltatáshoz kapcsolódó feladatok ellátásával. A családsegítő szolgálatot felkeresheti problémájával minden magánszemély, a szakember segítséget nyújt saját kompetenciáját érintő megoldások keresésében, illetve más intézményekkel történő kapcsolatfelvételen, hivatalos ügyek intézésében, adományszervezésben, a szükségletekhez igazodva. A szolgáltatás térítésmentes.

Gyermekjóléti szolgáltatás:

A gyermek testi és lelki egészségének, családban történő nevelkedésének elősegítése, a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése, a kialakult veszélyeztetettség megszüntetése illetve a családból kikerült gyermek visszahelyezése. a gyermeki jogokról és a gyermek fejlődését biztosító támogatásokról, ellátásokról való tájékoztatás, a támogatásokhoz való hozzájutás segítése, a családtervezési, a pszichológiai, a nevelési, az egészségügyi, a mentálhigiénés és a káros szenvedélyek megelőzését célzó tanácsadást szervez, vagy az ezekhez való hozzájutás megszervezése, a szociális válsághelyzetben lévő várandós anya támogatása, segítése, tanácsokkal

való ellátása, segíti a gyermekeket, illetve szülőjét az átmeneti gondozáshoz való hozzájutáshoz, ezt szükségessé tevő okok megszüntetésében, illetve a gyerek hazakerülésének elősegítésében szabadidős programok szervezése, a településen lévő programok nyilvántartása, figyelemmel kísérése hivatalos ügyek intézésének segítése.

A családsegítés és a gyermekjóléti szolgáltatás integrálása, család- és gyermekjóléti szolgálatok és központok kialakítása:

A gyermekek veszélyeztetésének, bántalmazásának megakadályozása érdekében a korábban megkezdett módosítások folytatódtak azzal, hogy a gyermekjóléti szolgáltatás és a családsegítés teljes integrációja valósult meg, melynek keretében a gyermekvédelem első 4 védvonalára tekintetében, a gyermekjóléti szolgáltatás megerősítése révén méltányos és igazságos feladatmegosztás alakulhatott ki a települések és a járások között, és a gyermekjóléti szolgáltatások teljes köre hozzáférhető a lakosság számára. Az Szt. 2015. január 1-jétől előírta, hogy családsegítés csak gyermekjóléti szolgáltatással egy szolgáltató keretében hozható létre. A gyermekjóléti szolgáltatás megerősítése irányába a következő lépés a családsegítés csak gyermekjóléti szolgáltatással integráltan – egy szervezeti és szakmai egységben – történő működtetése: települési szinten a család- és gyermekjóléti szolgálat, járási szinten a család- és gyermekjóléti központ keretében. Ennek alapján a család- és gyermekjóléti szolgálat, illetve központ a jelenlegi családsegítés és gyermekjóléti szolgáltatás bázisán, annak erőforrásai hatékonyabb elosztásával, kötelező önkormányzati feladatként jött létre. Az integrációból fakadó feladatok ellátása rendszeren belüli erőforrás átcsoportosítással történhetett meg. Az új intézmények által ellátandó családsegítés feladatait továbbra is az Szt., a gyermekjóléti szolgálat és központ feladatait pedig a Gyvt. tartalmazza. A két törvény szakmai végrehajtási rendeletében kerül szabályozásra a részletes szolgáltatástartalom, valamint a feladatellátás tárgyi és személyi feltételei. A leírtak alapján a családsegítés Szt.-beli szabályai módosításra kerültek, melyek közül kiemelendő, hogy - módosult a feladatellátási kötelezettség szabálya: családsegítés biztosítása már nem lakosságszámhoz kötött, hanem minden esetben biztosítania kell az önkormányzatnak, ha polgármesteri hivatal működtet vagy a közös önkormányzati hivatal székhelye a településen van; - a családsegítés keretében végzett tevékenységek pontosításra kerültek, emellett e körben új feladatként jelent meg 2016. január 1-jei hatálybalépéssel a szociális diagnózis készítése, amelynek során a család szociális helyzetének átfogó vizsgálatára kerül sor, megalapozva a szükséges szolgáltatásokat, és amely kötelező jelleggel bír a szolgáltatás nyújtójára; 2017. január 1-jei hatálybalépéssel a nagy létszámú intézmények átalakítását követően támogatott lakhatást igénybe vevők utánkövetését biztosító esetmenedzseri feladatok.

Az integrált szolgáltatás település szinten elérhető kötelező szolgáltatás, az ellátandó terület nagysága (járás/település) szerint differenciált szolgáltatási tartalommal. Új intézményi formaként jelent meg tehát a család- és gyermekjóléti szolgálat, valamint a család- és gyermekjóléti központ; ez utóbbihoz kerülnek átcsoportosításra a speciális szaktudást igénylő feladatok, valamint a hatósági feladatokhoz kapcsolódó tevékenységek, továbbá a központok új gyermekjóléti feladatokként jelent meg 2018. január 1-jei hatálybalépéssel az óvodai és iskolai szociális segítő tevékenység.

Védőnői szolgálat:

Az egészségügyi alapszolgáltatás működtetése speciálisnak mondható, ugyanakkor az együttműködés intenzív, a munkatársak jelentős mértékben segítik egymást, túlmutatva a kötelező együttműködés szabályain. A két szakképzett védőnővel működtetett szolgálat teljes mértékben lefedi Zákányszék közigazgatási területét. A szolgáltatás célja, növédelem, a várandós és gyermekágyas anyák, 0-13 évesek, illetve serdülők és családtagjaik komplex egészségügyi, mentális és szociális gondozása, a családok egészségmegőrzése, életkörülményeik javítása, továbbá a nevelési-oktatási intézményekben végzett gondozási tevékenység.

A védőnői szolgálat kiemelt együttműködő partnere a gyermekjóléti szolgálat.

Feladata a várandós anyák, 0-14 évesek, ill. serdülők és családtagjaik komplex egészségügyi mentális és szociális gondozása, a családok egészségmegőrzése, életkörülményeik javítása. A védőnői gondozás a családok egészségének megőrzésére életkörülményeinek javítására irányuló tevékenység (egészségügyi, szociális mentális), melyet a család otthonában az anyagyermekvédelmi tanácsadóban és egyéb helyeken (egészségügyi intézmény, iskola, óvoda) végeznek a védőnők.

Funkciók:

- nővédelem
- várandós anyák gondozása
- gyermekágyas anyák gondozása
- 0-6 éves korú gyermek gondozása
- tanköteles gyermek gondozása
- családgondozás

Közösségi ellátások:

Közösségi ellátások a pszichiátriai, illetve a szenvedélybetegek részére nyújtott közösségi alapellátás. A szolgáltatás célja: az ellátást igénylő személy minél további megtartása az eddigi életterében. Segítség, illetve támogatás nyújtása a kliens és szűkebb környezete részére. Ebben a speciális ellátási típusban a különböző szociális segítségnyújtáson túl (étkeztetés, segéllyel kapcsolatos ügyintézés), a megkereső programok, az életviteli készségek fejlesztése, a szabadidő hasznos eltöltésének strukturálása, az ellátott egészségügyi ellátással való kapcsolatának követése, kapcsolattartás más szolgáltatási intézménnyel (munkaügyi központ), re-integráció, illetve a környezetben való megtartás, a pszicho-szociális tanácsadás jelenik meg. A pszichiátriai közösségi ellátás eltér mind feladatában (szoros együttműködést kíván az egészségügyi ellátással), mind gondozási módszerében a hagyományos ellátási formák alkalmazásától. A szolgáltatás célcsoportjába nem csak a problémával küzdő személy, hanem közvetlen családja is beletartozik.

Támogató szolgáltatás:

A szolgálat fogyatékos személyek önrendelkezésén alapuló önálló életvitelének megkönnyítése, elsődlegesen a lakáson kívüli közszolgáltatások elérésének segítségével, valamint önállóságának megőrzése mellett a lakáson belüli speciális segítségnyújtás biztosítása. A támogató szolgálat révén, a fogyatékkal élő ember aktív közreműködésével hozzájárulunk az esélyegyenlőség megteremtéséhez, életminőségük javításához, a személyi szükségleteik kielégítéséhez a fizikai, egészségügyi ellátás, mentális gondozás során. A Támogató Szolgálat tevékenysége Életvitelszerűen tartózkodó valamennyi fogyatékosági csoportba tartozó személyre kiterjed: siketek, nagyothallók, vakok és gyengén látók, értelmi fogyatékosok, mozgásszervi fogyatékosok, autisták, halmozottan fogyatékosok.

Tanácsadás, információs szolgálat:

A fogyatékkal élő személyeket érintő eseményekről, szolgáltatásokról, juttatásokról, segítségnyújtás az illetékes szakemberrel való kapcsolatfelvételben, szükség szerinti ügyintézés, tanácsadás nyújtása. Szállító szolgálat: az alapvető szükségletek kielégítését segítő szolgáltatásokhoz való hozzájutás biztosítása érdekében áll a fogyatékkal élők szolgálatában.

Szakosított ellátások:

A szociális gondoskodást igénylő személyek egy részének az alapellátás keretében nem biztosítható a szükséges mértékű segítség. E személyek részére a szakosított ellátási formákat kell megszervezni, illetve a települési önkormányzatoknak gondoskodni kell a hozzájutás feltételeiről.

Ápolást, gondozást nyújtó intézmények

Idősek nappali ellátása

A nappali ellátásra elsősorban a saját otthonukban élő, tizennyolcadik életévüket betöltött, egészségi állapotuk vagy idős koruk miatt szociális és mentális támogatásra szoruló, önmaguk ellátására részben képes személyek jogosultak. Településünkön az idősek nappali ellátása klub formájában valósul meg, amelynek keretein belül a tagok intenzív személyes kapcsolatot ápolnak egymással, továbbá évente több alkalommal készülnek műsorral a településen, és azon kívül megszervezésre kerülő rendezvényekre. Előadók meghívásával érdekes programok szervezésére is van lehetőség, az ellátást igénybe vevők igényeinek megfelelően.

Demens betegek nappali ellátása:

Az idősek nappali ellátásán belül működtetett szolgáltatási forma. A szolgáltatás olyan személyek ellátását célozza, akik saját családjukban, lakókörnyezetükben nem részesülnek állapotuknak megfelelő fizikai, mentális gondozásban, ápolásban, és ennek következtében általános állapotuk romlása, súlyosbodása várható. A szolgáltatás célja, hogy intézményes keretek között, megfelelő tudással és jártassággal rendelkező szakszemélyzet segítségével biztosítsa a demens személyek napközbeni segítségét, fizikai és mentális gondozását.

Az idősek nappali ellátásának igénybevétele térítésmentes.

Idősek Otthona:

A bentlakásos idősek otthona szakosított ellátás keretén belül ápolást, gondozást nyújt elsősorban az öregségi nyugdíj korhatárt betöltött személyek részére, akiknek egészségi állapota rendszeres gyógyintézeti kezelést nem igényel, önmaguk ellátására nem vagy csak segítséggel képesek, valamint szociális helyzetük miatt szükségben szenvednek. A lakók számára a szociális gondozást egyénre szabottan, a szükségletekhez (egészségügyi, mentális, társas, fizikai) igazodva komplex módon szervezzük. Feladatunk lakók aktuális egyéni fizikai és szellemi jó közérzetének biztosítása, valamint az otthonon belüli harmonikus légkör megteremtése összhangban a vonatkozó szakmai etikai és jogi irányelvekkel. Az idősothon 16 férőhellyel rendelkezik, barátságos, családias légkörben biztosítja a lakók teljes körű, 24 órában történő ellátását, szakképzett gondozók közreműködésével. Az otthonban mentálhigiénés asszisztens segíti az ellátottak kognitív képességeinek szinten tartását, egyéni és csoportos foglalkozások megtartásával. Az otthon lakói mind mentálisan, mind fizikálisan kielégítő állapotban vannak, a szakmai team lelkiismeretes, szakszerű munkájának köszönhetően. A lakók részére az intézmény főzőkonyhája biztosítja a napi háromszori étkezést. A szolgáltatás térítésköteles, a megállapítás során figyelembe veszik az ellátást igénylő jövedelmi, szükség esetén vagyoni helyzetét.

Az ellátás kérelemre indul, férőhely hiányában az ellátást igénylő várólistára kerül. Megüresedett férőhely esetén, a várólistán szereplők közül, a szociális és egészségügyi szempontból leginkább rászoruló igénylő kerül kiválasztásra, a döntést a tagintézmény-vezető hozza meg. A jogviszony létesítése írásos megállapodással történik, amelyben az ellátást igénybe vevő teljes körű tájékoztatást kap a szolgáltatásra vonatkozóan.

g) drogprevenációs szolgáltatások;

Drogprevenációs tevékenységet elsősorban a Szegedi Rendőrkapitányság és a Mórahalmi Rendőrőrs lát el településünkön. A kapitányság rendszeresen tart előadásokat bűnmegelőzési, kábítószerfogyasztási témákban a fiatalok körében.

h) hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése a szolgáltatások nyújtásakor;

Zákányszék Község Önkormányzata és intézményei kiemelten figyelnek arra, hogy hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése az általa biztosított szolgáltatások nyújtásakor ne történjen.

i) előnyben részesítési (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások) a szociális és az egészségügyi ellátórendszer keretein belül.

A pozitív diszkrimináció társadalmi csoportokra vonatkozó jogi vagy egyéb adminisztratív megkülönböztetést, előnyben részesítést jelent, melyre gyakran, de nem feltétlenül a csoport valamilyen szempontból hátrányos helyzete ad indokot. A világ sok országában ismert és alkalmazott fogalom a hátrányos helyzetű csoportok felzárkóztatására vonatkoztatva. Néhány példa gyakorlatban megvalósított pozitív diszkrimináció a világon elterjedt a várandós és kisgyermekes anyák anyagi és egészségügyi támogatása, a mozgásukban korlátozott emberek számára, mivel munkavégzésükben, így elérhető jövedelmükben nem érik el általában az átlagot, segédeszközök beszerzését támogatják, sok országban az idősek alanyi jogon kapnak járadékot, az országok többségében a nőknek nem kell sorkatonai szolgálatot ellátniuk. Zákányszék Község Önkormányzata kiemelten figyel arra, pozitív diszkrimináció (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások) a szociális és az egészségügyi ellátórendszer keretein belül megfelelően kerüljenek alkalmazásra.

3.6.2. Népkonyha	
Év	Népkonyhán kiosztott ételadagok száma (db)
2018	x
2019	855
2020	2 157
2021	2 482
2022	n.a.
2023	n.a.

Forrás: Önkormányzati adat

A népkonyhai étkeztetés 2019 tavaszán indult el térségi szinten, mely azonnali és adekvát segítséget nyújt a 18 év feletti rászoruló személyek részére a Homokháti Szociális Központ működtetésében.

Az étkeztetés népkonyhai formájának igénybevétele szempontjából rászorulnak tekintendő, aki

- a család- és gyermekjóléti szolgálat által javasolt azon 18 év feletti személyek, akiknek élethelyzetükre tekintettel a napi egyszeri meleg étkeztetés az átmeneti krízishelyzetük megoldása érdekében szükséges és nem jogosultak a szociális konyhán történő étkeztetési forma igénybevételére.
- jövedelemmel nem rendelkezik, és hitelt érdemlően igazolja, hogy a Kormányhivatal foglalkoztatási szervével együttműködik,
- aki szociális rászorultságtól függő pénzbeli ellátásban részesül, és ezt hitelt érdemlően igazolja,
- aki egyéb, fentiekbe nem sorolható méltánylást igénylő élethelyzete miatt az intézményvezető, tagintézmény-vezető, telephely-vezető szociálisan rászorulóknak minősít.

A táblázat adataiból látható, hogy jelentős igény volt a térségben a népkonyha szolgáltatásaira, mely alkalmi jelleggel és helyben fogyasztással napi egyszeri egy tál meleg ételt biztosít térítésmentesen azoknak a szociálisan rászorult személyeknek, akik más étkeztetési formát nem vesznek igénybe. Jelenleg 15 fő veszi igénybe az ellátást.

3.7 Közösségi viszonyok, helyi közelet bemutatása

Zákányszéken helyben biztosítottak a közoktatási intézmények, mint az óvoda és bölcsőde, családi napközi, általános iskola, alapfokú művészeti oktatás, továbbá művelődési ház és könyvtár, teleház, ifjúsági klub, erdei pihenő és szociális szolgáltató központ is többek között.

a) közösségi élet színterei, fórumai;

3.7.1. számú táblázat - Intézményi ellátottság (2021)			
Tornateremmel, tornaszobával ellátott köznevelési intézmények száma (intézmény székhelye szerint) (TS 102)	Sportcsarnok, sportpálya léte (TS 103)	A települési könyvtárak kikölcsönzött egységeinek száma (TS 104)	Közművelődési intézmények száma (TS 105)
db	van/nincs	db	db
0	igen	1275	1

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Az önkormányzat a tulajdonában lévő sportlétesítmények működéséhez, állagmegóvásához, indokolt fejlesztéséhez szükséges fedezetet éves költségvetésében biztosítja. Az Önkormányzat figyelmet fordít a fejlesztések támogatásához Európai Unió, hazai, regionális pályázati források igénybevételére.

Az önkormányzat tulajdonában álló sportlétesítmények:
Zákányszéki Sportcsarnok Zákányszék, József A. u. 38.
Zákányszéki Szabadidő és Sportcentrum Zákányszék, József. A. u. 31.

2018. évben az önkormányzat két nyertes pályázatának köszönhetően szinte teljes körűen megújult a sportcsarnok épülete, mind energetikai, mind esztétikai és használati szempontból komoly fejlesztés valósult meg a részleges akadálymentesítés kiépítésével egyidejűleg.

Zákányszéki Művelődési Ház és Könyvtár:

A község lakosságának kulturális, művelődési igényeinek ellátása és szórakozási lehetőségeinek biztosítása többféle módon történik. Zákányszék Község Önkormányzata a közművelődési és közkönyvtári feladatok hatékony ellátását Zákányszéki Művelődési Ház és Könyvtár intézmény fenntartásával biztosítja.

A művelődési ház épületének felújítása 2010 évben az „Új Magyarország fejlesztési terv” keretében megtörtént. A tetőtér részleges beépítésével 120 m²-es új könyvtárhelyiség került kialakításra, az épület többi helyiségében is jelentős esztétikai változást eredményezett a beruházás. A művelődési házban a hagyományos közművelődési tevékenység mellett komplex információs szolgáltató központ működik, melyben a községi könyvtár és a teleház is helyet kapott. A falugazdász is az épületben fogadja az ügyfeleket. Az intézményben kerülnek megtartásra a művészeti iskola néptánc- és modern tánc órái is.

A művelődési ház részt vesz a település nagyobb kulturális rendezvényeinek szervezésében, megvalósításában, szervezi továbbá a művészeti csoportok foglalkozásait, táncos, műsoros és ismeretterjesztő előadásokat. Helyet biztosít az intézmények és civil szervezetek rendezvényeinek, igény szerint a lebonyolításában is részt vállal. Hatékonyan közreműködik a kulturális értékek közvetítésében, azok elsajátításában és létrehozásában. A szabadidő hasznos eltöltését biztosítják az ún. kötetlen formák – aerobic, zumba. A falu életében fontos szerepet töltenek be az amatőr művészeti csoportok. Működésükhöz a feltételeket továbbra is biztosítani kell. A könyvtár esetében az új környezet, a nagyobb alapterület, a teleházzal és a művelődési házzal történő együttműködés sok lehetőséget rejt magában a közös munka terén. A tetőtéri adottságokat figyelembe vevő speciális bútorzat jól elszeparálja a különböző funkciókat, a könyvek témacsoportja szerint tagolja a teret. A „téli kert” egy olyan újdonság erejével ható természet közeli hely, ahova elhúzódhatnak a könyvtárhasználók és élhetnek a helyben olvasás lehetőségével. A gyerekek részére kialakított kis könyvkuckó az óvodások és az iskolások igényeit szolgálja, és jó szolgálatot tesz a csoportos könyvtári foglalkozások alkalmával. Fontosnak tartjuk, hogy minden olvasó megtalálja azt a helyet a könyvtári közegben, ahol a kikapcsolódás, ismeretszerzés mellett jól érzi magát, ahova jó betérni, ahol a „nyugalom szigete” várja.

b) közösségi együttélés jellemzői, konfliktuskezelési megoldások;

Az önkormányzat, az intézmények és a civil szervezetek rendezvényeit bárki látogathatja érdeklődési körének megfelelően. Nem jellemzőek a rendezvényeken az atrocitások, a viták.

c) helyi közösségi szolidaritás megnyilvánulásai;

A helyi civil szervezetek aktívan részt vesznek a település közéletében. Az önkéntes munka a legaktívabb egyesületeknél, alapítványoknál mindennapos. Jótékonyági bálak szervezésén túl adományozás eseti jelleggel is történik.

- d) a helyben élő nemzetiségek kulturális sokszínűségének bemutatása és kulturális identitásuk megőrzésének lehetőségei;

A helyi intézmények és közösségek támogatják az kulturális identitás megőrzésével kapcsolatos kezdeményezéseket.

- e) helyi lakossági önszerveződések.

A helyi civil szervezetek, lakossági önszerveződések aktívan részt vesznek a település közéletében, melyhez az önkormányzat lehetőségeinek megfelelően minden segítséget megad.

3.8 A roma nemzetiségi önkormányzat célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége, partnersége a települési önkormányzattal

Zákányszéken nincs roma nemzetiségi önkormányzat.

3.9 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
A foglalkoztatáshoz jutás és foglalkoztatásban való maradás nehézségei, a tartósan elhelyezkedni nem tudók aránya	- közmunkaprogramok megvalósítása, tájékoztatás a munkaerőpiacra történő visszajutás lehetőségeiről és képzési lehetőségekről
Adósságcsapda-, pénzgazdálkodási ismeretek hiánya	- életvezetési és tájékoztató programok szervezése

4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység

Minden jogrendszer igyekszik biztosítani a felnövő generáció megfelelő fejlődését, ennek egyik legfontosabb eszköze a gyermekvédelem, mely a gyermek testi, szellemi, erkölcsi, anyagi érdekeit előmozdító szociális, jogi, egészségügyi és pedagógiai tevékenységek és intézkedések összessége. A gyermekvédelem magába foglalja azokat a területeket, melyek a gyermek és a család jólétét, védelmét szolgálják a megelőzés, beavatkozás és utógondozás területén. Elviekben minden gyermekre kiterjed, de az állam beavatkozásának mértéke és súlya, valamint az eszköz megválasztásának lehetősége, amivel beavatkozik a gyermek és családjának életébe, az a gyermek nevelésének különbözőségétől függ. A megelőző gyermekvédelem a gyermek családban való megtartására törekszik és a kiemelést igyekszik megelőzni, azonban a gyermekvédelemnek be kell avatkoznia, ha a gyermek erkölcsi okokból náluk nem hagyható, vagy a család nevelési eszközei nem elégségesek a gyermek felnevelésére.

A településen a gyermekvédelmi alapellátások jól működnek, a gyermek- és ifjúságvédelem a gyermekekkel foglalkozó intézményekben jelen van. A gyermekek, az iskoláskorúak ellátása, esélyegyenlősége az egyenlő bánásmód szerint jól működik. A Képviselő-testület minden évben átfogó értékelést fogad el a településen jelentkező gyermekvédelmi és gyermekjóléti feladatok ellátásáról.

4.1 A gyermekek helyzetének általános jellemzői gyermekek száma, aránya, életkori megoszlása, demográfiai trendek

4.1. számú táblázat - Gyermekkorú népesség összetétele nemek és korcsoportok szerint (2.számú táblázatból)					
Korcsoport	Fő			Az állandó népességből a megfelelő korcsoportú nők és férfiak aránya (%)	
	Férfiak	Nők	Összesen (TS 003)	Férfiak (TS 005)	Nők (TS 007)
	Fő	Fő	Fő	%	%
Állandó népesség száma (férfiak TS 004, nők TS 006)	1 470	1 450	2920	50,34%	49,66%
0-2 évesek (összes száma TS 008, aránya TS 009)			96	3,29%	
0-14 éves (férfiak TS 010, aránya TS 011; nők TS 012, aránya TS 013)	201	224	425	6,88%	7,67%
15-17 éves (férfiak TS 014, aránya TS 015; nők TS 016, aránya TS 017)	43	38	81	1,47%	1,30%

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A gyermekek aránya az országos tendenciához hasonlóan viszonylag alacsony Zákányszéken, jellemzően öregedő a lakosság korösszetétele. Örömteli változás azonban az elmúlt 10 évben a születések számának emelkedése a 0-2 éves korosztály összesen **96 fő**. Ennek ismeretében indokolt volt új, két csoportos bölcsőde építése, melynek érdekében pályázatot nyújtott be az önkormányzat *és a nyertes pályázatnak köszönhetően 2025. januárban már az új épületben történhet a bölcsődei ellátás biztosítása.*

- a) veszélyeztetett és védelembe vett, hátrányos helyzetű, illetve halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek, valamint fogyatékkal élő gyermekek jellemzői, egészségügyi, szociális, lakhatási helyzete;

4.1.1. számú táblázat - Védelembe vett és veszélyeztetett kiskorú gyermekek		
Év	Védelembe vett kiskorú gyermekek száma (TS 116)	Veszélyeztetett kiskorú gyermekek száma (TS 115)
	Fő	Fő
<i>2018</i>	<i>4</i>	<i>n.a.</i>
<i>2019</i>	<i>0</i>	<i>21</i>
<i>2020</i>	<i>0</i>	<i>16</i>
<i>2021</i>	<i>5</i>	<i>11</i>
<i>2022</i>	<i>6</i>	<i>18</i>
<i>2023</i>	<i>6</i>	<i>20</i>

Forrás: TeIR, KSH Tstar

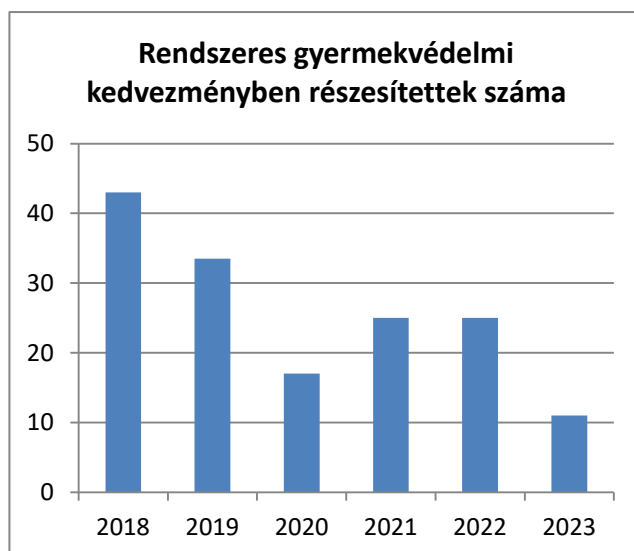
A veszélyeztetettség olyan – a gyermek vagy más személy által tanúsított – magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult állapot, amely a gyermek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja vagy akadályozza (Gyvt. 5. § n) pont)

A védelembe vétel a gyermekvédelmi gondoskodás keretébe tartozó hatósági intézkedés. Ha a szülő vagy más törvényes képviselő a gyermek veszélyeztetettségét az alapellátások önkéntes igénybevételével megszüntetni nem tudja, vagy nem akarja, de alaposan feltételezhető, hogy segítséggel a gyermek fejlődése a családi környezetben mégis biztosítható, a gyámhatóság a gyermeket védelembe veszi. (Gyvt. 68. § (1) bekezdés). A védelembe vett és veszélyeztetett kiskorú gyermekek számában is csökkenés tapasztalható az elmúlt időszakban, mely a jogszabályi háttér változásának és a jelzőrendszer megfelelő működésének köszönhető.

- b) rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők

4.1.2. számú táblázat - Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek	
Év	Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek évi átlagos száma (TS 111)
	Fő
<i>2018</i>	<i>43</i>
<i>2019</i>	<i>34</i>
<i>2020</i>	<i>17</i>
<i>2021</i>	<i>25</i>
<i>2022</i>	<i>25</i>
<i>2023</i>	<i>11</i>

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

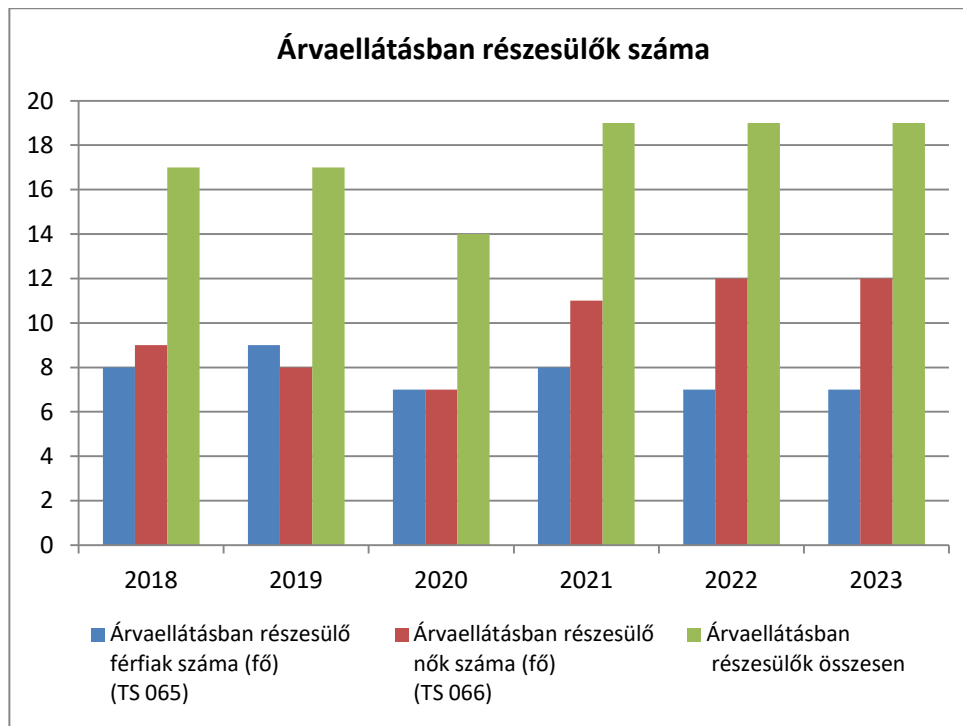

Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményt a nyugdíjminimumhoz viszonyított egy főre eső havi jövedelem összege és a vagyoni helyzet függvényében állapítják meg, míg a kiegészítő illetve a rendkívüli gyermekvédelmi támogatásban akkor részesítheti a családot az önkormányzat, illetve az illetékes jegyző, amennyiben a gyermeket gondozó család időszakosan létfenntartási gondokkal küzd, vagy létfenntartást veszélyeztető rendkívüli élethelyzetbe került. A rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény célja a szociális alapon rászoruló kiskorúak, vagy közoktatási intézményben tanuló nagykorúak anyagi támogatása. **2018 – 2023** között negyedére csökkent a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek száma Zákányszéken.

c) a gyermek jogán járó helyi juttatásokban részesülők helyzete;

4.1.3. számú táblázat - Árvaeállítás			
Év	Árvaeállításban részesülő férfiak száma (fő) (TS 065)	Árvaeállításban részesülő nők száma (fő) (TS 066)	Árvaeállításban részesülők összesen
	Fő	Fő	Fő
<i>2018</i>	<i>8</i>	<i>9</i>	<i>17</i>
<i>2019</i>	<i>9</i>	<i>8</i>	<i>17</i>
<i>2020</i>	<i>7</i>	<i>7</i>	<i>14</i>
<i>2021</i>	<i>8</i>	<i>11</i>	<i>19</i>
<i>2022</i>	<i>7</i>	<i>12</i>	<i>19</i>
<i>2023</i>	<i>7</i>	<i>12</i>	<i>19</i>

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

Az önkormányzat – saját hatáskörében – olyan helyi juttatások megállapítására is jogosult, melyet törvény nem ír kötelező feladatként elő számára. Monorierdő Község Önkormányzata az 1997. évi XXXI. törvény felhatalmazása alapján külön támogatást nem állapított meg a gyermekes családoknak. Amennyiben erre igény mutatkozna, az önkormányzat kész arra, hogy lehetőségeit mérlegelve támogatási formát állapítson meg. Ez a juttatási forma is a rendszeres gyermekvédelmi támogatások jogosultságához kötődik.

A HEP sablon alapján itt kell szerepeltetni az alábbi táblázatot, mely alapján megállapítható, hogy az árvaellátásban részesülők száma *az elmúlt években kis mértékben emelkedett.*

d) ingyenes vagy kedvezményes iskolai étkeztetésben részesülők jellemzői

Az ingyenes vagy a kedvezményes támogatások köre jelentősen kiszélesedett az elmúlt években. A támogatások zöme alanyi jogon jár, vagy a rendszeres gyermekvédelmi támogatások jogosultságához kötődik.

Természetbeni ellátásként a gyermek életkorának megfelelő gyermekétkeztetést kell biztosítani a gyermeket gondozó szülő (törvényes képviselő) kérelmére:

- a) a bölcsődében, mini bölcsődében,
- b) az óvodában,
- c) a nyári napközis otthonban,
- d) az általános és középiskolai kollégiumban, az itt szervezett externátusi ellátásban,
- e) az általános iskolai és a középfokú iskolai menzai ellátás keretében,
- g) a bölcsőde, mini bölcsőde és az óvoda zárva tartása, valamint az iskolában az őszi, téli, tavaszi és a nyári szünetek időtartama alatt. [Gyvt.]

Az iskolai étkeztetést a Zákányszéki Manó-kert Óvoda és Bölcsőde konyhája biztosítja a vonatkozó jogszabályi előírásoknak megfelelően.

e) magyar állampolgársággal nem rendelkező gyermekek helyzete;

A magyar állampolgársággal nem rendelkező gyermekek számára is biztosított minden, a jogszabályok által előírt közszolgáltatás.

f) állampolgársággal rendelkező, illetve magyar állampolgársággal nem rendelkező külföldről visszatért, hátrányos helyzetű családban élő gyerekek jellemzői.

Fenti adatokról Önkormányzatunknak nincs nyilvántartása.

4.2 Szegregált, telepszerű lakókörnyezetben élő gyermekek helyzete, esélyegyenlősége

Zákányszék községben nincs szegregátum.

4.3 A hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint fogyatékkal élő gyermekek szolgáltatásokhoz való hozzáférése

a) védőnői ellátás jellemzői (pl. a védőnő által ellátott települések száma, egy védőnőre jutott ellátott, betöltetlen státuszok)

A Védőnői Szolgálat célja a várandós anyák, a 0 és 13 év közöttiek, illetve a serdülők és családtagjaik komplex egészségügyi mentális és szociális gondozása, a családok egészségmegőrzése, életkörülményeik javítása. Feladatát a területi védőnői ellátásról szóló 49/2004 (V.21.) ESzCsM. rendelet és az iskola-egészségügyi ellátásról szóló 26/1997.(IX. 3) NM rendelet alapján végzi. A védőnői gondozás a családok egészségének megőrzésére életkörülményeinek javítására irányuló tevékenység (egészségügyi, szociális mentális), melyet a család otthonában az anya-gyermekvédelmi tanácsadóban és egyéb helyeken (egészségügyi intézmény, iskola, óvoda) végeznek a védőnők. Funkciók: nővédelem, várandós anyák gondozása, gyermekágyas anyák gondozása, 0-6 éves korú gyermek gondozása, tanköteles gyermek gondozása, családgondozás.

4.3.1. számú táblázat – Védőnői álláshelyek száma			
Év	Betöltött védőnői álláshelyek száma (TS 109)	0-3 év közötti gyermekek száma	Átlagos gyermekszám védőnőnként
	db	Fő	Fő
2018	2	67	33,50
2019	2	82	41,00
2020	2	85	42,50
2021	2	87	43,50
2022	2	87	43,50
2023	2	90	45,00

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

A leterheltség megállapításához figyelembe kell venni, hogy a jogszabály szerint a védőnő maximum 250 gyereket láthat el, illetve, hogy országos átlagban 300 gyerek ellátása jut egy védőnőre. Zákányszéken 2 védőnői álláshely van jelenleg és mindkettő betöltött. A szétszórt tanyavilág miatt a leterheltségi mutató önmagában nem mérvadó, az viszont megállapítható, hogy a csak Zákányszéken dolgozó 2 védőnő elegendő, megfelelően el tudja látni a feladatát településünkön. Pozitív változás a gyermekek számának növekedése.

A védőnő tevékenységét a célzott és szükségletekhez igazodó, a várandóssal és a gondozott gyermek törvényes képviselőjével előzetesen egyeztetett gondozási terv alapján végzi családlátogatás és védőnői tanácsadás keretében. A védőnői gondozás a családok egészségének megőrzésére életkörülményeinek javítására irányuló tevékenység, melyet a család otthonában a védőnői tanácsadóban, nevelési-oktatási intézményekben, közösségi programok helyszínein végeznek a védőnők. Anya-, gyermek- és csecsemővédelem feladatainak ellátása a családok egészségmegőrzése és az átfogó bio-pszicho-szociális gondozás érdekében történik.

Nagy érdeklődésre való tekintettel kerül évente megrendezésre a Baba-Mama Klub Mikulás ünnepe Karácsony előtt, illetve az Anyák napi Baba-Mama Klub május elején. Évközben a szülők kérését is figyelembe véve különböző témákban tartanak szakemberek előadásokat, melyek például a gyermeknevelés, szülő és gyermek közti kötődés, kapcsolat, táplálás, elsősegélynyújtás témakörét dolgozza fel. Ezekben az előadásokban a kismamák aktívan részt vesznek, kérdéseiket, észrevételeiket, tapasztalataikat megosztják egymással.

- b) gyermekorvosi ellátás jellemzői (pl. házi gyermekorvoshoz, gyermek szakorvosi ellátáshoz való hozzáférés, betöltetlen házi gyermekorvosi praxisok száma)

4.3.2. számú táblázat – Gyermekorvosi ellátás					
Év	Felnőttek és gyermekek részére szervezett házi orvosi szolgálatok száma (TS 107)	Csak felnőttek részére szervezett házi orvosi szolgáltatások száma (TS 106)	A házi gyermekorvosok által ellátott szolgálatok száma (TS 108)	Gyermekorvos által ellátott gyerekek száma	Felnőtt házi orvos által ellátott gyerekek száma
	db	db	db	Fő	Fő
2018	2	0	0	n.a.	n.a.
2019	2	0	0	n.a.	n.a.
2020	2	0	0	n.a.	n.a.
2021	2	0	0	n.a.	n.a.
2022	2	0	0	n.a.	n.a.
2023	2	0	0	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

A gyermekorvosi ellátást a vegyes praxisban dolgozó házi orvosok látják el. A jelenlegi OEP finanszírozás és demográfiai mutatók mellett a község önálló gyermekorvosi ellátást plusz finanszírozás bevonása nélkül nem tud biztosítani. A szakmai színvonal garanciáját konzultánsi rendszer biztosítja.

- c) 0–7 éves korúak speciális (egészségügyi-szociális-oktatási) ellátási igényeire (pl. korai fejlesztésre, rehabilitációra) vonatkozó adatok

A sajátos nevelési igényű gyermekek számára ötödik éve fut a Zákányszéki Manó-kert Óvoda és Bölcsőde intézményben a Sindelar + 1 játék mesterprogram. Azon kevesek közé tartoznak ilyen státuszú gyermekeink, akik napi rendszerességgel élhetik meg az egyéni, fejlesztő törődést. A Mórahalmi Pedagógiai Szakszolgálat fejlesztőpedagógiai, logopédusi és pszichológusi ellátása biztosított az arra rászorulóknak számára. A súlyosabb esetekben (SNI) a Csongrád-Csanád Megyei Szakértői Bizottsággal működik együtt az intézmény. Az intézmény gyermekvédelmi felelőse, valamint minden óvodapedagógus fokozott figyelemmel kíséri a gyermekek körülményeit, fejlődését. Az egyéni képességek szintjét mérési-értékelési rendszerük alapján félévente végzik, a család bevonásával tervezik meg a teendőket. A szükséges felzárkóztatással, tehetséggondozással kapcsolatos teendőket Helyi Pedagógiai Programban foglaltak alapján valósítják meg.

A Zákányszéki Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskolában fejlesztő foglalkozások heti rendszerességgel, a tanórákat követő időszakban, helyben valósulnak meg, logopédus, gyógypedagógus és pszichológus, valamint gyógytestnevelő is segíti a tanulók egyéni fejlesztését. Az elmúlt két tanévben teljes szakmai ellátást kaptak a tanulóink. 1 fő pszichológus, 3 fő gyógypedagógus, 1 fő gyógytestnevelő, és 1 fő logopédus, valamint 1 fő beszédfejlesztő tanító dolgozott a gyerekekkel.

- d) gyermekjóléti alapellátások, Biztos Kezdet Gyerekház, Tanoda, gyermekszegénységet csökkentő speciális szolgáltatások;

A Család- és Gyermekjóléti Központ hatósági intézkedéshez kapcsolódó, gyermekek védelmére irányuló esetenedzseri tevékenység, valamint speciális szolgáltatások biztosításával látja el feladatát a járás településein. Speciális szolgáltatások biztosítása keretében pszichológiai tanácsadást, családterápiás szolgáltatást, óvodai- és iskolai szociális segítő szolgáltatást, kapcsolattartási ügyeletet, utcai szociális munkát, szociális szolgáltatásokat meghatározó szociális diagnózis készítését biztosítja az ellátási területen. Kiemelendő az óvodai és iskolai szociális segítő szolgáltatás, melynek célja a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése érdekében a szociális segítő munka eszközeivel támogatást nyújtani a köznevelési intézménybe járó gyermeknek, a gyermek családjának és a köznevelési intézmény pedagógusainak, az intézményben megjelenő egyéb szakembereknek. A segítő szoros kapcsolatban áll a családsegítővel és az intézmények pedagógusaival. Ez a kapcsolat segítheti a család- és gyermekjóléti szolgálat és a köznevelési intézmények közötti kapcsolattartást. Az óvodai és iskolai szociális segítő egyéni,- csoportos és közösségi szociális munkát végez, valamint gyermek és ifjúságvédelmi feladatokat lát el.

A közeli Mórahalmon a kistérség központjában elérhető a Biztos Kezdet Napsugár Gyerekház, mely egy olyan szolgáltatásformát nyújt, ahol a szülő és gyermek közösen élheti át a játék örömeit, megtapasztalhatja egy közösséghez tartozás élményét, miközben kapcsolatuk erősödik. A gyerekház a 0-3 éves korú gyermeket nevelő családoknak kínál olyan ingyenes szolgáltatásokat, amelyek játékos formában segítik elő a gyermekek képességeinek kibontakozását. Rendszeres programok:

- Játékos mozgásfejlesztő torna a gyerekeknek.
- Pöttöm torna a legapróbbaknak.
- Kreatív kézműves foglalkozások gyerekeknek és a szülőknek is az évszakhoz, ünnepekhez kapcsolódva.

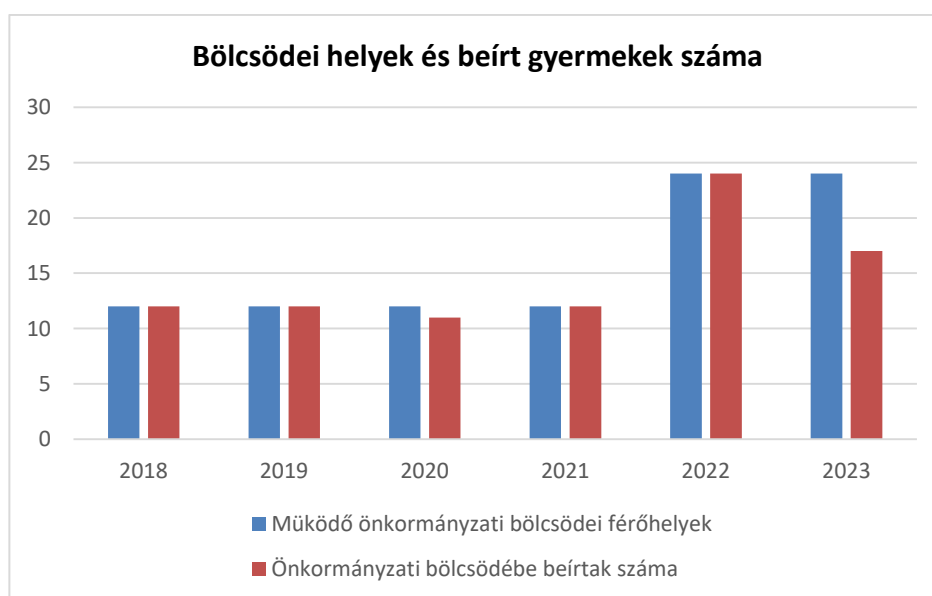

- Mondókás Móra: ölbeli játékok, mondókák, énekes körjátékok.
- Mese délelőtt: diavetítés, bábozás, meseolvasás útján elkalauzoljuk a gyerekeket a mese birodalmába.
- Közösségi rendezvények: farsangi kavalkád, húsvét, gyereknap, advent, mikulás, karácsony.
- Külső helyszínen megvalósuló programok, kirándulások szervezése:.
- Igény szerint tanácsadás, előadás szervezése a szülőket érintő témakörökben.

e) gyermekek napközbeni ellátásai, bölcsődei ellátás;

4.3.3. a.) számú táblázat - Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma		
Év	Működő, önkormányzati bölcsődei férőhelyek száma	Önkormányzati bölcsődébe beírt gyerekek száma
	db	Fő
2018	12	12
2019	12	12
2020	12	11
2021	12	12
2022	24	24
2023	24	17

Forrás: Önkormányzati és intézményi adatgyűjtés

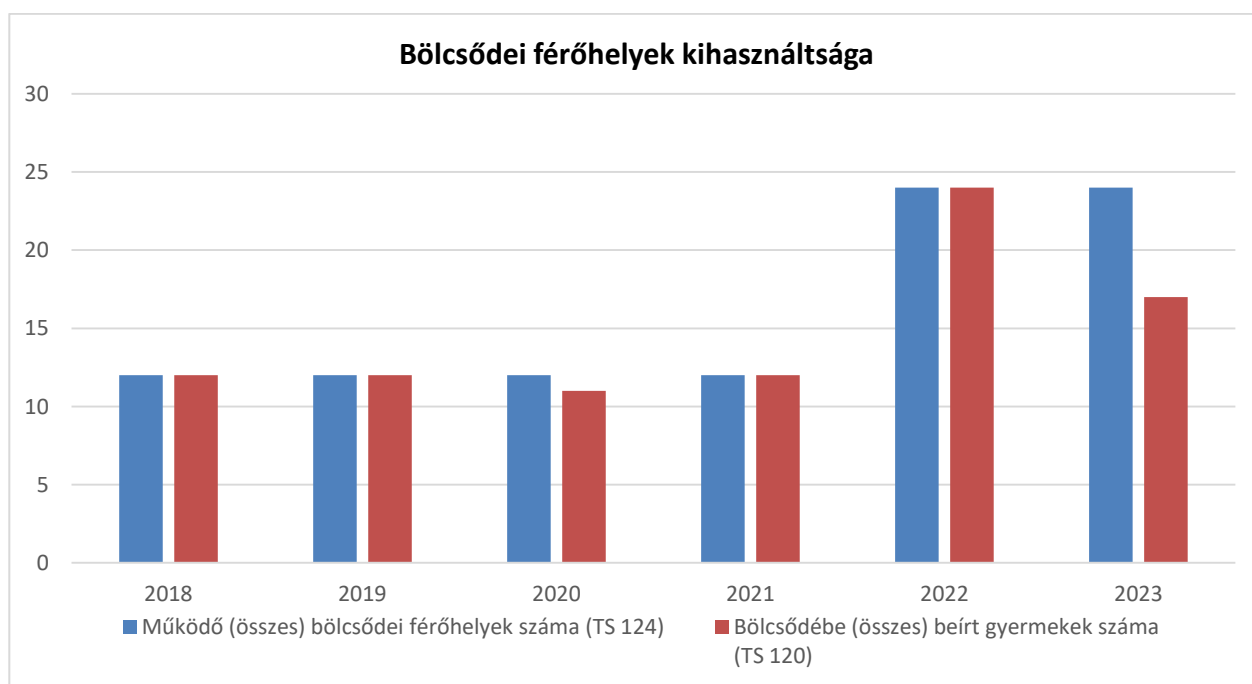
Az egyes szociális és gyermekvédelmi tárgyú törvények módosításáról szóló 2015. évi CXXXIII. törvény rendelkezései szerint 2016. január 1-jével a gyermekjóléti szolgáltatás és a

családsegítés teljes integrációja valósult meg, az ellátandó terület nagysága szerint differenciált szolgáltatástartalommal. A feladatok megosztásra kerültek a települések és a járások között. A települési önkormányzatok feladatkörében maradtak a lakóhely szintű minimumszolgáltatások, az általános segítő feladatok. Járási szintre került a hatósági feladatokhoz kapcsolódó, gyermekek védelmére irányuló tevékenységek, valamint a speciális szolgáltatások biztosítása.

Zákányszéken 2012 óta működik bölcsőde, teljes kihasználtság mellett. A túljelentkezés miatt 2022-ben már két csoporttal működik az intézményegység és felmerült új, kétcsoportos bölcsőde építésének szükségessége.

4.3.3. b.) számú táblázat - Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma								
Év	Működő munkahelyi bölcsődei férőhelyek száma (TS 126)	Munkahelyi bölcsődébe beírt gyerekek száma (TS 122)	Működő családi bölcsődei férőhelyek száma (TS 125)	Családi bölcsődébe beírt gyerekek száma (TS 121)	Működő mini bölcsődei férőhelyek száma (TS 127)	Mini bölcsődébe beírt gyerekek száma (TS 123)	Működő (összes) bölcsődei férőhelyek száma (TS 124)	Bölcsődébe (összes) beírt gyermekek száma (TS 120)
	db	Fő	db	Fő	db	Fő	db	Fő
2018	0	0	5	5	0	0	12	12
2019	0	0	5	5	0	0	12	12
2020	0	0	0	0	0	0	12	11
2021	0	0	0	0	0	0	12	12
2022	0	0	0	0	0	0	24	24
2023	0	0	0	0	0	0	24	17

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A családi napköziben - a saját, napközbeni ellátást máshol igénybe nem vevő gyermeket is beszámítva - legfeljebb öt gyermek gondozható. Ha a családi napköziben egy fogyatékos gyermeket is gondoznak, akkor a gondozható gyermekek száma legfeljebb négy fő. Ha a családi napköziben gondozott valamennyi gyermek fogyatékos, akkor a gondozható gyermekek száma legfeljebb három fő. A rendeletben meghatározott létszámon túl még két gyermek, ha fogyatékos gyermekről van szó, még egy gyermek gondozható a családi napköziben, feltéve, hogy az ellátást nyújtónak állandó segítője van. A családi napközi teljes kihasználtsággal működött Zákányszéken 2019-ig, amikor az üzemeltető megszüntette tevékenységét. Ez is *indokolta* a bölcsődei ellátás fejlesztését Zákányszéken.

f) gyermekvédelem;

A gyermekvédelem magába foglalja azokat a területeket, melyek a gyermek és a család jólétét, védelmét szolgálják a megelőzés, beavatkozás és utógondozás területén. Elviekben minden gyermekre kiterjed, de az állam beavatkozásának mértéke és súlya, valamint az eszköz megválasztásának lehetősége, amivel beavatkozik a gyermek és családjának életébe, az a gyermek nevelésének különbözőségétől függ. A megelőző gyermekvédelem a gyermek családban való megtartására törekszik és a kiemelését igyekszik megelőzni, azonban a gyermekvédelemnek be kell avatkoznia, ha a gyermek erkölcsi okokból náluk nem hagyható, vagy a család nevelési eszközei nem elégségesek a gyermek felnevelésére.

A Homokháti Integrált Szociális és Gyermekjóléti Központ integrálja a már társulási formában működő családsegítő és gyermekjóléti szolgáltatásokat, házi segítségnyújtás, jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, szociális étkeztetés, idősek nappali ellátása, tanyagondnoki szolgáltatás, védőnői szolgálat, támogató szolgálat, közösségi pszichiátriai ellátás, szakosított szociális ellátási formák közül idősek ápolást- gondozást biztosító ellátásokkal.

Utcai szociális munka:

Amennyiben a helyi viszonyok indokoltá teszik, a szociális munka feladata a magatartásával, testi, lelki, értelmi fejlődését veszélyeztető, szabadidejét az utcán töltő, kallódó, csellengő gyermek segítése. A lakóhelyéről eltávozó vagy kitett ellátás és felügyelet nélkül maradó gyermek felkutatása, lakóhelyére történő visszakerülésének elősegítése, szükség esetén átmeneti gondozásának kezdeményezése,

A gyermek beilleszkedését, szabadidejének hasznos eltöltésének szervezése a járás területére vonatkozóan, az érintett gyermekek lakókörnyezetében, az általuk látogatott helyszíneken, vagy a család-és gyermekjóléti központ területén, lehetőség szerint bevonva a gyermek családját is.

Iskolai szociális munka keretében:

A köznevelési intézménybe járó gyermekeknek és családjának valamint a köznevelési intézmény pedagógusainak nyújt támogatás azáltal, hogy egyéni és csoportos formában segíti a gyermeket korának megfelelő, nevelésbe, oktatásba való beilleszkedéséhez, tanulmányi kötelezettségei teljesítéséhez szükséges kompetenciái fejlesztésében, a gyermek tanulmányi kötelezettségének teljesítését akadályozó tényezők feltárását és megoldását.

Segíti a gyermeket a tanulmányi előmeneteléhez, későbbi munkavállaláshoz kapcsolódó lehetőségei kibontakozásában.

Segíti a gyermek családját a gyermek iskolai életét érintő kérdésekben, valamint nevelési problémák esetén a gyermeket és a családot a közöttük lévő konfliktus feloldásában.

Családterápia. családkonzultáció

A családterápia olyan pszichoterápiás irányzat, amely a családi problémákat, családon belüli működési zavarokat a családi kapcsolatrendszeren keresztül közelíti meg és próbálja kiigazítani.

Módszerében sokkal inkább a jelenre fókuszál, mint más pszichoterápiák, ugyanakkor felismeri a múltbeli történések, kommunikációs és kapcsolati minták hatását is.

Családkonzultáció a következő esetekben vehető igénybe:

- amikor gyakori a vita a családban,
- a családtagok nem találják meg a közös hangot egymással,
- érzelmi elhidegülés,
- gyermekénél iskolai/óvodai nehézséget tapasztal a szülő,
- érzelmileg megterhelő élethelyzet adódik (pl.: gyász,- válás,- munkahely elvesztése,- betegség stb.)
- gyermekét egyedül nevelő szülő problémái,
- új család kialakításának a nehézségei (nevelőszülő,- mostohatestvér stb.)
- bizalomvesztés a kapcsolatban (megcsalás stb.)
- szexuális problémák.

A családkonzultáció segítségével a tanácsadást igénybe vevőnek segítséget nyújt a gyermekkori család hatásait, mintáit jobban megérteni, az esetleges traumákat feldolgozni, és megbékélni a családtagokkal.

A szolgáltatást a család egy tagja, vagy a pár/egész család is igénybe veheti (problémától függően), a konzultáció időtartalma alkalmanként 1-1,5 óra.

Pszichológiai tanácsadás

Egyéni tanácsadás keretében olyan, életvezetési, mentálhigiénés és pszichológiai segítségnyújtás, amely 5 – 15 alkalommal történik, alkalmanként 50 percben, családok esetében maximum 120 percben. A tanácsadói tevékenység kiterjed élethelyzeti nehézségekre, életciklus váltási nehézségekre, karrierépítési és álláskeresési problémákra, gyermeknevelési problémákra, krízishelyzetekben való támogatásra.

Családi tanácsadás: Olyan, családi rendszerproblémák megoldásában való segítség, ahol az egyéni tanácsadás nem vezetne eredményre. A tanácsadás 5-15 alkalommal történik, 50 – 120 perc időtartammal.

Csoportos tanácsadás: olyan, valamilyen közös élethelyzetben, korban lévő, vagy közös problémával küzdő személyeknek nyújtott tanácsadás, amely alkalmanként 90 perces időtartamú, előre meghatározott alkalomszámú.

Pszichodiagnosztikai munka: egyéni, csoportos vagy családi tanácsadás során, illetve a családsegítők/esetmenedzserek kérésére végzett diagnosztika pszichológiai tesztekkel és kérdőívekkel.

Pszichoedukáció: A települések közoktatási intézményeiben, lakossági fórumain tartott előadások, csoportbeszélgetések, információközlések.

A Család-és Gyermekjóléti Központ speciális szolgáltatásai esetében az igénybevétel történhet:

- önkéntesen,
- családsegítő, esetmenedzser delegálása által,
- jelzőrendszer tagok delegálásával,
- hatóság által szabályozott kötelezettség esetén.

A Család-és Gyermekjóléti Központ szolgáltatásai térítésmentesen vehetők igénybe.

g) krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások;

Családsegítő és gyermekjóléti szolgáltatások, mentálhigiénés szakember segítsége elérhető településünkön, akik krízishelyzetben szolgáltatást nyújtanak a rászoruló személyek, családok számára.

Észlelő és jelzőrendszer működtetése

A gyermek veszélyeztetettségét, illetve a család/ személy krízishelyzetét észlelő jelzőrendszer működtetése körében a család és gyermekjóléti szolgálat:

- figyelemmel kíséri a településen élő családok, gyermekek, személyek életkörülményeit, szociális helyzetét, gyermekjóléti és szociális ellátások, szolgáltatások iránti szükségletét, gyermekvédelmi vagy egyéb hatósági beavatkozást igénylő helyzetét,
- a jelzésre köteles szervezeteknek felhívja jelzési kötelezettségük írásban, krízishelyzet esetén utólagosan-történő teljesítésére, veszélyeztetettség, illetve krízishelyzet észlelése esetén az arról való tájékoztatásra,
- tájékoztatja a jelzőrendszerben részt vevő további szervezeteket és az ellátási területén élő személyeket a veszélyeztetettség jelzésének lehetőségéről,
- fogadja a beérkezett jelzéseket, felkeresi az érintett személyt, illetve családot, és a szolgáltatásairól tájékoztatást ad,
- a probléma jellegéhez, a veszélyeztetettség mértékéhez, a gyermek, az egyén a család szükségleteihez igazodó intézkedést tesz a veszélyeztetettség kialakulásának megelőzése, illetve a veszélyeztetettség megszüntetése érdekében,
- az intézkedések tényéről tájékoztatja a jelzést tevőt, feltéve, hogy annak személye ismert, és ezzel nem sérti a Gyvt. 17.§.(2a). bekezdése szerinti zárt adatkezelés kötelezettségét,
- a beérkezett jelzésekről és azok alapján megtett intézkedésekről heti rendszerességgel jelenést készít a család-és gyermekjóléti központnak,
- a jelzőrendszeri szereplők együttműködésének koordinálása érdekében esetmegbeszélést szervez, és az elhangzottakról feljegyzést készít,
- éves szakmai tanácskozást tart és éves jelzőrendszeri intézkedési tervet készít,
- a kapcsolati erőszak és emberkereskedelem áldozatainak segítése érdekében folyamatos kapcsolatot tart az Országos Kríziskezelő és Információs Telefonszolgálattal.

Az esetmegbeszélés történhet: - egy gyermek, egyén vagy család ügyében tartott esetkonferencia keretében, vagy a család-és gyermekjóléti szolgálat és a jelzőrendszer tagjainak képviselői között, előre meghatározott témakörökben évente megrendezésre kerülő szakmaközi megbeszélés keretében.

h) egészségfejlesztési, sport-, szabadidős és szünidős programokhoz való hozzáférés;

A Magyarország helyi önkormányzatairól szóló CLXXXIX. törvény 13. § (1) bekezdése rögzíti, hogy a helyi közügyek, valamint a helyben biztosítható közfeladatok körében ellátandó helyi önkormányzati feladatok különösen többek között a sport, ifjúsági ügyek, annak érdekében, hogy a sportolás lehetőségének megteremtésével elősegítsék az egészséges életmód kialakítását minél fiatalabb korban. Önkormányzatunk törekszik a rendszeres sportolási, testmozgási alkalmat nyújtó tevékenységi formák népszerűsítésére. Az egészséges életmód, a rekreáció és sportolás ösztönzése fontos feladat. A hátrányos helyzetű társadalmi rétegek kultúrához, sporthoz, szabadidős

programokhoz való hozzáférése biztosított intézményeink és a településen működő civil szervezetek által.

i) gyermekétkeztetés (intézményi, hétfégi, szünidei);

Ha a szülő, törvényes képviselő eltérően nem rendelkezik, az Önkormányzat az intézményi gyermekétkeztetés keretében a bölcsődei ellátásban részesülő gyermekek részére az ellátási napokon a reggeli főétkeztést, a déli meleg főétkeztést, valamint tízórai és uzsonna formájában két kísétkeztést, az óvoda gyermekek számára az óvodai nevelési napokon, a tanulók számára az iskolai tanítási napokon a déli meleg főétkeztést, valamint tízórai és uzsonna formájában két kísétkeztést biztosít. Az Önkormányzat a bölcsődei ellátást és a bölcsődei étkeztetést, valamint az óvodai gyermekétkeztetést az Óvoda épületében, az általános iskolai gyermekétkeztetést a Zákányszéki Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola épületében biztosítja. Az Önkormányzat - a Gyvt. 21/C. § (1) bekezdése a) pontjában meghatározott gyermek részére - szünidei gyermekétkeztetés keretében az Óvoda konyhája által a szülő, törvényes képviselő kérelmére a déli meleg főétkeztést biztosítja. A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény 2016-os jogszabályváltozásával megszűnt az óvodai 50%-os mértékű kedvezményes étkeztetés, és kiszélesedett az ingyenes étkeztetést igénybe vevők köre. A gyermekétkeztetés igénybevételéért térítési díjat kell fizetni, az ingyenes és kedvezményes intézményi gyermekétkeztetés igénybevételére a Gyvt. 21/B. § szabályai és a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátások és gyermekvédelmi szakellátások térítési díjáról és az igénylésükhöz felhasználható bizonyítékokról szóló 328/2011. (XII. 29.) Korm. rendeletben foglaltak az irányadók, egyéb kedvezményt az Önkormányzat nem biztosít, méltányosságot nem gyakorol. A gyermekétkeztetés intézményi térítési díját a vonatkozó helyi rendelet melléklete tartalmazza.

j) eltérő kultúrájú, vagy a hátrányos és nem hátrányos helyzetű gyermekcsoportok közötti programok;

A gyermekcsoportok között nincs megkülönböztetés, minden gyermek egyenlő eséllyel hozzáfér az ingyenes programokhoz, melyek az intézményrendszer által rendszeresen megrendezésre kerülnek. Ezáltal is elősegítésre kerül a kirekesztés megelőzése és a közösségi együttélés előnyeinek megerősítése.

k) hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése a szolgáltatások nyújtásakor;

A településen a szolgáltatások nyújtásakor nincs hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelménye nem kerül megsértésre, erre minden intézmény és szervezet fokozott figyelmet fordít.

l) előnyben részesítés, hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások az ellátórendszerek keretein belül.

Az önkormányzat szem előtt tartja az esélyegyenlőségi célcsoportok, így a gyermekek valós igényeit és szükségleteit, valamint törekszik arra, hogy a hátrányos helyzetben lévő gyermekek élethelyzetéből fakadó hátrányait kompenzálja. Fontos számunkra, hogy a gyermekek egyenlő esélyekkel jussanak hozzá valamennyi szolgáltatásunkhoz, melyek a fentiekben részletezésre kerültek.

4.4 A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek/tanulók, valamint fogyatékossgal élő gyerekek közoktatási lehetőségei és esélyegyenlősége

- a) a hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint sajátos nevelési igényű és beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek/tanulók óvodai, iskolai ellátása, a köznevelési intézménybe és más településen található fejlesztő programokra való eljutás módja, lehetőségei;

Az óvoda és az iskola a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek számára fejlesztő programokat szervez, melynek keretében a gyermek fejlesztésével kapcsolatos pedagógiai feladatokat, a szociális hátrányok enyhítését segítő pedagógiai tevékenységet folytat. A képességkibontakoztató és integrációs felkészítés, valamint az óvodai fejlesztő program megvalósítása az oktatásért felelős miniszter által kiadott személyiségfejlesztő, tehetséggondozó, felzárkóztató program alapján zajlik. (20/2012. (VIII. 31.) EMMI rend. 171. § - 173. §) Az Nkntv. 47. §-a alapján sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók neveléséről, iskolai felkészítéséről a szakértői bizottság szakértői véleménye szerint kell gondoskodnia az óvodának, iskolának. A sajátos nevelési igényű gyermek óvodai nevelése, a tanuló iskolai nevelése-oktatása, továbbá kollégiumi nevelése az e célra létrehozott gyógypedagógiai nevelési-oktatási intézményben, konduktív pedagógiai intézményben, óvodai csoportban, iskolai osztályban, vagy a többi gyermekkel, tanulóval részben vagy egészben együtt történhet. A gyermek, tanuló integrált vagy speciális intézményi keretek között történő nevelését, oktatását a szakértői bizottság által kiadott véleményben foglalt állásfoglalás alapján lehet és kell biztosítani. Az ezzel ellentétes gyakorlat jogsértő mind a Nkntv., mind pedig az egyenlő bánásmód követelményét tekintve.

4.4. a) 1. számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű óvodás gyermekek			
Év	Óvodába beírt gyermekek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 087)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű óvodás gyermekek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 092)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű óvodás gyermekek aránya az óvodás gyermekekben belül (TS 093)
	Fő	Fő	%
2018	89	3	3,37
2019	73	6	8,22
2020	70	5	7,14
2021	67	1	1,49
2022	73	1	1,37
2023	n.a.	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Hátrányos helyzetű (HH) az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre (RGYK) jogosult gyermek, nagykorúvá vált gyermek vagy fiatal felnőtt, aki esetében az alábbi körülmények közül egy fennáll: a szülő vagy a családba fogadó gyám alacsony iskolai végzettséggel rendelkezik, alacsony foglalkoztatottságú, vagy a gyermek elégtelen lakókörnyezetben, illetve lakáskörülmények között élő gyermek vagy fiatal felnőtt. Halmozottan hátrányos helyzetű (HHH) az, aki esetében a HH-ként meghatározott körülmények közül legalább kettő fennáll, továbbá a családjából kiemelt, szakellátást nyújtó intézményekben elhelyezett, nevelésbe vett gyermek, valamint az utógondozói ellátásban részesülő, tanulói, hallgatói jogviszonyban álló fiatal felnőtt.

Az iskolában, heti rendszerességgel, a tanórákat követő időszakban, fejlesztő foglalkozások keretében, helyben valósulnak meg a tanulókat megillető ellátások. Így logopédus, gyógypedagógus és pszichológus, valamint gyógytestnevelő is segíti a tanulók egyéni fejlesztését.

4.4. a) 2. számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű általános iskolai tanulók			
Év	Általános iskolai tanulók száma a nappali oktatásban	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű általános iskolai tanulók száma (gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 094)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya az általános iskolai tanulókon belül (TS 095)
	Fő	Fő	%
<i>2018</i>	<i>142</i>	<i>8</i>	<i>5,63</i>
<i>2019</i>	<i>142</i>	<i>10</i>	<i>7,04</i>
<i>2020</i>	<i>138</i>	<i>10</i>	<i>7,25</i>
<i>2021</i>	<i>142</i>	<i>11</i>	<i>7,75</i>
<i>2022</i>	<i>n.a.</i>	<i>4</i>	<i>2,84</i>
<i>2023</i>	<i>n.a.</i>	<i>n.a.</i>	<i>n.a.</i>

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati és intézményi adatgyűjtés

4.4. a) 3. számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet		
Év	Megállapított hátrányos helyzetű gyermekek és nagykorúvá vált gyermekek száma (TS 114)	Megállapított halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek és nagykorúvá vált gyermekek száma (TS 113)
	fő	fő
<i>2018</i>	<i>24</i>	<i>4</i>
<i>2019</i>	<i>21</i>	<i>0</i>
<i>2020</i>	<i>24</i>	<i>0</i>
<i>2021</i>	<i>22</i>	<i>0</i>
<i>2022</i>	<i>13</i>	<i>0</i>
<i>2023</i>	<i>6</i>	<i>0</i>

Forrás: TeIR, KSH Tstar

b) a közneveléshez kapcsolódó kiegészítő szolgáltatások (pl. iskolára/óvodára jutó gyógypedagógusok, iskolapszichológusok száma stb.)

4.4.1. számú táblázat - Óvodai nevelés adatai		
ÓVODAI ELLÁTOTTSÁG		
Az óvoda telephelyeinek száma (db)	1	
Hány településről járnak be a gyermekek (db)	4	
Óvodai férőhelyek száma (fő)	75	
Óvodai gyermekcsoportok száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (db)	3	
Az óvoda nyitvatartási ideje (...h-tól ...h-ig):	06 30	17 00
A nyári óvoda-bezárás időtartama (nap)	augusztusban	

Forrás: Önkormányzati, intézményi adatgyűjtés

4.4.2. számú táblázat - Óvodai nevelés adatai								
Év	3-6 éves korú gyermekek száma	Óvodai gyermekcsoportok száma - gyógypedagógiai neveléssel együtt (TS 085)	Óvodai férőhelyek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 090)	Óvodai feladatellátási helyek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 088)	Óvodába beírt gyermekek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 087)	Óvodai gyógypedagógiai gyermekcsoportok száma (TS 086)	Gyógypedagógiai oktatásban részesülő óvodás gyermekek száma az integráltan oktatott SNI gyermekek nélkül (TS 091)	Egy óvodai gyermekcsoportra jutó gyermekek száma (TS 089)
	fő	db	db	db	fő	db	fő	fő
2018	n.a.	4	92	1	89	0	0	22
2019	n.a.	4	92	1	73	0	0	18
2020	n.a.	3	92	1	70	0	0	23
2021	n.a.	3	92	1	67	0	0	22
2022	n.a.	3	92	1	73	0	0	24
2023	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatgyűjtés

4.4.3. számú táblázat - Általános iskolák adatai: osztályok, gyógypedagógiai osztályok, feladatellátási helyek					
Tanév	Az általános iskolai osztályok száma a gyógypedagógiai oktatásban (a nappali oktatásban) (TS 080)	Az általános iskolai osztályok száma (a gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 081)	Általános iskolai feladat-ellátási helyek száma (gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 079)	Egy általános iskolai osztályra jutó tanulók száma a nappali oktatásban (gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 082)	Más településről bejáró általános iskolai tanulók aránya a nappali oktatásban (TS 084)
	db	db	db	fő	%
2018	0	8	1	17,75	3,52
2019	0	8	1	17,75	6,34
2020	0	8	1	17,25	9,42
2021	0	8	1	17,75	9,15
2022	0	8	1	17,63	9,22
2023	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar

4.4.4. számú táblázat - A 8. évfolyamot eredményesen befejezők a nappali oktatásban	
Tanév	A 8. évfolyamot eredményesen befejezte a nappali oktatásban (TS 083)
	Fő
2018	18
2019	25
2020	20
2021	20
2022	13
2023	n.a.

A településen egy óvoda működik, a feltételek biztosítottak.

Egy általános iskola: a Zákányszéki Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola működik községünkben. Az osztályok száma állandó. Az általános iskolában az elmúlt két tanévben teljes szakmai ellátást kaptak a tanulóink. 1 fő pszichológus, 3 fő gyógypedagógus, 1 fő gyógytestnevelő, és 1 fő logopédus, valamint 1 fő beszédfejlesztő tanító dolgozott a gyerekekkel. Magántanulói tanórák, azaz most már egyéni tanrend alapján nevelt tanuló ellátása is történt az elmúlt tanévben. Nagyon sikeres volt a tanulói hozzáállás javítása, eredményesen zárult, továbbhaladást hozott a tanuló számára a tanév végi vizsgáztatás.

- c) hátrányos megkülönböztetés és jogellenes elkülönítés az oktatás, képzés területén, az intézmények között és az egyes intézményeken belüli szegregációs jelenségek;

Az iskolában nem engednek teret a szegregációnak semmilyen formában. Szükség esetén azonnali segítségkéréssel fordulunk a rendőrség szakemberéhez, valamint a gyermekjóléti és a szociális központ munkatársaihoz. Eredményes az együttműködés.

d) az intézmények között a tanulók iskolai eredményességében, az oktatás hatékonyságában mutatkozó eltérések;

Tanulói lemorzsolódás nincs már évek óta, mely alapján a tanárok által biztosított felzárkóztatások, tehetséggondozás, eredményesnek tekinthető. Az iskolai tanulmányi átlag a Tankerület intézményeit tekintve, a középmezőnytől jobb.

e) előnyben részesítés, hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások.

A szakértői véleménnyel rendelkező általános iskolai tanulók számára a mindennapokban és a témazárók, vagy az év végi vizsgáztatás során is biztosítjuk pl. a többletidőt, a szöveg felolvasását, vagy éppen a szóbeli kiegészítési lehetőséget, valamint eszközhasználatot (számológép). Tanszercsomag, vagy kirándulásra/programra való eljutás anyagi támogatása az alapítvány által minden évben megtörténik.

4.4.5. számú táblázat - Gyermekjóléti, hátránykompenzáló szolgáltatások				
Év	Biztos kezdet gyerekházat rendszeresen igénybe vevő gyermekek száma	Tanoda szolgáltatást rendszeresen igénybe vevő gyermekek száma	Család- és gyermekjóléti szolgáltatást igénybe vevő kiskorúak száma	Szünidei étkeztetésben részesülő gyermekek száma (TS 112)
	Fő	Fő	Fő	Fő
2018	n.a.	n.a.	n.a.	15
2019	n.a.	n.a.	n.a.	9
2020	n.a.	n.a.	n.a.	13
2021	n.a.	n.a.	n.a.	7
2022	n.a.	n.a.	n.a.	7
2023	n.a.	n.a.	n.a.	3

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati és intézményfenntartói adatok

4.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A gyerekek helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Hátrányos helyzet generációk közötti öröklődése	- kiscsoportos foglalkozások, előremutató szabadidős programok szervezése a szülők és gyermekek bevonásával
Jövőkép hiánya a célcsoport esetében	- kortárs csoportok működtetése, pályaorientációs programok

5. A nők helyzete, esélyegyenlősége

A nemek közötti esélyegyenlőséget Európai Uniósi irányelvek és további törvények is biztosítják. Az Alaptörvény XV. cikke rögzíti, hogy a nők és férfiak egyenjogúak, vagyis mind a nőket, mind a férfiakat minden polgári, politikai, gazdasági, szociális, kulturális jog tekintetében azonos jogok illetik meg. A nők gazdasági, munkaerő-piaci speciális helyzetét többek között az adja, hogy egyszerre több szerepet töltenek be a mindennapi életben, egyszerre kell helytállniuk a munkahelyen és a családjukban. A kettős szerep miatt sokszor plusz terhek nehezeden rájuk, s ez a szerepek összehangolása néha nehézséget jelenthet mindkét fél számára. A visszatérni szándékozó, illetve a kisgyermeket nevelő nők számára a korábbi munkahelyükre való visszatérés több szempontból is nehéz feladatot jelent. Munkától való tartós távollétük alatt készségeik, ismereteik elavulnak, megkopnak, amely alkalmazásukban hátráltathatja őket. Még nagyobb hátrányban vannak azok, akik gyermeküket, vagy gyermekeiket egyedülállóként nevelik, és/vagy esetleg pályakezdőként kevés munkatapasztalattal rendelkeznek. A Munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény 12. §-a rendelkezik arról, hogy a munkaviszonnyal, így különösen a munka díjazásával kapcsolatban az egyenlő bánásmód követelményét meg kell tartani. Az Ebktv. pedig megfogalmazza a közvetlen és a közvetett diszkrimináció fogalmát, amely rögzíti, hogy az adott személy olyan tulajdonsága miatt kerül hátrányba más, összehasonlítható helyzetben lévő személyekhez képest, amit nem tud befolyásolni.

A nők esélyegyenlőségének jogi alapvetései, miszerint

- a nők és férfiak egyenjogúak, egyenlő jogok illetik meg őket minden polgári, politikai, gazdasági, szociális, kulturális jog tekintetében,
- a nőket a férfikkal egyenlő bánásmód illeti meg a munkavállalás, szakképzés, előmeneteli lehetőségek, valamint a munkafeltételek terén
- szociális biztonság területén,

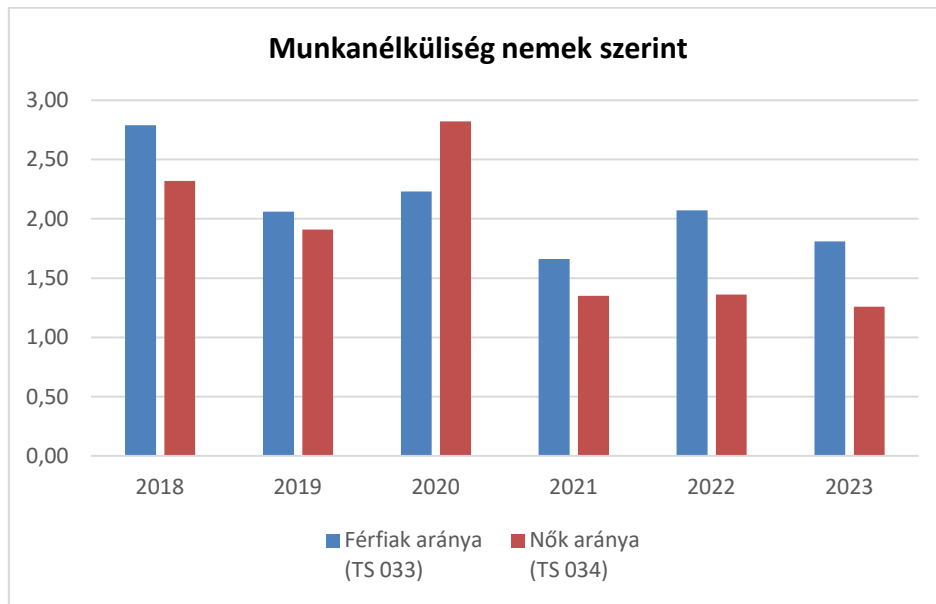
A munkaviszonnyal, a munka díjazásával kapcsolatban érvényesülnie kell az egyenlő bánásmódnak. A nők tekintetében figyelemmel kell lenni a védett tulajdonságokra: nem, családi állapot, anyaság, és terhesség tekintetében.

5.1 A nők gazdasági szerepe és esélyegyenlősége

a) foglalkoztatás és munkanélküliség a nők körében

5.1.1. számú táblázat - Munkanélküliségi ráta nemek szerint (a 3.2.1. táblával azonos)			
Év	Nyilvántartott álláskeresők aránya az állandó népességben a 15-64 évesek körében		
	Férfiak aránya (TS 033)	Nők aránya (TS 034)	Összesen
	%	%	%
2018	2,79	2,32	2,56%
2019	2,06	1,91	1,99%
2020	2,23	2,82	2,53%
2021	1,66	1,35	1,51%
2022	2,07	1,36	1,72%
2023	1,81	1,26	1,54%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A nők munkaerő-piaci hátránya összetett, nehezen vizsgálható jelenség. A férfiak és nők adott településen való foglalkoztatottságának mutatói arról nyújthatnak tájékoztatást, hogy milyen arányban érinti a nemeket a munkanélküliség. A munkanélküli nők száma 2001 évben 90 fő volt Zákányszéken. Ez a szám jelentősen lecsökkent napjainkra, a nemek közötti arány is kiegyensúlyozottá vált.

5.1.2. számú tábla - A 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott álláskeresők (a 3.2.3. táblával azonos)

Év	180 napnál hosszabb ideje regisztrált munkanélküliek aránya (TS 057)	Nők aránya a 180 napon túli nyilvántartott álláskeresőkön belül (TS 058)
	%	%
2018	44,9	50
2019	31,58	50
2020	35,42	35,29
2021	48,28	35,71
2022	36,36	25
2023	37,93	36,36

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A 180 napon túl nyilvántartott álláskeresők tekintetében megállapítható, hogy a nők aránya fokozatosan jelentősen lecsökkent a nők esélyegyenlősége így e tekintetben biztosítottak látszik. Természetesen nem lehet figyelmen kívül hagyni az adatok vizsgálatánál azt a tény sem, hogy a táblázat csak a regisztrált álláskeresők adatait tartalmazza.

5.1.3. számú táblázat - Pályakezdő álláskeresők száma (a 3.2.6. táblával azonos)		
Év	Nyilvántartott álláskeresők száma (TS 052)	Nyilvántartott pályakezdő álláskeresők száma (TS 053)
	fő	Fő
<i>2018</i>	<i>49</i>	<i>6</i>
<i>2019</i>	<i>38</i>	<i>2</i>
<i>2020</i>	<i>48</i>	<i>6</i>
<i>2021</i>	<i>29</i>	<i>1</i>
<i>2022</i>	<i>33</i>	<i>0</i>
<i>2023</i>	<i>29</i>	<i>2</i>

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A nyilvántartott álláskeresők száma az elmúlt években jelentősen lecsökkent, ezzel együtt a pályakezdő álláskeresők száma is.

b) nők részvétele foglalkoztatást segítő és képzési programokban

A településen felnőttképzés és egyéb helyben elérhető munkaerő piaci szolgáltatások nincsenek. Hangsúlyt kell fektetni az alacsony iskolai, vagy képzettséggel nem rendelkező nők képzésére és foglalkoztatottságára, a munkaerőpiac igényeinek megfelelően, helyi sajátosságoknak megfelelően. Erre tekintettel az önkormányzat a közfoglalkoztatásban résztvevő, szakképzettséggel nem rendelkező nők képzésére hangsúlyt fektet úgy, hogy lehetőség szerint bevonja őket a Foglalkoztatási Osztály által indított képzésbe. Szükséges felmérni, hogy melyek azok a speciálisan nőknek szervezett programok, amelyek segíthetik az elhelyezkedést. E programok esetében érdemes külön kezelni a GYED-ről, GYES-ről visszatérő nőket is. A képzések lehetőség szerint helyben történő megszervezésére szintén figyelmet kell fordítani.

c) alacsony iskolai végzettségű nők elhelyezkedési lehetőségei

Az alacsony iskolai végzettségű nők elhelyezkedési esélyei rosszabbak, mint a férfiaké vagy kvalifikáltabb társaiké. Fontos lehet a későbbiekben meghatározni, hogy foglalkoztatói oldalról melyek azok a foglalkoztatók, területek, amelyek reális esélyt adhatnak az elhelyezkedésre.

d) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén (pl. bérkülönbség)

Az Önkormányzat, mint munkáltató eleget tesz az egyenlő munkáért egyenlő bér követelményének, a foglalkoztatottak nagyobb hányada nő. Az önkormányzat, mint foglalkoztató az intézményeire is kiterjedő, 2 évente megújításra kerülő esélyegyenlőségi tervvel rendelkezik, és esélyegyenlőségi referenst foglalkoztat. A nők az önkormányzat és intézményei nagyobb munkavállalói csoportját alkotják. Ebből kifolyólag az alkalmazotti közösség tagjaiként lehetőségük van a munkavállalói döntések meghozatalakor, a munkáltató intézkedései

véleményezésekor érdekeik érvényesítésére. Egy önkormányzati szolgálati lakás kialakítása történt meg az elmúlt időszakban, melybe előzetes együttműködési megállapodás alapján a Zákányszéki Manó-kert Óvoda és Bölcsőde egy a Vajdaságból ingázó (nő) óvodapedagógusa és családja költözhetett be.

Hátrányos megkülönböztetésről a településen működő vállalkozások tekintetében a HEP készítésekor nem állnak rendelkezésre egyéb adatok.

5.2 A munkaerő-piaci és családi feladatok összeegyeztetését segítő szolgáltatások (pl. bölcsődei, családi napközi, óvodai férőhelyek, férőhelyhiány; közintézményekben rugalmas munkaidő, családbarát munkahelyi megoldások stb.)

5. 2. 1. számú táblázat – Védőnői álláshelyek száma (a 4.3.1. táblával azonos)			
Év	Betöltött védőnői álláshelyek száma (TS 109)	0-3 év közötti gyermekek száma	Átlagos gyermekszám védőnőnként
	db	fő	fő
2018	2	67	33,50
2019	2	82	41,00
2020	2	85	42,50
2021	2	87	43,50
2022	2	87	43,50
2023	2	90	45,00

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

5.2.2. a) Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma (4.3.3. a.) számú táblázatból		
Év	Működő, önkormányzati bölcsődei férőhelyek száma	Önkormányzati bölcsődébe beírt gyerekek száma
	db	Fő
2018	12	12
2019	12	12
2020	12	11
2021	12	12
2022	24	24
2023	24	17

Forrás: Önkormányzati és intézményi adatgyűjtés

5.2.2. b) Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma (4.3.3. b.) számú táblázatból

Év	Működő munkahelyi bölcsődei férőhelyek száma (TS 126)	Munkahelyi bölcsődébe beírt gyerekek száma (TS 122)	Működő családi bölcsődei férőhelyek száma (TS 125)	Családi bölcsődébe beírt gyerekek száma (TS 121)	Működő mini bölcsődei férőhelyek száma (TS 127)	Mini bölcsődébe beírt gyerekek száma (TS 123)	Működő (összes) bölcsődei férőhelyek száma (TS 124)	Bölcsődébe (összes) beírt gyermekek száma (TS 120)
	db	Fő	db	Fő	db	Fő	db	Fő
2018	0	0	5	5	0	0	12	12
2019	0	0	5	5	0	0	12	12
2020	0	0	0	0	0	0	12	11
2021	0	0	0	0	0	0	12	12
2022	0	0	0	0	0	0	24	24
2023	0	0	0	0	0	0	24	17

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A településen működő családi bölcsőde megszűnt, a gyermekek száma viszont emelkedő tendenciát mutat. Első lépésként 2022-ben 2 csoportosra bővült a bölcsőde, azonban a csoportszobák és a kapcsolódó helyiségek szűkösek. A bölcsőde fejlesztésére, esetlegesen új bölcsőde építésére figyelmet kell fordítani.

5.3 Családtervezés, anya- és gyermekgondozás területe

A védőnői szolgálat nemcsak a kisgyermek egészségi állapotának felügyeletét végzi, hanem feladata a kismama (gyakorlati és lelki) segítése, hogy ezzel támogassa a felügyelete alá tartozó gyermek megfelelő testi és mentális fejlődésének biztosítását. A védőnő kapcsolatban áll a családdal, a kisgyermekellátó intézményekkel és a gyermekorvossal is, így adott településen árnyalt képpel rendelkezik a családok gyermekellátási és nevelési helyzetéről. Szakemberként hatékony segítséget képes nyújtani a családoknak, ez pedig szorosan összefügg a hozzá tartozó gyermekek számától. Probléma a településen a munkahelyek hiánya, mely a kisgyermekes nők munkába állásának esélyét jelentősen csökkenti, mivel gyermekeik jellemzően a településen járnak bölcsődébe, óvodába, általános iskolába.

5.4 A nőket érő erőszak, kapcsolati erőszak

A családon belüli erőszak a nemzetközi és országos statisztikák alapján sokkal jelentősebb mértékben jelen lévő probléma, mint gondolnánk. Tisztában kell lennünk azzal is, hogy a segítségkérés, rendőrséghez fordulás csak a legvégsőbb esetekben fordul elő. A Családsegítő Szolgálathoz fordulhat, akit ilyen jellegű atrocitás ér, továbbá rendőrségi feljelentést lehet tenni. A kapcsolódó jelzőrendszer jól működik Zákányszéken.

5.5 Krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások (pl. anyaoththon, családok átmeneti otthona)

Településünkön nincs anyaoththon és családok átmeneti otthona. A krízishelyzetben lévő nők számára fontos a gyors segítségnyújtás és beavatkozás, melynek feltételeit meg kell teremteni. A Homokháti Szociális Központ tervei között szerepel térségi szinten családok átmeneti otthonának a létrehozása.

5.6 A nők szerepe a helyi közéletben

A nők aránya az intézményvezetők és civil szervezeti vezetők között meghaladja Zákányszéken az 50 %-ot. A 7 tagú Képviselő-testületben 1 nő van jelenleg, továbbá külső bizottsági tagként még 1 nő segíti a település munkáját. Az intézményekben nagyobb számban vannak női alkalmazottak.

5.7 A nőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák és felszámolásukra irányuló kezdeményezések

Ma is élnek nőkkel kapcsolatos negatív előítéletek, miszerint a kisgyermekes anyáknak „állandóan beteg a gyermekük”, „nem elég rugalmasak”, „kiesnek a munka világából”; míg a 45 év feletti nőknek „elavultak a képességeik”, „nehezen tanulnak meg új dolgokat”. A valóságban sokan a gyermekgondozással, háztartással, ház körüli munkákkal, az idős- és beteggondozással kapcsolatos feladataik mellett dolgoznak is. A családi, magánéletbeli feladatok és felelősségek általában a nőket terhelik. A helyi intézményekkel, civil szervezetekkel kapcsolatot tartva folyamatosan és fokozottan kell figyelni a nőket érintő problémák feltérképezésére és azok mielőbbi csökkentésére felszámolására.

5.8 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

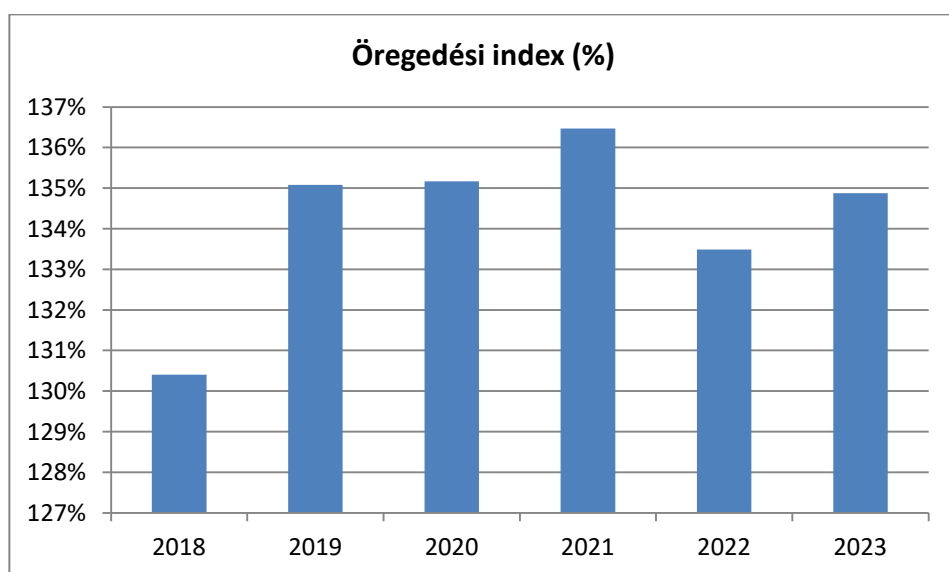
A nők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Visszatérés nehézsége a munka világába Gyes, Gyed után	Gyes-en, Gyed-en lévő anyákkal folyamatos kapcsolattartás, tájékoztatás a változásokról, képzési lehetőségekről a település, illetve környéke vonatkozásában.
Életmódból adódó betegségek kialakulása	- Nők szemléletváltásának elősegítése, szűrővizsgálatok fontosságára történő felhívás, sportfoglalkozások, aktív kikapcsolódást szolgáló programok szervezése

6. Az idősök helyzete, esélyegyenlősége

6.1 Az időskorú népesség főbb jellemzői (pl. száma, aránya, jövedelmi helyzete, demográfiai trendek stb.)

6.1. számú táblázat - Öregedési index (3. táblával azonos)			
Év	65 év feletti állandó lakosok száma (fő) (TS 026 és TS 028 összesen)	0-14 éves korú állandó lakosok száma (fő) (TS 010 és TS 012 összesen)	Öregedési index % (TS 030)
2018	549	421	130,40%
2019	566	419	135,08%
2020	565	418	135,17%
2021	580	425	136,47%
2022	582	436	133,49%
2023	584	433	134,87%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

Az öregedési index azt jelzi, hogy 100 fő 14 év alatti lakosra hány fő 65 éven felüli jut. A százalékban kimutatott változás megmutatja, hogy Zákányszéken több mint 30 %-kal magasabb a 65 év felettek száma a 14 év alatti lakosoknál és ez a tendencia egyre romlik. A gyermekekre való odafigyelés esélyegyenlőségi szempontból is indokolt a gazdasági-társadalmi környezet alakulása miatt, különösen, ha szüleik alacsony jövedelműek, vagy ők maguk csonka családban nevelkednek. Megállapítható, hogy településünk öregedő, ezért az idősebb korosztályra való fokozott odafigyelésre nagy szükség van. Figyelmet kell szentelni a fiatal korosztályok megtartására is, mivel leginkább ők lehetnek érintettek az elvándorlásban és ez tovább rontja a település öregedési mutatóit.

6.1.1. számú táblázat – Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülők száma			
Év	Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő férfiak száma (TS 063)	Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő nők száma (TS 064)	Összes nyugdíjas
2018	271	398	669
2019	270	387	657
2020	270	371	641
2021	274	377	651
2022	268	374	642
2023	257	371	628

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A nyugdíjban és nyugdíjszerű ellátásban részesülők száma csökkenő tendenciát mutat. A nyugdíjkorhatárt betöltött lakosság száma *628 fő volt 2023-ban*, ugyanakkor a legtöbb helyi nyugdíjas ellátásának összege alacsony.

6.1.2. számú táblázat - Nyugdíjszerű ellátások							
Év	Életkoron alapuló ellátásban részesülő férfiak száma (TS 067)	Életkoron alapuló ellátásban részesülő nők száma (TS 068)	Öregségi nyugdíjban részesülő férfiak száma (TS 069)	Öregségi nyugdíjban részesülő nők száma (TS 070)	Özvegyi és szülői nyugdíjban részesülő férfiak száma (TS 071)	Özvegyi és szülői nyugdíjban részesülő nők száma (TS 072)	Időskorúak járadékában részesítettek havi átlagos száma (fő) (TS 134)
2018	6	1	185	240	5	56	22
2019	4	0	184	244	5	54	26
2020	4	0	184	236	4	48	27
2021	3	0	190	239	5	48	28
2022	4	0	187	235	6	48	26
2023	4	0	189	234	5	48	25

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A nyugdíjszerű ellátásokban részesülők száma az elmúlt időszakban kiegyensúlyozott volt.

6.2 Idősek munkaerő-piaci helyzete

a) idősek, nyugdíjasok foglalkoztatottsága;

6.2. számú táblázat - Hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás terén (a 3.2.2. táblázatból)							
<i>Nyilvántartott állásukeresők száma összesen</i>	<i>Év</i>	<i>2018</i>	<i>2019</i>	<i>2020</i>	<i>2021</i>	<i>2022</i>	<i>2023</i>
		<i>Fő összesen</i>	<i>49</i>	<i>38</i>	<i>48</i>	<i>29</i>	<i>33</i>
<i>41-45 év (IS 042)</i>	<i>Fő</i>	<i>8</i>	<i>5</i>	<i>2</i>	<i>2</i>	<i>2</i>	<i>3</i>
	<i>%</i>	<i>16,33%</i>	<i>13,16%</i>	<i>4,17%</i>	<i>6,90%</i>	<i>6,06%</i>	<i>10,34%</i>
<i>46-50 év (IS 043)</i>	<i>Fő</i>	<i>4</i>	<i>6</i>	<i>10</i>	<i>2</i>	<i>4</i>	<i>7</i>
	<i>%</i>	<i>8,16%</i>	<i>15,79%</i>	<i>20,83%</i>	<i>6,90%</i>	<i>12,12%</i>	<i>24,14%</i>
<i>51-55 év (IS 044)</i>	<i>Fő</i>	<i>4</i>	<i>4</i>	<i>3</i>	<i>5</i>	<i>2</i>	<i>1</i>
	<i>%</i>	<i>8,16%</i>	<i>10,53%</i>	<i>6,25%</i>	<i>17,24%</i>	<i>6,06%</i>	<i>3,45%</i>
<i>56-60 év (IS 045)</i>	<i>Fő</i>	<i>7</i>	<i>3</i>	<i>1</i>	<i>1</i>	<i>2</i>	<i>1</i>
	<i>%</i>	<i>14,29%</i>	<i>7,89%</i>	<i>2,08%</i>	<i>3,45%</i>	<i>6,06%</i>	<i>3,45%</i>
<i>61 éves, vagy afeletti (IS 046)</i>	<i>Fő</i>	<i>7</i>	<i>10</i>	<i>12</i>	<i>10</i>	<i>8</i>	<i>9</i>
	<i>%</i>	<i>14,29%</i>	<i>26,32%</i>	<i>25,00%</i>	<i>34,48%</i>	<i>24,24%</i>	<i>31,03%</i>

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A helyi idősek és a nyugdíjas korosztály jellemzően mezőgazdasági munkából élt, vagy jelenleg is kiegészítő tevékenységként végez mezőgazdasági munkát őstermelőként, vagy saját ellátásra. A 61 éves kor feletti nyilvántartott állásukeresők száma jelentős mértékben emelkedett az elmúlt 6 évben, azonban az emelkedés után is nagyjából 10 fő zákányszéki lakost érint ez éves szinten.

b) tevékeny időskor, élethosszig tartó tanulás, idősek, nyugdíjasok foglalkoztatásának lehetőségei a közintézményekben, foglalkoztatásukat támogató egyéb programok a településen;

Fontos cél lehet a tevékeny időskor, az élethosszig tartó tanulás lehetőségeinek felmérése és lehetőségének biztosítása Zákányszéken is. A pályázati kiírásokat figyelemmel kísérjük ebben a témakörben is, különös tekintettel azokra, melyek az idősek tanulásának lehetőségét, vagy foglalkoztatását elősegíthetik.

c) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén.

Annak a személynek, aki ebben a korban munkanélkülivé válik, az elhelyezkedési esélye minimális, sokkal kiszolgáltatottabb a munkaerő-piacon. A diszkrimináció felmérése ezen a területen is nagyon nehéz.

6.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés

a) az idősek egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférése;

6.3.1. számú táblázat - 65 évnél idősebb népesség és nappali ellátásban részesülő időskorúak száma

Év	65 év feletti lakosság száma (férfiak TS 026, nők TS 028)	Nappali ellátásban részesülő időskorúak száma (TS 129)	Házi segítségnyújtásban részesülők száma (TS 130)	Szociális étkeztetésben részesülők száma (TS 131)
	Fő	Fő	fő	fő
2018	271	398	669	2018
2019	270	387	657	2019
2020	270	371	641	2020
2021	274	377	651	2021
2022	268	374	642	2022
2023	257	371	628	2023

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A nappali ellátás szociális alapszolgáltatás, amely lehetőséget biztosít a napközbeni tartózkodásra, társas kapcsolatokra, valamint az alapvető higiéniai szükségletek kielégítésére. Igény szerint lehetőség van a napközbeni étkezésre is. Településünk idősödő korszerkezetű. *A nappali ellátásban részesülők száma és a házi segítségnyújtásban és szociális étkeztetésben részesülők száma minimális csökkenést mutat.* Idősek nappali ellátása és demens személyek nappali ellátása tekintetében egyre nagyobb szükség mutatkozik a demens ellátás biztosítására, hiszen az országos tendenciához hasonlóan településünk időseinél is egyre nagyobb arányban jelenik meg a demencia. A felügyelet biztosításával lehetőséget adunk a hozzátartozóknak, hogy munkájukat ne veszítsék el azáltal, hogy napközben biztonságos helyszínen, szakképzett gondozók vigyáznak szerettükre.

A tanyán élő lakosság (kiemelten az időskorúak) szolgáltatásokhoz való hozzáférése - a földrajzi távolság, a közlekedési nehézségek, és egyéni fizikális/egészségügyi problémák miatt - lényegesen nehezített. Így a térítésmentesen igénybe vehető tanyagondnoki szolgáltatás jelentős tényező és tényleges segítség az érintettek számára.

A szolgáltatás tartalmi részét elsősorban a hivatalos ügyintézők, az egészségügyi alap- és szakellátásokhoz való hozzájutás, továbbá közösségi programokra szállítás képezik. A tanyán élő időskorúak körében egyre nagyobb az igény a házi segítségnyújtás, és a jelzőrendszeres házi segítségnyújtás igénybe vételére, az igénylőket ellátó szakemberek kiszállításában is jelentős mértékben részt vesznek a tanyagondnokok. Továbbá a családsegítő szolgálat munkatársát, és a védőnőket is a tanyagondnokok juttatják el a családokhoz, ezáltal a tanyán élők esélyegyenlősége jelentősen javult a szolgáltatások igénybe vételét tekintve.

A házi segítségnyújtás olyan szolgáltatás, amely az igénybevevő önálló életvitelének fenntartását szükségleteinek megfelelően a lakásán, lakókörnyezetében biztosítja. A házi segítségnyújtás hozzájárul ahhoz, hogy az ellátást igénybe vevő fizikai, mentális és szociális szükséglete a saját környezetében, életkorának, élethelyzetének és egészségi állapotának megfelelően, meglévő képességeinek fenntartásával, felhasználásával biztosított legyen. Jelenleg 30 ellátottat gondoznak, ápolnak gondozóink. A házi segítségnyújtás mentesíti a családokat azon feladat alól, hogy az bentlakásos otthonra váró idős hozzátartozóik megfelelő ellátása biztosítva legyen.

A jelzőrendszeres házi segítségnyújtás a saját otthonukban élő, egészségi állapotuk és szociális helyzetük miatt rászoruló, a segélyhívó készülék megfelelő használatára képes időskorú vagy fogyatékkal élő személyek, illetve pszichiátriai betegek részére az önálló életvitel fenntartása

mellett felmerülő krízishelyzetek elhárítása céljából nyújtott ellátás. A 24 órás távfelügyelet biztosításával segélyhívás esetén az ügyeletes gondozó a lehető legrövidebb időn belül megjelenik a helyszínen, és a segélyhívás okául szolgáló probléma megoldása érdekében szükséges azonnali intézkedést megteszi, szükség esetén további, az egészségügyi és szociális alap- és szakellátás körébe tartozó ellátást kezdeményez. A gondozók minden riasztás alkalmával magukkal viszik a segítségnyújtáshoz szükséges eszközökkel felszerelt készenléti táskát. Térségi szinten jelenleg 209 db, ebből településünkön 29 db készülék van kihelyezve.

b) kulturális, közművelődési szolgáltatásokhoz való hozzáférés;

Az idősek klubjának kiemelt feladata az alapvető higiénés szükségletek biztosításán kívül, a társas kapcsolatok fenntartása, a kulturális kikapcsolódás lehetőségének biztosítása. A nappali ellátást igénybevevők részére a településen az anyagi lehetőségek függvényében rendszerint kirándulásokat szerveznek, más intézmények rendezvényeire ellátogatnak, jótékonysági bált szerveznek, ünnepek kapcsán (karácsony, anyák napja, idősek napja, stb.) ünnepségeket rendeznek, a mindennapos foglalkozásokon felül.

c) idősek informatikai jártassága;

Nincsenek pontos adatok erről a területről, azonban valószínűsíthető, hogy ebben a korosztályban alacsony az informatikai jártassággal rendelkezők száma. A Homokháti Szociális Központnak az elmúlt években volt az idősek informatikai jártasságát fejlesztő programja, melyre a következő időszakban is igény mutatkozik.

d) a generációk közötti programok.

A leghangsúlyosabban a hagyományok átörökítése az a terület, ahol az idősebb és fiatalabb generáció hatékonyan együtt tud működni. A hagyományok átadásának fontos része a hétköznapi és ünnepi szokások megismertetése. Rendszeresen megvalósulnak ilyen jellegű programok Zákányszéken, például az egészséghét, a falunap, az adventi gyertyagyújtás, vagy a falukarácsony.

6.4 Az időseket, az életkorral járó sajátos igények kielégítését célzó programok a településen

Az elmúlt évszázadokban a családok életében magától értetődő volt a fizikai közelség, a több generáció együttélése. A közös, nagyobb háztartások egyfajta biztonságot nyújtottak, hiszen a családtagok egyszerűen és gyorsan tudtak gondoskodni egymásról. Idővel azonban évszázados szokások szűntek meg vagy alakultak át azzal, hogy a családok szétszóródtak, és mára már egyre kevésbé jellemző a generációk együttélése. Az idős családtagról, ismerősökről való gondoskodás, az ő támogatásuk fontos és felelősségteljes feladat, amelyet hozzá kell igazítani a megváltozott körülményekhez és a technológia fejlődéséhez.

A szociális központ továbbra is kiemelten fontosnak tartja a szabadidős tevékenységek szervezését. Minden évben, hagyományosan kerül megrendezésre a Szépkorúak Kistérségi Farsangi Mulatsága, amely az ebben az évben a pandémiás helyzetre való tekintettel Húsvéti Nyuszibál keretében lett megtartva. Idősek Napja alkalmából egy-egy szál virággal lettek köszöntve a település szépkorúi.

Az idei évben lehetőségünk nyílt megszervezni és megrendezni a Húsvéti Nyuszi bált 2022.04.26-án a környező településről érkező szépkorúak részvételével. Létszámuk közel 200 fő

volt. A helyi Erdei pihenőben 2022. augusztus 17-én egy könnyed, vidám hangulatú napot is együtt töltöttek ellátottaink, ahol örömmel vettek részt a pikniken. A Kék Nefelejcs Nyugdíjas Klub aktív tagjai 2022-ben is elindultak az Országos Nyugdíjas Ki Mit Tud vetélkedő elődöntőjén, ahonnan sikeresen továbbjutottak a döntőbe, ahol kimagasló eredményt értek el. Betanításukat és kísérésüket a nappali ellátás dolgozói végezték.

A tanyán élő lakosság (kiemelten az időskorúak) szolgáltatásokhoz való hozzáférése - a földrajzi távolság, a közlekedési nehézségek, és egyéni fizikális/egészségügyi problémák miatt - lényegesen nehezített. Így a térítésmentesen igénybe vehető tanyagondnoki szolgáltatás jelentős tényező és tényleges segítség az érintettek számára. A szolgáltatás tartalmi részét elsősorban a hivatalos ügyintézők, az egészségügyi alap- és szakellátásokhoz való hozzájárulás, továbbá közösségi programokra szállítás képezik.

6.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

Az idősek helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Nemzedékek közötti kapcsolatok nehézségei	- Generációs programok szervezése, a társadalmi, kulturális programokban való aktív részvétel elősegítése
Idősek bentlakásos otthona esetében hosszú a várólista	- intézmény bővítése

7. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége

Fogyatékos személy: aki érzékszervi - így különösen látás-, hallásszervi, mozgásszervi, értelmi képességeit jelentős mértékben vagy egyáltalán nem birtokolja, illetőleg a kommunikációjában számottevően korlátozott, és ez számára tartós hátrányt jelent a társadalmi életben való aktív részvétel során.

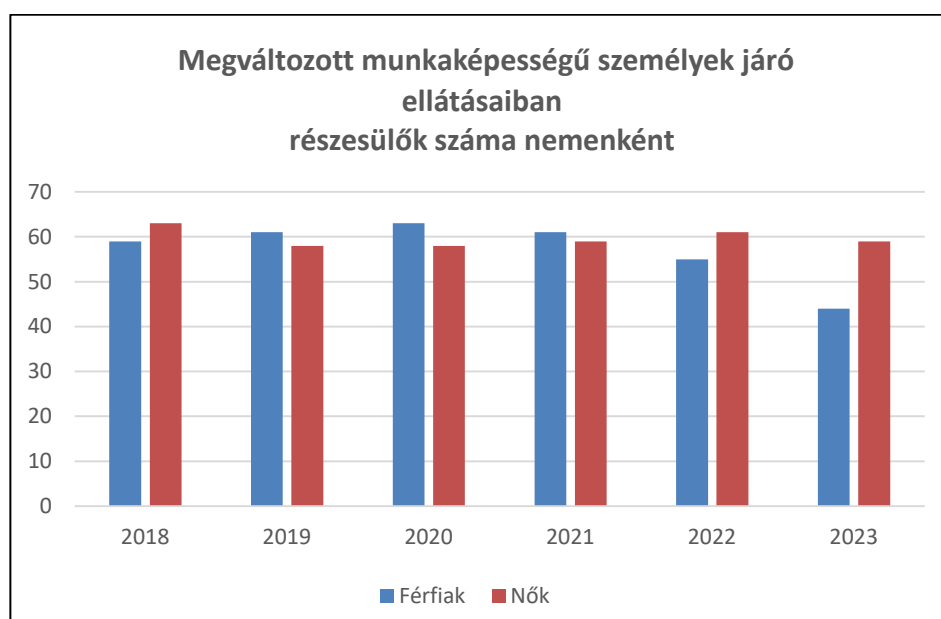
A Fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló egyezmény és az ahhoz kapcsolódó Fakultatív Jegyzőkönyv kihirdetéséről szóló 2007. évi XCII. törvény 1 cikk szerint fogyatékos személy minden olyan személy, aki hosszan tartó fizikai, értelmi, mentális vagy érzékszervi károsodással él, amely számos egyéb akadállyal együtt korlátozhatja az adott személy teljes, hatékony és másokkal egyenlő társadalmi szerepvállalását.

7.1 A településen fogyatékossgal élő személyek főbb jellemzői, sajátos problémái

- a) fogyatékossgal élő személyek foglalkoztatásának lehetőségei, foglalkoztatottsága, védett foglalkoztatás, közfoglalkoztatás;

7.1.1 számú táblázat - Megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülők száma nemenként			
Év	Megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülők száma - Férfiak (TS 061)	Megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülők száma - Nők (TS 062)	Összesen
2018	59	63	122
2019	61	58	119
2020	63	58	121
2021	61	59	120
2022	55	61	116
2023	44	59	103

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Folyamatos odafigyelést igényel a megváltozott munkaképességű emberek esélyegyenlőségének biztosítása, foglalkoztatásának elősegítése. Településünkön az ellátásban részesülő fogyatékkal élők száma *ris mértékben csökkenő tendenciát mutat.*

b) munkavállalást segítő lehetőségek;

A munkavállalói oldalon a fogyatékkal élők elhelyezkedése jellemzően nehezebb, mint nem sérült társaiké. A megváltozott munkaképességű emberek számára speciális foglalkoztatási formák megléte szükséges ahhoz, hogy tartós foglalkoztatás valósulhasson meg. A megváltozott munkaképességű személyek foglalkoztatására alkalmas munkahelyek felmérését szükséges elvégezni a községben.

A foglalkoztatást biztosító munkáltató köteles biztosítani a munkavégzéshez szükséges mértékben a munkahelyi környezet, így különösen a munkaeszközök, berendezések megfelelő átalakítását. Az átalakítással kapcsolatos költségek fedezésére a központi költségvetésből támogatás igényelhető. Ha a fogyatékos személy foglalkoztatása az integrált foglalkoztatás keretében nem megvalósítható, úgy számára speciális munkahelyek működtetésével a munkához való jogát lehetőség szerint biztosítani kell. A védett munkahelyet a központi költségvetés normatív támogatásban részesíti.

c) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén;

Országos probléma, hogy kevés a fogyatékkal élők számára megfelelő foglalkoztatási lehetőség, nem megoldott a foglalkoztatáshoz szükséges akadálymentesítés, nem biztosítottak különleges eszközök és feltételek. Probléma továbbá, ha nem áll rendelkezésre olyan foglalkoztatási szakember, aki a fogyatékos személy állapotának ismeretében javaslatot tesz a foglalkoztatás jellegére és helyére. Amennyiben nincs képzett szakember, aki a munkahelyi beszoktatást kísérelje, úgy az sikertelen lehet, amelynek következménye a fogyatékos munkavállaló alkalmatlanságának rövid időn belüli megállapítása. Ezek ismeretében szükséges lenne folyamatosan felkutatni a fogyatékkal élő munkavállalókkal is betölthető álláshelyeket.

d) önálló életvitelt támogató helyi intézmények, szolgáltatások, programok.

A Homokháti Szociális Központ támogató szolgálata a szükségletek speciális kielégítését végzi, az ellátottak életkorának, élethelyzetének és egészségi állapotának megfelelően a meglévő képességeik fenntartásával és felhasználásával. A támogató szolgálat célja a fogyatékos személyek lakókörnyezetben történő ellátása, életvitelének megkönnyítése, az izoláció, szegregáció elkerülése. Elsősorban a lakáson kívüli közszolgáltatások elérésének segítségével, a társadalmi integráció, valamint életvitelük önállóságának megőrzése mellett a lakáson belüli speciális segítségnyújtás biztosítása révén, az elérhető legmagasabb fokú életvitel elősegítése, az egészségügyi állapotának, szociális körülményeinek és egyéni elvárásoknak megfelelően.

Az ápolási, gondozási jellegű feladatok és a felügyelet biztosítása jelentős részét teszi ki a támogató szolgálat feladatainak. Fontos momentum az ellátási palettában a szállítási szolgáltatás és a szállításhoz kapcsolódó személyi segítség, melyre egyre nagyobb igény mutatkozik az ellátottak részéről. 2019. júliusától Zákányszék és Ruzsa közigazgatási területén elindításra került egy Ford Transit Custom típusú gépjármű, amely az Emberi Erőforrások Minisztériuma által támogatott pályázat útján került beszerzésre. A gépjárművel a sérült gyermekek szállítása történik a szegedi oktatási intézményekbe, akik ezáltal jutnak el azokba az iskolákba, ahol speciális segítséget kapnak a tanulási nehézségek leküzdésében. A szolgáltatás segíti a szülők munka világában történő elhelyezkedését is.

7.2 Fogyatékkal élő személyek pénzbeli és természetbeni ellátása, kedvezményei

Gyakori probléma, hogy a fogyatékos személy megfelelő információk hiányában nem részesül a számára jogszabály szerint járó pénzbeli és természetbeni ellátásban. Mindezek érdekében kell hatékonyan működni a jelzőrendszernek, mely nem csak a hatósági beavatkozás szintjén kell a családok életvitelét ellenőrizni, hanem egyfajta védőhálót képezni.

A fogyatékkal élők fogyatékosági támogatást vehetnek igénybe az illetékes járási hivatalnál benyújtott kérelem alapján. A Fot. 22. §-a alapján biztosított fogyatékosági támogatás a súlyosan fogyatékos személy részére az esélyegyenlőséget elősegítő, havi rendszerességgel járó pénzbeli juttatás. A támogatás célja, hogy - a súlyosan fogyatékos személy jövedelmétől függetlenül - anyagi segítséggel járuljon hozzá a súlyosan fogyatékos állapotból eredő társadalmi hátrányok mérsékléséhez.

Rokkantsági járadék: A rokkantsági járadékról szóló 83/1987. (XII. 27.) MT rendelet értelmében, aki a 25. életéve betöltése előtt teljesen munkaképtelenné vált, illetve 80 %-os vagy azt meghaladó mértékű egészségkárosodást szenvedett és nyugellátást, baleseti nyugellátást részére nem állapítottak meg, rokkantsági járadékra jogosult.

Közlekedési kedvezmény: A súlyos mozgáskorlátozott személyek közlekedési kedvezményeiről szóló 102/2011. (VI. 29.) Korm. rendelet 6. §-a értelmében szerzési és átalakítási támogatásra (közlekedési kedvezmény) a súlyos mozgáskorlátozott személy jogosult.

Parkolási igazolvány: Parkolási igazolványra az a személy jogosult,

- aki közlekedőképességében súlyosan akadályozott,
- aki látási fogyatékosnak; értelmi fogyatékosnak; autistának; mozgásszervi fogyatékosnak minősül,
- akit a vakok személyi járadékának bevezetéséről szóló rendelet alapján 2001. július 1-jét megelőzően vaknak minősítettek, vagy aki vaknak vagy gyengénlátónak, mozgásszervi fogyatékosnak, értelmi fogyatékosnak vagy autistának minősül.

7.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés lehetőségei, akadálymentesítés

Településünkön a közszolgáltatást nyújtó intézmények akadálymentesítése folyamatos. Az egészségügyi, szociális szolgáltatások, a kulturális programokhoz történő hozzáférés biztosítása érdekében a fizikai akadálymentesítés folyamatosan kerül kivitelezésre. A hatályos jogszabályoknak megfelelően új beruházások és a felújítások esetén az akadálymentesített környezet biztosításával történik. A Zákányszéki Művelődési Ház és Könyvtár teljes körű fizikai akadálymentesítése megtörtént a településen. Az elmúlt időszakban sikerült részlegesen akadálymentesíteni az óvoda, az iskola, a sportcsarnok és a polgármesteri hivatal épületét is, valamint megújult az 1. számú házi orvosi rendelő bejárata is. Több önkormányzati épület esetében szükséges az akadálymentesítés minél teljesebb körű biztosítása. Első lépésként a védőnői rendelő bejáratának akadálymentesítése a fő feladat, melynek megvalósítása már folyamatban van.

Az új építésű utakat, kerékpárutakat és egyéb közlekedési létesítményeket a településrendezési tervvel és a Településfejlesztési Konceptióval összhangban úgy kell építenünk, hogy minden tekintetben megfeleljenek az akadálymentes közlekedés feltételeinek. Jelenleg megvalósítás előtt áll a támogatásban részesített Zákányszék – Bordány irányában tervezett kerékpárút kiépítését célzó projekt.

7.4. Fogyatékosokkal élők sajátos igényeinek kielégítését célzó programok a településen

A 2011. évi népszámlálás adatai alapján 456 ezer fogyatékkal élő ember van Magyarországon. A fogyatékos népességben belül továbbra is a mozgássérülteké a legnépesebb csoport, majd őket követik a látás-, hallássérültek, értelmi fogyatékosok. Jelentősen emelkedett az egyéb fogyatékosokban szenvedők aránya is. A fogyatékkal élők esélyegyenlőségének biztosítása a település fontos feladata. A fogyatékkal élő emberek és családjuk a legsérülékenyebb társadalmi csoportot alkotják.

Feladatunk olyan környezet megteremtése, működtetése, hogy egyenlő eséllyel érvényesülhessenek a mindennapi élet során (közlekedés, egészségügyi és szociális ellátás, iskoláztatási és munkalehetőségek, kulturális és társadalmi élet, valamint a sport és a szórakozás területén is).

Az akadálymentesítés így első számú szempont, amely alapvető kritérium a hozzáférés biztosítása során. Az önkormányzati intézményei mind akadálymentesítettek. A fogyatékkal élők legnagyobb részének egyetlen megélhetési forrása az alacsony összegű nyugdíj, rehabilitációs ellátás, vagy segély. Egyes esetekben az iskolai végzettségük is elmarad az egészséges társaikétól, ami tovább rontja megélhetési esélyeiket. A tartós egészségügyi problémákkal, illetve fogyatékkal élők emberek munkaerő-piaci lehetőségei erősen behatárolódtak. A szociális ellátások területén a fogyatékosokkal élő személyek esetében a saját lakókörnyezetben történő segítségnyújtás kap elsődleges szerepet.

7.5 A fogyatékosokkal élőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák és a felszámolásukra irányuló kezdeményezések

Zákányszék ellátási területén 3 tanyagondnoki szolgálat működik, három különböző körzetben. A tanyagondnokok széleskörű szolgáltatást nyújtanak a lakosság részére: napi, heti rendszerességgel az alapvető közszolgáltatásokhoz, kulturális programokhoz való hozzájutást segítik, támogatva ezzel a tanyán élők esélyegyenlőségének javítását. A tanyagondnokok részt vesznek a szociális étkeztetésben olyan módon, hogy az ebédet kiszállítják a külterületen élő igénybe vevőknek. Közreműködnek bevásárlásokban, gyógyszerek kiváltásában, orvoshoz szállításban, továbbá szállítják az érdeklődő lakosokat a kulturális programokra, egyéb rendezvényekre. Fentiekén kívül rugalmasan, a felmerülő szükségletekhez igazodóan teljesítik az ellátást igénybe vevők, szolgáltatáshoz kapcsolódó kéréseit.

A tanyagondnoki szolgálat a mozgásszervi fogyatékosokon sokszor nehezen tudott segíteni, hiszen a terepjáró funkcióval rendelkező járművekbe a ki és beszállás, tolokocsi, járókeret elhelyezése akadályokba ütközött. Ezt a problémát sikerült megoldani 2009. 05. 01-től, amikor az önkormányzat pályázati forrás igénybevételével vásárolt egy mozgáskorlátozottak szállítására is alkalmas 8+1 fős gépjárművet. Ezt a kisbuszt azóta sikerült több alkalommal újabb járművekre lecserélni. A külterületi utak és az intenzív igénybevétel indokolja a tanyagondnoki gépjárművek időszakonként történő cseréjét.

A munkavállalói oldalon a fogyatékkal élők elhelyezkedése jellemzően nehezebb, mint nem sérült társaiké. A megváltozott munkaképességű emberek számára speciális foglalkoztatási formák megléte szükséges ahhoz, hogy tartós foglalkoztatás valósulhasson meg. A megváltozott munkaképességű személyek foglalkoztatására alkalmas munkahelyek felmérését szükséges lehet elvégezni a községben.

7.6 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása

A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
A helyi intézmények akadálymentesítése	- helyi intézmények lehetőség szerint történő

hiányos	akadálymentesítése
---------	--------------------

Több célcsoportot érintő, településszintű megállapítások	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Bölcsődei férőhelyek száma alacsony a felmerülő igényekhez képest	Új, kétcsoportos bölcsőde építése
Zákányszék és Bordány között hiányzó kerékpárút szakasz Szeged és Üllés irányában, valamint közlekedésbiztonság fokozása szükséges Zákányszék központjában	Zákányszék – Bordány kerékpárút kiépítése, egyúttal gyalogos átkelőhely kialakítása Zákányszék központjában
A közterületi játszótérek száma kevés a településen	Játszóterépítés, fejlesztés

8. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása

- a) a 3-7. pontban szereplő területeket érintő civil, egyházi, karitatív szervezeti szolgáltató és érdekvédelmi szervezetek, önszerveződések feltérképezése (közfeladatot ellátó szervezetek, közfeladatonként bemutatva, önkéntesek száma, partnerségi megállapodások száma);

A településen figyelmet kell fordítani az öntevékeny társadalmi szervezetek működésére. E szerveződések, szervezetek az egyéneket a közélet színteréhez kapcsolják, a helyi közügyek, a helyi társadalmi-gazdasági folyamatokba bekapcsolják. E szervezetek számának gyarapodása a település polgárosodásának kísérő jelensége, melyek a jövőben jelentékenyebb szerepet fognak játszani, betölteni a település közéletében. A civil szervezetek aktívan közreműködnek a helyi közéletben. Többségük egyesület, és elsősorban a védelem, a szociális ellátás és egészségügy, a turisztika, az ifjúságügy és a sport területén működnek. Növekvő számuk a helyi közösség önszervező hajlamát mutatják. A civil szervezetek céljai, feladatai között szerepel a község lakosságát érintő esélyegyenlőség megteremtése. Az egyenlő hozzáférés az általuk szervezett programokhoz.

- b) helyi önkormányzati, nemzetiségi önkormányzati, egyházi, civil szektor és gazdasági szereplők közötti partnerség bemutatása;

Önkormányzatunk szoros kapcsolatot ápol a Zákányszéki Egyházközséggel és a Zákányszéki Szentháromság Plébániával egyaránt.

- c) önkormányzatok közötti, illetve térségi, területi társulásokkal való partnerség, társadalmi felzárkózást segítő közös programok bemutatása;

A kistérség települési önkormányzatai között ágazati, szakmai feladataik gazdaságosabb, költségtakarékosabb ellátása társulási megállapodások, egyéb megállapodások keretében történik, melyek kiegészítő állami hozzájárulás igénybevételével járnak. A 2.2 pontban bemutatásra kerültek a helyi esélyegyenlőségi program térségi, társulási kapcsolódásai. Cél, hogy a társulások és döntéshozók tevékenységük során figyelemmel legyenek az esélyegyenlőség minden területen történő érvényesülésére.

- d) a nemzetiségi önkormányzatok célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége

Zákányszéken nincs nemzetiségi önkormányzat.

- e) civil szervezetek célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége;

Zákányszéki Civil szervezetek:

Zákányszéki Nőegylet:

A Nőegylet célja a nők érdekeinek védelme és tagjainak érdekképviselete. Aktívan részt vesz a település életében.

Zákányszék Községi Sportkör:

A Zákányszék Községi Sportkör 1989.-ben alakult a korábbi hagyományokra építkezve.

A sportegyesület célja: a rendszeres sportolás, testedzés, felüdülés biztosítása, tagjainak nevelése, a társadalmi öntevékenység és a közösségi élet kibontakoztatása. Az egyesület fontos feladata működési területén elősegíteni, és megerősíteni a település oktatási intézményeiben tanuló gyermekekben, a sport és a mozgás szeretetét az esélyegyenlőségi szempontok kiemelt figyelembevételével.

Zákányszéki Szabadidő és Ifjúsági Tömegsport Egyesület: (SZITE)

Az egyesület alapvető célja Zákányszék község lakosságának valamennyi korosztálya számára a szabadidő eltöltésére, valamint az egészségmegőrzés, a betegség megelőzése érdekében tömegsportolási, valamint az ifjúság számára sportolási lehetőséget biztosítson.

Ezerarcú természetvédelmi és Turisztikai Egyesület:

Az Egyesület általános célja Zákányszék turisztikai fejlesztése, a falusi turizmus terén új, piacképes kínálatok kimunkálása, a fejlesztési törekvések összefogása koordinálása és hatékonyságuk javítása. A jellemző táji-, természeti-, kulturális értékeink megóvása és adottságaink kibontakoztatása' sajátos és vonzó település arculatának kialakítása, Fenntartható Fejlődési programjának elősegítése. Vidéki örökség megőrzése. Szervezetek, vállalkozások és magánszemélyek partnerségéhez a megfelelő szervezeti keret biztosítása a tudatos fejlesztése terén, valamint a tervezett fejlesztések érdekében összehangolt és célirányos forrásszerzés lehetővé tétele.

Zákányszéki Polgárőr Csoport:

A csoport céljai és feladatai:

- Zákányszék község közbiztonságának javítása és megőrzése, a lakosság és a bűnüldöző szervezetek közötti bizalom és együttműködés elősegítése. Az élet és vagyonvédelem biztosítása, bűncselekmények megelőzése érdekében kifejtett önkéntes tevékenység. A település rendezvényeinek biztosításában és a tanyavilág védelmében komoly szerepet kap az egyesület.

Közhasznú Alapítvány a Zákányszéki Általános Iskola Diákjaiért
Zákányszék Jövőjéért alapítvány
Zákányszéki Földtulajdonosok Vadásztársasága
Zákányszéki Otthonokért Egyesület
Zákányszéki Gazdakör
Zákányszéki Egyházközség

f) for-profit szereplők részvétele a helyi esélyegyenlőségi feladatok ellátásában.

Az önkormányzat a vállalkozásokkal jó kapcsolatot tart, hiszen az önkormányzat számára fontos a vállalkozások szerepvállalása a helyi közéletben. A jó partneri kapcsolatnak köszönhetően együtt hatékonyan tudnak kiállni az esélyegyenlőség megteremtése mellett.

A társadalmi partnerség és együttműködés egyik eszköze a HEP Fórumok szervezése.

HEP Fórumok segítségével a helyi állami, önkormányzati, egyházi és civil szervezetek között a hatékonyabb együttműködés alakulhat ki a célcsoportok esélyegyenlőségi problémáinak a beazonosításában, a problémákra adekvátan válaszoló intézkedések megfogalmazásában, összehangolásában, valamint a HEP intézkedéseinek megvalósításában, megkönnyítve így az önkormányzatok esélyteremtő feladatainak ellátását.

9. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága

a) a helyzetelemzésben meghatározott esélyegyenlőségi problémák kapcsán érintett nemzetiségi önkormányzatok, egyéb partnerek (állami vagy önkormányzati intézmények, egyházak, civil szervezetek, stb.) bevonásának eszközei és eljárásai a HEP elkészítésének folyamatába;

A települési esélyegyenlőségi program készítése az intézmények és civil szervezetek bevonásával történt, az adattáblák kitöltése alapján létrejött helyzetelemzés alapozta meg a program intézkedési tervét.

Az adatgyűjtés kiterjedt az önkormányzaton kívül az intézményekre, társintézményekre, közoktatási intézményekre, szervekre. Az összegyűjtött adatok elemzésekor megfogalmazódtak a településen élők problémái, az esélyegyenlőség biztosítását segítő megoldások. Az adatgyűjtés kiterjedt Zákányszék község közigazgatási területén a kistérségi és helyi dokumentumokra. A Program átfogó képet ad a településen élő célcsoportok hétköznapi életéről, lehetőségeiről, jövőjéről. Az elkészült dokumentumtervezet a helyben szokásos módon, a település honlapján (www.zakanyszek.hu) kerül közzétételre, azzal a céllal, hogy a lakosság megismerje és véleményezhesse.

b) az a) pont szerinti szervezetek és a lakosság végrehajtással kapcsolatos észrevételeinek visszacsatolását szolgáló eszközök bemutatása, valamint annak rögzítése, hogy működtet-e HEP Fórumot.

A Képviselő-testület által elfogadott Esélyegyenlőségi Programot Zákányszék Község honlapján elérhetővé tesszük a megvalósításában résztvevő szervezetek és a lakosság számára. A monitoring

a társszervezetek vezetői, a célcsoportok képviselői, a civil szervezetek képviselői, és a Polgármesteri Hivatal munkatársai bevonásával történik. A társadalmi partnerség és együttműködés egyik eszköze a HEP Fórumok szervezése. HEP Fórumok segítségével a helyi állami, önkormányzati, egyházi és civil szervezetek között a hatékonyabb együttműködés alakulhat ki a célcsoportok esélyegyenlőségi problémáinak a beazonosításában, a problémákra adekvátan válaszoló intézkedések megfogalmazásában, összehangolásában, valamint a HEP intézkedéseinek megvalósításában, megkönnyítve így az önkormányzat esélyteremtő feladatainak ellátását.

- c) A képviselő-testületi döntést követően az elfogadott HEP dokumentumot, valamint a hiteles határozatot a települési önkormányzat a helyben szokásos módon közzé teszi, és megküldi a TEF esélyegyenlőségi mentora részére. A TEF az települési önkormányzatok HEP-jeit közzéteszi, honlapján megjelenti.

1. A HEP IT részletei

A helyzetelemzés megállapításainak összegzése

Célcsoport	Következtetések	
	problémák beazonosítása rövid megnevezéssel	fejlesztési lehetőségek meghatározása rövid címmel
Romák és/vagy mélyszegénységben élők	<ul style="list-style-type: none"> - A tartósan elhelyezkedni nem tudók aránya - Adósságcsapda-, pénzgazdálkodási ismeretek hiánya 	<ul style="list-style-type: none"> - közmunkaprogramok megvalósítása - életvezetési és tájékoztató programok szervezése
Gyermekek	<ul style="list-style-type: none"> - Hátrányos helyzet generációk közötti öröklődése - Jövőkép hiánya 	<ul style="list-style-type: none"> - programok szervezése a szülők és gyermekek bevonásával - kortárs csoportok működtetése, pályaorientációs programok
Nők	<ul style="list-style-type: none"> - Visszatérés nehézsége a munka világába - Életmódból adódó betegségek kialakulása 	<ul style="list-style-type: none"> - közmunkaprogramok megvalósítása, tájékoztatás, bölcsőde építés - Egészségprogramok megvalósítása
Idősek	<ul style="list-style-type: none"> - Nemzedékek közötti kapcsolatok nehézségei - Idősek bentlakásos otthona esetében hosszú a várólista 	<ul style="list-style-type: none"> - Generációs programok szervezése (hagyományos települési rendezvények) - idősek otthonának bővítése
Fogyatékkal élők	<ul style="list-style-type: none"> - A helyi intézmények akadálymentesítése hiányos 	<ul style="list-style-type: none"> - védőnői rendelő felújítása és akadálymentesítése
<i>Több célcsoportot érintő, településszintű megállapítás</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Bölcsődei férőhelyek száma alacsony a felmerülő igényekhez képest - Zákányszék és Bordány között hiányzó kerékpárút szakasz Szeged és Üllés irányában, valamint közlekedésbiztonság fokozása szükséges Zákányszék központjában - A közterületi játszóterek száma kevés a településen 	<ul style="list-style-type: none"> Új, kétszoboros bölcsőde építése Zákányszék – Bordány kerékpárút kiépítése, egyúttal gyalogos átkelőhely kialakítása Zákányszék központjában Játszóterépítés, fejlesztés

Jövőképünk

Olyan településen kívánunk élni, ahol a romák be tudnak illeszkedni a helyi közösségbe.
Fontos számunkra, hogy a mélyszegénységben élők felzárkózási esélyei biztosítottak legyenek.
Kiemelt területnek tartjuk a gyerekek oktatási és szociális helyzetének javítását.
Folyamatosan odafigyelünk az idősek egészségügyi és szociális ellátására.
Elengedhetetlennek tartjuk a nők esetén a foglalkoztatás szintjének javítását.
Különös figyelmet fordítunk a fogyatékkal élők számára akadálymentes környezet kialakítására.

Az intézkedési területek részletes kifejtése (intézkedésenként, kitöltése javasolt, opcionális)

A	Intézkedés címe:	(Vissza)út a munka világába
B	Feltárt probléma megnevezése	A foglalkoztatáshoz jutás és foglalkoztatásban való maradás nehézségei, a tartósan elhelyezkedni nem tudók aránya
C	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A helyi munkanélküliség csökkentése, közmunka programok megvalósítása. A Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztályával való kapcsolattartás erősítése. A célcsoport és a lakosság folyamatos tájékoztatása a munkaerőpiacra történő visszajutás lehetőségeiről és képzési lehetőségekről.
D	A cél összhangja más helyi stratégiai dokumentumokkal	Zákányszék Hosszútávlatú Településfejlesztési Konceptiója Gazdasági program 2020 – 2024
E	A cél kapcsolódása országos szakpolitikai stratégiákhoz	Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkóztatási Stratégia
F	Tevékenységek (az intézkedés tartalma) pontokba szedve	1. Adatgyűjtés 2. Forrásteremtés 3. Megvalósítás
G	Az intézkedés felelőse	Polgármester
H	Az intézkedés megvalósításának határideje	Folyamatos
I	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Helyi munkanélküliségi adatok
J	Az intézkedés megvalósításához szükséges (humán, pénzügyi, technikai) erőforrások	Résztevők: a célcsoport tagjai, Polgármesteri hivatal, Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztálya, civil szervezetek, helyi vállalkozók. Pályázati forrás bevonásával valósítható meg.
K	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága	Pályázati forrás bevonásával fenntartható.
L	Önkormányzatok közötti együttműködésben megvalósuló intézkedés esetében az együttműködés bemutatása	nem releváns

A	Intézkedés címe:	Életvezetési és tájékoztató programok megvalósítása
B	Feltárt probléma megnevezése	Adósságcsapda-, pénzgazdálkodási ismeretek hiánya (díjhátralékok, hitelek)
C	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	R: a probléma okainak feltérképezése K: a célcsoport és a lakosság tájékoztatása a programokról H: tanácsadó program szervezése
D	A cél összhangja más helyi stratégiai dokumentumokkal	Zákányszék Hosszútávlatú Településfejlesztési Koncepciója Gazdasági program 2020 – 2024
E	A cél kapcsolódása országos szakpolitikai stratégiákhoz	Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkóztatási Stratégia
F	Tevékenységek (az intézkedés tartalma) pontokba szedve	1. Adatgyűjtés 2. Forrásteremtés 3. Megvalósítás
G	Az intézkedés felelőse	Polgármester
H	Az intézkedés megvalósításának határideje	Folyamatos
I	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Megvalósított tájékoztató programok, célcsoportból elért személyek száma
J	Az intézkedés megvalósításához szükséges (humán, pénzügyi, technikai) erőforrások	Résztevők: a célcsoport tagjai, Polgármesteri hivatal, civil szervezetek, helyi vállalkozók. Pályázati forrás bevonásával valósítható meg.
K	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága	Önerőből is megvalósítható
L	Önkormányzatok közötti együttműködésben megvalósuló intézkedés esetében az együttműködés bemutatása	nem releváns

A	Intézkedés címe:	Célzott gyermek – szülő foglalkozások a közösségi programok alkalmával
B	Feltárt probléma megnevezése	Hátrányos helyzet generációk közötti öröklődése
C	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	R: hátrányos helyzet kialakulásának- és kitörési lehetőségek vizsgálata K: a célcsoport és a lakosság tájékoztatása a programokról H: pozitív minta bemutatása közösségi programon keresztül
D	A cél összhangja más helyi stratégiai dokumentumokkal	Gazdasági program 2020 – 2024
E	A cél kapcsolódása országos szakpolitikai stratégiákhoz	Nemzeti Ifjúsági Stratégia (2009-2024) „Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia (2007-2032)
F	Tevékenységek (az intézkedés tartalma) pontokba szedve	1. Adatgyűjtés 2. Forrásteremtés 3. Megvalósítás
G	Az intézkedés felelőse	Polgármester, intézményvezetők
H	Az intézkedés megvalósításának határideje	Folyamatos
I	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Megvalósított programok száma és az azokon résztvevők létszáma
J	Az intézkedés megvalósításához szükséges (humán, pénzügyi, technikai) erőforrások	Résztvevők: Célcsoport tagjai, Polgármesteri hivatal, Művelődési Ház, Általános iskola, Óvoda és Bölcsőde, Szülői Munkaközösségek, Gyermekjóléti szolgálat, civil szervezetek, helyi vállalkozók. Pályázati forrással emelhető a rendezvények száma és színvonala.
K	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága	Pályázati forrás bevonása nélkül is fenntartható.
L	Önkormányzatok közötti együttműködésben megvalósuló intézkedés esetében az együttműködés bemutatása	nem releváns

A	Intézkedés címe:	Kortárs csoportok működési feltételeinek biztosítása
B	Feltárt probléma megnevezése	Jövőkép hiánya és magatartásbeli problémák a fiatal korosztály esetében
C	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	R: Célcsoport motiválási lehetőségeinek felmérése K: a célcsoport és a lakosság tájékoztatása a programokról H: Társadalmi beilleszkedés, személyiségfejlesztés elősegítése
D	A cél összhangja más helyi stratégiai dokumentumokkal	Gazdasági program 2020 – 2024
E	A cél kapcsolódása országos szakmapolitikai stratégiákhoz	Nemzeti Ifjúsági Stratégia (2009-2024) „Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia (2007-2032)
F	Tevékenységek (az intézkedés tartalma) pontokba szedve	1. Adatgyűjtés 2. Forrásteremtés 3. Megvalósítás
G	Az intézkedés felelőse	Intézményvezetők
H	Az intézkedés megvalósításának határideje	Folyamatos
I	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Zákányszéken működő ifjúsági csoportok, csapatok tagjainak száma
J	Az intézkedés megvalósításához szükséges (humán, pénzügyi, technikai) erőforrások	Résztevők: Célcsoport tagjai, Polgármesteri hivatal, Művelődési Ház, Általános Iskola, Óvoda és Bölcsőde, civil szervezetek.
K	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága	Intézményi keretek között fenntartható.
L	Önkormányzatok közötti együttműködésben megvalósuló intézkedés esetében az együttműködés bemutatása	nem releváns

A	Intézkedés címe:	(Vissza)út a munka világába nők számára
B	Feltárt probléma megnevezése	A kisgyermekes nők helyben nem találnak munkát, munkahelyek hiánya
C	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A helyi munkanélküliség csökkentése, közmunka programok megvalósítása. A Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztályával való kapcsolattartás erősítése. A célcsoport és a lakosság folyamatos tájékoztatása a munkaerőpiacra történő visszajutás lehetőségeiről és képzési lehetőségekről.
D	A cél összhangja más helyi stratégiai dokumentumokkal	Zákányszék Hosszútávlatú Településfejlesztési Konceptiója Gazdasági program 2020 – 2024
E	A cél kapcsolódása országos szakpolitikai stratégiákhoz	Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkóztatási Stratégia Nők és Férfiak Társadalmi Egyenlőségét Elősegítő Nemzeti Stratégia (2010-2021)
F	Tevékenységek (az intézkedés tartalma) pontokba szedve	1. Adatgyűjtés 2. Forrásteremtés 3. Megvalósítás
G	Az intézkedés felelőse	Polgármester
H	Az intézkedés megvalósításának határideje	Folyamatos
I	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Helyi munkanélküliségi adatok
J	Az intézkedés megvalósításához szükséges (humán, pénzügyi, technikai) erőforrások	Résztevők: a célcsoport tagjai, Polgármesteri hivatal, Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztálya, civil szervezetek, helyi vállalkozók. Pályázati forrás bevonásával valósítható meg.
K	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága	Pályázati forrás bevonásával fenntartható.
L	Önkormányzatok közötti együttműködésben megvalósuló intézkedés esetében az együttműködés bemutatása	nem releváns

A	Intézkedés címe:	Egészségprogramok megvalósítása
B	Feltárt probléma megnevezése	Az egészségtudatos életvitel- és a megelőzésre vonatkozó ismeretek hiánya
C	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	R: Szűrővizsgálatok jelentőségének megismertetése, népszerűsítése K-H: a célcsoport és a lakosság tájékoztatása, Települési egészség hét és egészségnapok lebonyolítása
D	A cél összhangja más helyi stratégiai dokumentumokkal	Zákányszék Hosszútávlatú Településfejlesztési Koncepciója Gazdasági program 2020 – 2024
E	A cél kapcsolódása országos szakpolitikai stratégiákhoz	Nők és Férfiak Társadalmi Egyenlőségét Elősegítő Nemzeti Stratégia (2010-2021)
F	Tevékenységek (az intézkedés tartalma) pontokba szedve	1. Adatgyűjtés 2. Forrásteremtés 3. Megvalósítás
G	Az intézkedés felelőse	Művelődési ház vezetője
H	Az intézkedés megvalósításának határideje	Folyamatos
I	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Megvalósított programok száma és a célcsoportból résztvevők létszáma
J	Az intézkedés megvalósításához szükséges (humán, pénzügyi, technikai) erőforrások	Résztvevők: a célcsoport tagjai, Művelődési Ház, házi orvosok, önkormányzat, civil szervezetek. Pályázati forrás bevonásával valósítható meg hatékonyan.
K	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága	Pályázati forrás nélkül is fenntartható.
L	Önkormányzatok közötti együttműködésben megvalósuló intézkedés esetében az együttműködés bemutatása	nem releváns

A	Intézkedés címe:	Generációs programok szervezése
B	Feltárt probléma megnevezése	Nemzedékek közötti kapcsolatok nehézségei
C	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	R: lehetőségek, igények felmérése K: a célcsoport és a lakosság tájékoztatása a programokról H: generációkon átívelő programok szervezése, aktív részvétel elősegítése
D	A cél összhangja más helyi stratégiai dokumentumokkal	Zákányszék Hosszútávlatú Településfejlesztési Konceptiója Gazdasági program 2020 – 2024
E	A cél kapcsolódása országos szakmapolitikai stratégiákhoz	Nemzeti Ifjúsági Stratégia (2009-2024) Idősügyi Nemzeti Stratégia (2010-2022), (2023-2024)
F	Tevékenységek (az intézkedés tartalma) pontokba szedve	1. Adatgyűjtés 2. Forrásteremtés 3. Megvalósítás
G	Az intézkedés felelőse	Művelődési Ház vezetője, intézményvezetők
H	Az intézkedés megvalósításának határideje	Folyamatos
I	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Megvalósított programok száma és a célcsoportokból résztvevők létszáma
J	Az intézkedés megvalósításához szükséges (humán, pénzügyi, technikai) erőforrások	Résztvevők: a célcsoport tagjai, Polgármesteri hivatal, Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztálya, civil szervezetek, helyi vállalkozók. Pályázati forrás bevonásával emelhető a programok színvonala.
K	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága	Intézményi keretek között önerőből is fenntartható
L	Önkormányzatok közötti együttműködésben megvalósuló intézkedés esetében az együttműködés bemutatása	nem releváns

A	Intézkedés címe:	Bentlakásos otthon bővítése
B	Feltárt probléma megnevezése	Idősek bentlakásos otthona esetében hosszú a várólista
C	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	Férőhelybővítés
D	A cél összhangja más helyi stratégiai dokumentumokkal	Zákányszék Hosszútávlatú Településfejlesztési Koncepciója Gazdasági program 2020 – 2024
E	A cél kapcsolódása országos szakpolitikai stratégiákhoz	Idősügyi Nemzeti Stratégia (2010-2022), (2023-2024)
F	Tevékenységek (az intézkedés tartalma) pontokba szedve	1. Adatgyűjtés 2. Forrásteremtés 3. Megvalósítás
G	Az intézkedés felelőse	Polgármester, intézményvezető
H	Az intézkedés megvalósításának határideje	2027. december
I	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Férőhelyek számának növekedése
J	Az intézkedés megvalósításához szükséges (humán, pénzügyi, technikai) erőforrások	Résztevők: Önkormányzat, Homokháti Szociális Központ Pályázati forrás bevonásával valósítható meg.
K	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága	Költségalapú szociális feladatellátásról van szó
L	Önkormányzatok közötti együttműködésben megvalósuló intézkedés esetében az együttműködés bemutatása	Esetleges pályázati kiírás szerint

A	Intézkedés címe:	Intézmények akadálymentesítése
B	Feltárt probléma megnevezése	A helyi intézmények akadálymentesítése hiányos
C	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	Akadálymentesített helyi intézmények
D	A cél összhangja más helyi stratégiai dokumentumokkal	Zákányszék Hosszútávlatú Településfejlesztési Koncepciója Gazdasági program 2020 – 2024
E	A cél kapcsolódása országos szakpolitikai stratégiákhoz	Országos Fogymegvalósítási Program (2015-2025)
F	Tevékenységek (az intézkedés tartalma) pontokba szedve	1. Kivitelezővel történő folyamatos kapcsolattartás 2. Megvalósítás
G	Az intézkedés felelőse	Polgármester, intézményvezetők
H	Az intézkedés megvalósításának határideje	2023. július, folyamatos
I	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	A védőnői rendelő bejáratának akadálymentesítése, egyéb épületek részleges akadálymentesítése
J	Az intézkedés megvalósításához szükséges (humán, pénzügyi, technikai) erőforrások	Résztevők: önkormányzat, intézmények Pályázati forrás bevonásával valósítható meg.
K	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága	nem releváns
L	Önkormányzatok közötti együttműködésben megvalósuló intézkedés esetében az együttműködés bemutatása	nem releváns

A	Intézkedés címe:	Új, kétszobos bölcsőde építése
B	Feltárt probléma megnevezése	Bölcsődei férőhelyek száma alacsony a felmerülő igényekhez képest
C	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	Bölcsődei férőhelyek számának növelése új építésű bölcsőde kialakításával.
D	A cél összhangja más helyi stratégiai dokumentumokkal	Zákányszék Hosszútávlatú Településfejlesztési Konceptiója Gazdasági program 2020 – 2024
E	A cél kapcsolódása országos szakpolitikai stratégiákhoz	Nemzeti Ifjúsági Stratégia (2009-2024) Nők és Férfiak Társadalmi Egyenlőségét Elősegítő Nemzeti Stratégia (2010-2021)
F	Tevékenységek (az intézkedés tartalma) pontokba szedve	1. Szerződéskötés 2. Megvalósítás
G	Az intézkedés felelőse	Polgármester
H	Az intézkedés megvalósításának határideje	2024. december
I	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Új bölcsőde építése
J	Az intézkedés megvalósításához szükséges (humán, pénzügyi, technikai) erőforrások	Résztevők: Önkormányzat, Intézmény Pályázati forrás bevonásával valósítható meg.
K	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága	Valós igényen alapul a tervezett beruházás
L	Önkormányzatok közötti együttműködésben megvalósuló intézkedés esetében az együttműködés bemutatása	nem releváns

A	Intézkedés címe:	Zákányszék – Bordány kerékpárút kiépítése, egyúttal gyalogos átkelőhely kialakítása Zákányszék központjában
B	Feltárt probléma megnevezése	Zákányszék és Bordány között hiányzó kerékpárút szakasz Szeged és Üllés irányában, valamint közlekedésbiztonság fokozása szükséges Zákányszék központjában
C	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	3387 fm kerékpárút építése és egy gyalogos átkelőhely kialakítása
D	A cél összhangja más helyi stratégiai dokumentumokkal	Zákányszék Hosszútávlatú Településfejlesztési Koncepciója Gazdasági program 2020 – 2024
E	A cél kapcsolódása országos szakmapolitikai stratégiákhoz	Nemzeti Ifjúsági Stratégia (2009-2024) Nők és Férfiak Társadalmi Egyenlőségét Elősegítő Nemzeti Stratégia (2010-2021)
F	Tevékenységek (az intézkedés tartalma) pontokba szedve	1. Kivitelezők kiválasztása 2. Megvalósítás
G	Az intézkedés felelőse	Polgármester
H	Az intézkedés megvalósításának határideje	2025. december
I	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	3387 fm kerékpárút építése és egy gyalogos átkelőhely kialakítása
J	Az intézkedés megvalósításához szükséges (humán, pénzügyi, technikai) erőforrások	Résztvevők: Önkormányzat Pályázati forrás bevonásával valósítható meg.
K	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága	Valós igényen alapul a tervezett beruházás
L	Önkormányzatok közötti együttműködésben megvalósuló intézkedés esetében az együttműködés bemutatása	Bordány nagyközséggel egy időben végrehajtandó beruházás

A	Intézkedés címe:	Játszótérépítés, fejlesztés
B	Feltárt probléma megnevezése	A közterületi játszóterek száma kevés a településen
C	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A közterületi játszóterek számának növelése
D	A cél összhangja más helyi stratégiai dokumentumokkal	Zákányszék Hosszútávlatú Településfejlesztési Konceptiója Gazdasági program 2020 – 2024
E	A cél kapcsolódása országos szakpolitikai stratégiákhoz	Nemzeti Ifjúsági Stratégia (2009-2024) Nők és Férfiak Társadalmi Egyenlőségét Elősegítő Nemzeti Stratégia (2010-2021)
F	Tevékenységek (az intézkedés tartalma) pontokba szedve	1. Kivitelezőkkel folyamatos kapcsolattartás 2. Megvalósítás
G	Az intézkedés felelőse	Polgármester
H	Az intézkedés megvalósításának határideje	2023. július
I	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Játszótérépítés két új helyszínen
J	Az intézkedés megvalósításához szükséges (humán, pénzügyi, technikai) erőforrások	Résztevők: Önkormányzat Pályázati forrás bevonásával valósítható meg.
K	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága	Valós igényen alapul a tervezett beruházás
L	Önkormányzatok közötti együttműködésben megvalósuló intézkedés esetében az együttműködés bemutatása	nem releváns

2. Összegző táblázat - A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése	A helyzetelemzés következtetéseiben feltárt probléma megnevezése	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A cél összhangja más helyi stratégiai dokumentumokkal	A cél kapcsolódása országos szakmapolitikai stratégiákhoz	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága	Önkormányzatok közötti együttműködésben megvalósuló intézkedés esetében az együttműködés bemutatása
0. Településszintű probléma												
1	Új, kétcsoportos bölcsőde építése	Bölcsődei férőhelyek száma alacsony a felmerülő igényekhez képest	Bölcsődei férőhelyek számának növelése új építésű bölcsőde kialakításával	Zákányszék Hosszútávlatú Településfejlesztési Konceptiója Gazdasági program 2020 – 2024	Nemzeti Ifjúsági Stratégia (2009-2024) Nők és Férfiak Társadalmi Egyenlőségét Elősegítő Nemzeti Stratégia (2010-2021)	1. Szerződéskötés 2. Megvalósítás	Polgármester	2024. december	Új bölcsőde építése	Résztevők: Önkormányzat, Intézmény Pályázati forrás bevonásával valósítható meg.	Valós igényen alapuló tervezett beruházás	nem releváns
2	Zákányszék – Bordány kerékpárút kiépítése, egyúttal gyalogos átkelőhely kialakítása Zákányszék központjában	Zákányszék és Bordány között hiányzó kerékpárút szakasz Szeged és Üllés irányában, valamint közlekedésbiztonság fokozása Zákányszék központjában	3387 fm kerékpárút építése és egy gyalogos átkelőhely kialakítása	Zákányszék Hosszútávlatú Településfejlesztési Konceptiója Gazdasági program 2020 – 2024	Nemzeti Ifjúsági Stratégia (2009-2024) Nők és Férfiak Társadalmi Egyenlőségét Elősegítő Nemzeti Stratégia (2010-2021)	1. Kivitelezők kiválasztása 2. Megvalósítás	Polgármester	2025. december	3387 fm kerékpárút építése és egy gyalogos átkelőhely kialakítása	Résztevők: Önkormányzat Pályázati forrás bevonásával valósítható meg.	Valós igényen alapuló tervezett beruházás	Bordány nagyközséggel egy időben végrehajtandó beruházás

3	Játszótérépítés, fejlesztés	A közterületi játszóterek száma kevés a településen	A közterületi játszóterek számának növelése	Zákányszék Hosszútávlatú Településfejlesztési Konceptiója Gazdasági program 2020 – 2024	Nemzeti Ifjúsági Stratégia (2009-2024) Nők és Férfiak Társadalmi Egyenlőségét Elősegítő Nemzeti Stratégia (2010-2021)	1. Kivitelezőkkel folyamatos kapcsolattartás 2. Megvalósítás	Polgármester	2023. július	Játszótérépítés két új helyszínen	Résztevők: Önkormányzat Pályázati forrás bevonásával valósítható meg	Valós igényen alapul a tervezett beruházás	nem releváns
...												
I. A mélyszegénységben élők és a romák esélyegyenlősége												
1	(Vissza)út a munka világába	A foglalkoztatás hoztás és foglalkoztatásban való maradás nehézségei, a tartósan elhelyezkedni nem tudók aránya	A helyi munkanélküli ség csökkentése, közmunka programok megvalósítása.	Zákányszék Hosszútávlatú Településfejlesztési Konceptiója Gazdasági program 2020 – 2024	Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkóztatási Stratégia	1. Adatgyűjtés 2. Forrásteremtés 3. Megvalósítás	Polgármester	Folyamatos	Helyi munkanélküliségi adatok	Résztevők: a célcsoport tagjai, Polgármesteri hivatal, Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztálya, civil szervezetek, helyi vállalkozók. Pályázati forrás bevonásával valósítható meg.	Pályázati forrás bevonásával fenntartható	nem releváns
2	Életvezetési és tájékoztató programok megvalósítása	Adósságcsapda-, pénzgazdálkodási ismeretek hiánya (díjhátralékok, hitelek)	R: a probléma okainak feltérképezése K: a célcsoport és	Zákányszék Hosszútávlatú Településfejlesztési Konceptiója Gazdasági	Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkóztatási Stratégia	1. Adatgyűjtés 2. Forrásteremtés 3. Megvalósítás	Polgármester	Folyamatos	Megvalósított tájékoztató programok, célcsoportból elért személyek	Résztevők: a célcsoport tagjai, Polgármesteri hivatal, civil	Önerőből is megvalósítható	nem releváns

			a lakosság tájékoztatása a programokról H: tanácsadó program szervezése	program 2020 – 2024					száma	szervezetek, helyi vállalkozók. Pályázati forrás bevonásával valósítható meg		
...												
II. A gyermekek esélyegyenlősége												
1	Célzott gyermek – szülő foglalkozások a közösségi programok alkalmával	Hátrányos helyzet generációk közötti öröklődése	R: hátrányos helyzet kialakulásának- és kitörési lehetőségek vizsgálata K: a célcsoport és a lakosság tájékoztatása a programokról H: pozitív minta bemutatása közösségi programon keresztül	Gazdasági program 2020 – 2024	Nemzeti Ifjúsági Stratégia (2009-2024) „Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia (2007-2032)	1. Adatgyűjtés 2. Forrásteremtés 3. Megvalósítás	Polgármester, intézményvezetők	Folyamatos	Megvalósított programok száma és az azokon résztvevők létszáma	Résztvevők: Célcsoport tagjai, Polgármesteri hivatal, Művelődési Ház, Általános iskola, Óvoda és Bölcsőde, Szülői Munkaközösségek, Gyermekjóléti szolgálat, civil szervezetek, helyi vállalkozók. Pályázati forrással emelhető a rendezvények száma és színvonala.	Pályázati forrás bevonása nélkül is fenntartható	nem releváns

2	Kortárs csoportok működési feltételeinek biztosítása	Jövőkép hiánya és magatartásbeli problémák a fiatal korosztály esetében	R: Célcsoport motiválási lehetőségeinek felmérése K: a célcsoport és a lakosság tájékoztatása a programokról H: Társadalmi beilleszkedés, személyiségfejlesztés elősegítése	Gazdasági program 2020 – 2024	Nemzeti Ifjúsági Stratégia (2009-2024) „Legyen jobba a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia (2007-2032)	1. Adatgyűjtés 2. Forrásteremtés 3. Megvalósítás	Intézményvezetők	Folyamatos	Zákányszéken működő ifjúsági csoportok, csapatok tagjainak száma	Résztevők: Célcsoport tagjai, Polgármesteri hivatal, Művelődési Ház, Általános Iskola, Óvoda és Bölcsőde, civil szervezetek	Intézményi keretek között fenntartható	nem releváns
...												
III. A nők esélyegyenlősége												
1	(Vissza)út a munka világába nők számára	A kisgyermekes nők helyben nem találnak munkát, munkahelyek hiánya	A helyi munkanélküliség csökkentése, közmunka programok megvalósítása.	Zákányszék Hosszútávlatú Településfejlesztési Konceptiója Gazdasági program 2020 – 2024	Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkóztatási Stratégia Nők és Férfiak Társadalmi Egyenlőségét Elősegítő Nemzeti Stratégia (2010-2021)	1. Adatgyűjtés 2. Forrásteremtés 3. Megvalósítás	Polgármester	Folyamatos	Helyi munkanélküliségi adatok	Résztevők: a célcsoport tagjai, Polgármesteri hivatal, Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztálya, civil szervezetek, helyi vállalkozók. Pályázati forrás bevonásával valósítható meg.	Pályázati forrás bevonásával fenntartható.	nem releváns

2	Egészségprogramok megvalósítása	Az egészségtudatos életvitel- és a megelőzésre vonatkozó ismeretek hiánya	R: Szűrővizsgálatok jelentőségének megismertetése, népszerűsítése K-H: a célcsoport és a lakosság tájékoztatása, Települési egészségét és egészségnapok lebonyolítása	Zákányszék Hosszútávlatú Településfejlesztési Konceptiója Gazdasági program 2020 – 2024	Nők és Férfiak Társadalmi Egyenlőségét Elősegítő Nemzeti Stratégia (2010-2021)	1. Adatgyűjtés 2. Forrásteremtés 3. Megvalósítás	Művelődési ház vezetője	Folyamatos	Megvalósított programok száma és a célcsoportból résztvevők létszáma	Résztvevők: a célcsoport tagjai, Művelődési Ház, házi orvosok, önkormányzat, civil szervezetek. Pályázati forrás bevonásával valósítható meg hatékonyan	Pályázati forrás nélkül is fenntartható	nem releváns
...												
IV. Az idők esélyegyenlősége												
1	Generációs programok szervezése	Nemzedékek közötti kapcsolatok nehézségei	R: lehetőségek, igények felmérése K: a célcsoport és a lakosság tájékoztatása a programokról H: generációkon átívelő programok szervezése, aktív részvétel elősegítése	Zákányszék Hosszútávlatú Településfejlesztési Konceptiója Gazdasági program 2020 – 2024	Nemzeti Ifjúsági Stratégia (2009-2024) Idősügyi Nemzeti Stratégia (2010-2022), (2023-2024)	1. Adatgyűjtés 2. Forrásteremtés 3. Megvalósítás	Művelődési Ház vezetője, intézményvezetők	Folyamatos	Megvalósított programok száma és a célcsoportból résztvevők létszáma	Résztvevők: a célcsoport tagjai, Polgármesteri hivatal, Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztálya, civil szervezetek, helyi vállalkozók. Pályázati forrás bevonásával emelhető a programok színvonala.	Intézményi keretek között önerőből is fenntartható	nem releváns

2	Bentlakásos otthon bővítése	Idősek bentlakásos otthona esetében hosszú a várólista	Férőhelybővítés	Zákányszék Hosszútávlatú Településfejlesztési Konceptiója Gazdasági program 2020 – 2024	Idősügyi Nemzeti Stratégia (2010-2022), (2023-2024)	1. Adatgyűjtés 2. Forrásteremtés 3. Megvalósítás	Polgármester, intézményvezető	2027. december	Férőhelyek számának növekedése	Résztvevők: Önkormányzat, Homokháti Szociális Központ Pályázati forrás bevonásával valósítható meg.	Költségalapú szociális feladatellátásról van szó	Esetleges pályázati kiírás szerint
...												
V. A fogyatékossgal élő személyek esélyegyenlősége												
1	Intézmények akadálymentesítése	A helyi intézmények akadálymentesítése hiányos	Akadálymentesített helyi intézmények	Zákányszék Hosszútávlatú Településfejlesztési Konceptiója Gazdasági program 2020 – 2024	Országos Fogyatékossgügyi Program (2015-2025)	1. Kivitelezővel történő folyamatos kapcsolattartás 2. Megvalósítás	Polgármester, intézményvezetők	2023. július, folyamatos	A védőnői rendelő bejáratának akadálymentesítése, egyéb épületek részleges akadálymentesítése	Résztvevők: önkormányzat, intézmények Pályázati forrás bevonásával valósítható meg.	nem releváns	nem releváns
...												

3. Megvalósítás

3.1 A megvalósítás előkészítése

Önkormányzatunk az általa fenntartott intézmények vezetői számára feladatul adja és ellenőrzi, a településen működő nem önkormányzati fenntartású intézmények vezetőit pedig partneri viszony során kéri, hogy a Helyi Esélyegyenlőségi Programot valósítsák meg, illetve támogassák.

Önkormányzatunk azt is kéri intézményeitől és partnereitől, hogy vizsgálják meg, és a program elfogadását követően biztosítsák, hogy az intézményük működését érintő, és az esélyegyenlőség szempontjából fontos egyéb közszolgáltatásokat meghatározó stratégiai dokumentumokba és iránymutatásokba épüljenek be és érvényesüljenek az egyenlő bánásmódról és esélyegyenlőségre vonatkozó azon kötelezettségek, melyek az önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Programjában részletes leírásra kerültek.

Önkormányzatunk elvárja, hogy intézményei a Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Tervében szereplő vállalásokról, az őket érintő konkrét feladatokról intézményi szintű akcióterveket és évente cselekvési ütemterveket készítsenek.

Önkormányzatunk a HEP kidolgozására és megvalósítására, továbbá értékelésére, ellenőrzésére és az ennek során nyert információk visszacsatolására, valamint a programba történő beépítésének garantálására **Helyi Esélyegyenlőségi Programért Felelős Fórumot** hoz létre és működtet.

A fentiekkel kívánjuk biztosítani, hogy az HEP IT-ben vállalt feladatok településünkön maradéktalanul megvalósuljanak.

3.2 A megvalósítás folyamata

A társadalmi partnerség és együttműködés egyik eszköze a HEP Fórumok szervezése lehet. HEP Fórumok segítségével a helyi állami, önkormányzati, egyházi és civil szervezetek között a hatékonyabb együttműködés alakulhat ki. a célcsoportok esélyegyenlőségi problémáinak a beazonosításában, a problémákra adekvátan válaszoló intézkedések megfogalmazásában, összehangolásában, valamint a HEP intézkedéseinek megvalósításában, megkönnyítve így az önkormányzatok esélyteremtő feladatainak ellátását.

A HEP Fórum feladatai:

- a célcsoportok esélyegyenlőségi problémáinak a beazonosítása, a problémákra adekvátan válaszoló intézkedések megfogalmazása, összehangolása,
- a HEP intézkedéseinek megvalósításában, az HEP IT megvalósulásának figyelemmel kísérése, a HEP IT-ben lefektetett célok megvalósulásához szükséges beavatkozások évenkénti felülvizsgálata,

- annak figyelemmel kísérése, hogy a megelőző időszakban végrehajtott intézkedések elősegítették-e a kitűzött célok megvalósulását, és az ezen tapasztalatok alapján esetleges új beavatkozások meghatározása
- a HEP IT aktualizálása, az esetleges változások beépítése a HEP IT-be, a módosított HEP IT előkészítése képviselő-testületi döntésre
- az esélyegyenlőséggel összefüggő problémák megvitatása
- a HEP IT és az elért eredmények nyilvánosság elé tárása, dokumentálása, kommunikálása

Az esélyegyenlőség fókuszban lévő célcsoportjaihoz és/vagy kiemelt problématerületekre a terület aktorainak részvételével tematikus munkacsoportokat alakíthatunk 2 ezer fő feletti településeken (opcionális) az adott területen kitűzött célok megvalósítása érdekében. A munkacsoportok vezetői egyben tagjai az Esélyegyenlőségi Fórumnak is, a munkacsoportok rendszeresen (minimum évente) beszámolnak munkájukról az Esélyegyenlőségi Fórum számára.

A HEP Fórum működése:

A Fórum legalább két évente, a felülvizsgálatok és az új HEP elfogadása előtt, de szükség esetén ennél gyakrabban ülésezik.

A Fórum működését megfelelően dokumentálja, üléseiről jegyzőkönyv készül.

A Fórum javaslatot tesz az HEP IT megvalósulásáról készített beszámoló elfogadására, vagy átdolgoztatására, valamint szükség szerinti módosítására.

A HEP Fórum egy-egy beavatkozási terület végrehajtására felelőst jelölhet ki tagjai közül.

A HEP Fórumok javasolt összetétele:

Tagok

- a település polgármestere,
- a település/közös önkormányzatok jegyzője,
- helyi nemzetiségi önkormányzatok vezetői,
- beavatkozási területekhez kapcsolódó önkormányzati bizottságok képviselői,
- helyi/térségi releváns közszolgáltató intézmények képviselői,
- meghatározó helyi/térségi gazdasági szereplők, munkáltatók képviselői,
- 2 000 fő lakosságszám feletti települések esetében a Szociálpolitikai Kerekasztal képviselői,
- helyi jelzőrendszeri felelős,
- a településen működő - a HEP célcsoportjai kapcsán érintett - civil szervezetek és egyházak képviselői,
- A HEP intézkedési tervében szereplő intézkedések végrehajtásáért felelős intézmények, szervezetek képviselői,
- a település HEP referense,
- a rendvédelmi és közbiztonsági szervezetek képviselői,
- egyéb tagok (pl. tapasztalati szakértőként valamely célcsoportban érintett személy, vagy a településen aktív szerepet vállaló személyek).

Állandó meghívottak

- a település képviselő-testületének tagjai,
- az illetékes esélyegyenlőségi mentor,
- tankerületi központ képviselője,
- környező települések önkormányzati szereplői,
- járási jelzőrendszeri tanácsadó,
- egyéb meghívottak (járási hivatalok beavatkozási területekhez és célcsoportokhoz kapcsolódó szervezeti egységeinek képviselői, térségi felzárkózási programok képviselői).

3.3 Monitoring és visszacsatolás

A Helyi Esélyegyenlőségi Program megvalósulását, végrehajtását a HEP Fórum ellenőrzi, és javaslatot készít a HEP szükség szerinti aktualizálására az egyes beavatkozási területek felelőseinek, illetve a létrehozott munkacsoportok beszámolóinak alapján.

3.4 Nyilvánosság

A program elfogadását megelőzően, a véleménynyilvánítás lehetőségének biztosítása érdekében nyilvános fórumot hívunk össze.

A véleményformálás lehetőségét biztosítja az Helyi Esélyegyenlőségi Program nyilvánosságra hozatala is, valamint a megvalósítás folyamatát koordináló HEP Fórum első ülésének mihamarabbi összehívása.

A nyilvánosság folyamatos biztosítására legalább évente tájékoztatjuk a program megvalósításában elért eredményekről, a monitoring eredményeiről a település döntéshozóit, tisztségviselőit, az intézményeket és az együttműködő szakmai és társadalmi partnerek képviselőit.

A HEP Fórum által végzett monitoring vizsgálatok eredményeit nyilvánosságra hozzuk a személyes adatok védelmének biztosítása mellett. A nyilvánosság biztosítására az önkormányzat honlapja, a helyi média áll rendelkezésre. Az eredményekre felhívjuk a figyelmet az önkormányzat és intézményeinek különböző rendezvényein, beépítjük kiadványainkba, a tolerancia, a befogadás, a hátrányos helyzetűek támogatásának fontosságát igyekszünk megértetni a lakossággal, a támogató szakmai és társadalmi környezet kialakítása érdekében.

3.5 Kötelezettségek és felelőség

Az esélyegyenlőséggel összefüggő feladatokért az alábbi személyek/csoportok felelősek:

A Helyi Esélyegyenlőségi Program végrehajtásáért az önkormányzat részéről a polgármester felel.

- Az ő feladata és felelősége a HEP Fórum létrejöttének szervezése, működésének sokoldalú támogatása, az önkormányzat és a HEP Fórum közötti kapcsolat biztosítása.
- Folyamatosan együttműködik a HEP Fórum vezetőjével.
- Felelőségi körébe tartozó, az alábbiakban felsorolt tevékenységeit a HEP Fórum bevonásával és támogatásával végzi. Így
  - o Felel azért, hogy a település minden lakója és az érintett szakmai és társadalmi partnerek számára elérhető legyen a Helyi Esélyegyenlőségi Program.
  - o Figyelemmel kíséri azt, hogy az önkormányzat döntéshozói, tisztségviselői és intézményeinek dolgozói megismerik és követik a HEP-ben foglaltakat.
  - o Támogatnia kell, hogy az önkormányzat, illetve intézményeinek vezetői minden ponton megkapják a szükséges felkészítést és segítséget a HEP végrehajtásához.

- Kötelessége az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben meg tennie a szükséges lépéseket, vizsgálatot kezdeményezni, és a jogsértés következményeinek elhárításáról intézkedni

A település vezetése, az önkormányzat tisztségviselői és a települési intézmények vezetői

- felelősek azért, hogy ismerjék az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó jogi előírásokat, biztosítsák a diszkriminációmentes intézményi szolgáltatásokat, a befogadó és toleráns légkört, és megragadjanak minden alkalmat, hogy az esélyegyenlőséggel kapcsolatos ismereteiket bővítő képzésen, egyéb programon részt vegyenek.
- Felelősségük továbbá, hogy ismerjék a HEP IT-ben foglaltakat és közreműködjenek annak megvalósításában.
- Az esélyegyenlőség sérülése esetén hivatalosan jelezzék azt a HEP IT kijelölt irányítóinak.
- Az önkormányzati intézmények vezetői intézményi akciótervben gondoskodjanak az Esélyegyenlőségi Programban foglaltaknak az intézményükben történő maradéktalan érvényesüléséről.

Szükséges továbbá, hogy a jogszabály által előírt feladat-megosztás, együttműködési kötelezettség alapján a települési önkormányzattal kapcsolatban álló szereplők ismerjék a HEP-et, annak megvalósításában aktív szerepet vállaljanak.

3.6 Érvényesülés, módosítás

Amennyiben a **kétévente előírt** – de ennél gyakrabban, pl. évente is elvégezhető - **felülvizsgálat** során kiderül, hogy a HEP IT-ben vállalt célokat nem sikerül teljesíteni, **a HEP Fórum megvitatja a beavatkozási tevékenységek korrekciójára, kiegészítésére vonatkozó intézkedési tervjavaslatát** annak érdekében, hogy a célok teljesíthetők legyenek.

Az HEP IT-t mindenképp módosítani szükséges, ha megállapításaiban lényeges változás következik be, illetve amennyiben a tervezett beavatkozások nem elegendő módon járulnak hozzá a kitűzött célok megvalósításához.

Az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben az HEP IT végrehajtásáért felelős személy megteszi a szükséges lépéseket, vizsgálatot kezdeményez, és intézkedik a jogsértés következményeinek elhárításáról.

4. Elfogadás módja és dátuma

I. Zákányszék község Helyi Esélyegyenlőségi Programjának szakmai és társadalmi vitája megtörtént. Az itt született észrevételeket a megvitatást követően a HEP Intézkedési Tervébe beépítettük.

II. Ezt követően Zákányszék Község Önkormányzata Képviselő-testülete a Helyi Esélyegyenlőségi Programot (melynek része az Intézkedési Terv) megvitatta és 204/2022.(XII.15.) Kt. számú határozatával elfogadta.

III. Zákányszék Község Önkormányzata képviselő-testülete a Helyi Esélyegyenlőségi Programot 2024. decemberében felülvizsgálta, és a felülvizsgált dokumentumot 183/2024.(XII.12.) Kt. számú határozatával elfogadta.

Zákányszék, 2024. december 12.

Matuszka Antal István
polgármester

Csatolt *mellékletek*:

- képviselő testület elfogadó *határozatainak* kivonata

Zákányszék, 2024. december 12.

Matuszka Antal István
polgármester
Aláírás

Dátum

A KÉPVISELŐ TESTÜLET ELFOGADÓ *HATÁROZATAINAK* KIVONATA

K i v o n a t

Zákányszék Község Önkormányzata Képviselő-testülete 2022. év december hó 15. napján megtartott ülésének jegyzőkönyvéből.

204/2022.(XII.15.) Kt. határozat

Tárgy: 2018 – 2023 Helyi Esélyegyenlőségi Program 2. felülvizsgálata és az új, 2022 - 2027 évekre szóló Helyi Esélyegyenlőségi Program elfogadása

H a t á r o z a t

Zákányszék Község Önkormányzata Képviselő-testülete (továbbiakban: Képviselő-testület) a 123/2018. (IX.27.) Kt. határozatával elfogadott 2018 – 2023 évekre szóló Helyi Esélyegyenlőségi Programját (továbbiakban: HEP) az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény előírásainak megfelelően felülvizsgálta.

A Képviselő-testület a Belügyminisztérium helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szempontjaihoz és a program felülvizsgálatához 2021. évben kiadott módszertani útmutatója alapján készített új, Zákányszék Község Önkormányzata 2022 - 2027 évekre szóló Helyi Esélyegyenlőségi Programja című dokumentum tartalmát megismerte és azt elfogadja az előterjesztés melléklete szerint, egyidejűleg hatályon kívül helyezi a 2018 – 2023 Helyi Esélyegyenlőségi Programját.

Határidő: azonnal (a Képviselő-testület külön jelentést nem kér)

Felelős: Matuszka Antal István polgármester

Határozatról értesítést kap:

- 1./ Matuszka Antal István polgármester
- 2./ Gárgyán István jegyző
- 3./ Társadalmi Esélyteremtési Főigazgatóság Dél-Alföldi Társadalmi Esélyteremtési Igazgatóság
- 4./ Irattár

k.m.f.

Matuszka Antal István s.k.
polgármester

Gárgyán István sk.
jegyző

Kivonat hiteles:

K i v o n a t

Zákányszék Község Önkormányzata Képviselő-testülete 2024. év december hó 12. napján megtartott ülésének jegyzőkönyvéből.

183/2024.(XII.12.) Kt. határozat

Tárgy: 2022 - 2027 évekre szóló Helyi Esélyegyenlőségi Program I. felülvizsgálata

H a t á r o z a t

Zákányszék Község Önkormányzata Képviselő-testülete a 204/2022. (XII.15.) Kt. határozatával elfogadott, 2022 – 2027 évekre szóló Helyi Esélyegyenlőségi Programját az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény előírásainak megfelelően felülvizsgálta és a módosított dokumentumot elfogadja az előterjesztés melléklete szerint.

Határidő: azonnal (a Képviselő-testület külön jelentést nem kér)

Felelős: Matuszka Antal István polgármester

Határozatról értesítést kap:

- 1./ Matuszka Antal István polgármester
- 2./ Gárgyán István jegyző
- 3./ Társadalmi Esélyteremtési Főigazgatóság Dél-Alföldi Társadalmi Esélyteremtési Igazgatóság
- 4./ Irattár

Matuszka Antal István s.k.
polgármester

k.m.f.

Gárgyán István s.k.
jegyző

